

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANKARA SOSYAL BİLİMLER ÜNİVERSİTESİ
BÖLGE ÇALIŞMALARI ENSTİTÜSÜ

DOKDO/TAKEŞİMA ADASI ANLAŞMAZLIĞINDA GÜNEY KORE’NİN TUTUMU
VE PROPAGANDA UNSURU

YÜKSEK LİSANS TEZİ

BURHAN AYDIN

ASYA ÇALIŞMALARI ANABİLİM DALI

TEMMUZ 2025

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANKARA SOSYAL BİLİMLER ÜNİVERSİTESİ
BÖLGE ÇALIŞMALARI ENSTİTÜSÜ

**DOKDO/TAKEŞİMA ADASI ANLAŞMAZLIĞINDA GÜNEY KORE’NİN TUTUMU
VE PROPAGANDA UNSURU**

Yüksek Lisans Tezi

Burhan AYDIN

Asya Çalışmaları Anabilim Dalı

Tez Danışmanı
Doç. Dr. Hatice ÇELİK

Temmuz 2025

ETİK BEYANI

Bu tezde yer alan yazılı, görsel ve işitsel tüm bilgi ve belgeleri akademik kurallar ve etik ilkeler çerçevesinde toplayıp sunduğumu; başka kaynaklardan aldığım bilgileri bilimsel normlara uygun olarak metinde ve kaynakçada eksiksiz olarak gösterdiğimi ve kaynak gösterilen kısımlar dışında tezimin kendi özgün çalışmam olduğunu beyan ederim.

Burhan AYDIN

TEŞEKKÜR

Öncelikle tez çalışmamın konusunun belirlenmesinden tamamlanmasındaki son ana kadar emekleri üzerimden hiç eksik olmayan danışmanım Doç. Dr. Hatice ÇELİK hocama tüm içtenliğimle teşekkürlerimi sunarım. Süreç içerisindeki anlayışı, sabrı ve yardımları için müteşekkirim. Kendisinin hem tez çalışması hem de şahsım üzerindeki emekleri karşısında müteşekkirim.

Bu aşamada, Bölge Çalışmalarının metodu üzerine ve alanla ilgili çalışmalara bakış açımdaki ufkumu genişletmeye yardımlarından ötürü Dr. Öğr. Üyesi Yusuf AVCI hocama da ayrıca teşekkürlerimi iletirim.

Tez konusunun tarihsel sürecinde tarih metodolojisine uygun bir şekilde ilerleyebilmemde emekleri olan TOBB ETÜ Tarih bölümündeki Prof. Dr. Yusuf SARINAY, Prof. Dr. Ahmet Yaşar OCAK, Dr. Öğr. Üyesi Yavuz ÖZGÜLDÜR, Doç. Dr. Hasan ÇOLAK ve Dr. Öğr. Üyesi Harun YENİ hocalarıma teşekkürü bir borç bilirim.

Ders ve tez aşamasında alan üzerine mülahazalar yapmamızda, güncel meseleleri takip etmemizde emeklerini ve zamanlarını ayıran başta Fırat AYDIN ve Neslihan GÜLER olmak üzere bölüm arkadaşlarıma teşekkür ederim.

Yüksek Lisans yıllarım esnasında 2210-A Genel Yurt İçi Yüksek Lisans Burs Programı ile destek veren TÜBİTAK'a da teşekkürlerimi sunarım.

En önemlisi de maddi ve manevi olarak bana hiçbir desteği esirgmeden bu tezi yazmamda büyük katkıları olan tüm aile üyelerime teşekkür ederim. Vermiş oldukları desteğe minnettarım.

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR	i
ÖZET	iv
ABSTRACT	v
KISALTMALAR.....	vi
ŞEKİL LİSTESİ	vii
TABLolar LİSTESİ	viii
I. BÖLÜM	1
GİRİŞ	1
1.1. Tezin Amacı, Yaygın Etkisi ve Katma Değeri	5
1.2. Yöntem ve Materyal	6
II. BÖLÜM.....	10
LİTERATÜR TARAMASI VE KAVRAMSAL ÇERÇEVE: PROPAGANDA	10
2.1. Literatür Taraması	10
2.2. Propaganda Unsuru	21
III. BÖLÜM	30
19. YÜZYILDAN 21. YÜZYILA DOĞRU GİDEN SÜREÇ: DOKDO/TAKEŞİMA ADASI ANLAŞMAZLIĞI VE TARİHSEL ARKA PLAN	30
3.1. Dokdo/Takeşima Adası'nın Konumu, Tarihsel Olarak Ortaya Çıkışı ve Bunlar Üzerinden Ortaya Çıkan İddialar	31
3.1.1. M.S. 6. Yüzyıldan 19. Yüzyıla: Dokdo/Takeşima Adası'nın Tarihi Kaynaklarda Ortaya Çıkışı ve Bu Kaynaklar Üzerinden Üretilen İddialar	33
3.1.2. 19. Yüzyıldan 20. Yüzyıla Giden Süreç: Önemli Dönüşümler Öncesindeki Gelişmeler ve Dokdo/Takeşima Adası'nın Haritalara Yansıması	37
3.1.3. 19. Yüzyıldan 20. Yüzyıla Giden Süreç: 19. Yüzyılın Sonlarındaki Yaşanan Değişimler ve 1905'e Olan Etkileri	39
3.2. 20. Yüzyıl: 1905'e Giden Süreçteki Siyasi Durum, Dokdo/Takeşima ve Kore'nin Japon Egemenliği Altındaki Yılları	42
3.3. II. Dünya Savaşı Sonrasında San Francisco Barış Antlaşmasına Giden Süreçte Yaşanan Gelişmeler	48
3.4. San Francisco Barış Antlaşması	49
3.5. 1951 Sonrasında Yaşanan Gelişmeler	50
3.5.1 1965 Japon-Kore Normalleşme Antlaşması	51

3.5.2. 1965 Balıkçılık Antlaşması	51
3.6. Sessizlik Dönemi ve Yakın Tarihli Olaylara Geçiş	52
IV. BÖLÜM.....	54
GÜNEY KORE’NİN ANLAŞMAZLIĞA YAKLAŞIMININ ULUSAL, BÖLGESEL VE KÜRESEL ETKİLERİ	54
4.1. 1990’lı Yıllarda Yaşanan Gelişmeler.....	57
4.1.1. 1996 Kıta Sahaneliği Genişletme Tartışması	57
4.1.2. 1998 Balıkçılık Antlaşması	60
4.2. 2000-2010 Arasında Yaşanan Gelişmeler.....	63
4.2.1. 2005 Takeşima Günü	64
4.2.2. 2008 Müfredata Dokdo/Takeşima Adası’nın Dahil Edilme Kararı.....	69
4.3. 2010 Sonrasında Yaşanan Gelişmeler	72
4.3.1. 2012 Güney Kore Başkanı Lee Myung-bak’ın Dokdo/Takeşima Adası’na Ziyareti	73
4.3.2. 2020 Tokyo Yaz Olimpiyatları	75
4.4. Dokdo/Takeşima Adası’nın Popüler Kültürde Temsili.....	78
SONUÇ	81
KAYNAKÇA	85
ÖZGEÇMİŞ	115

ÖZET

DOKDO/TAKEŞİMA ADASI ANLAŞMAZLIĞINDA GÜNEY KORE’NİN TUTUMU VE PROPAGANDA UNSURU

Burhan AYDIN

Yüksek Lisans, Asya Çalışmaları Anabilim Dalı

Danışman: Doç. Dr. Hatice ÇELİK

Temmuz / 2025

Asya’da çözülememiş bölgesel ihtilaflardan bir tanesi olan Dokdo/Takeşima Adası anlaşmazlığı, Güney Kore ile Japonya arasında süregelen çok boyutlu bir egemenlik tartışmasıdır. Bu çalışma, propaganda kavramsal çerçevesi üzerinden Güney Kore’nin Dokdo/Takeşima Adası anlaşmazlığındaki tutumunun ulusal, bölgesel ve küresel boyutlardaki yansımalarının nasıl şekillendiği sorusuna cevap aramaktadır. İlk olarak anlaşmazlığın akademik literatürdeki yeri ve propaganda ile olan ilişkisi ele alınmış; bu çerçevede anlaşmazlık üzerine yapılan çalışmalar tematik olarak sınıflandırılarak literatürün odaklandığı alanlar ortaya konmuştur. Propaganda kavramı da kuramsal düzeyde, kaynağı, amacı, yöntemi ve anlaşmazlığa özgü örnekleriyle birlikte tartışılmıştır. Takip eden bölümde anlaşmazlığın tarihsel süreci incelenmiş M.S. 6. yüzyıldan 1990’lı yıllara kadar uzanan dönemde, adanın tarihsel görünümü, Kore ve Japonya açısından taşıdığı anlam ve 1905, 1945, 1951 yıllarında yaşanan kırılma noktaları değerlendirilmiştir. Çalışmanın Güney Kore’nin tutumunu tartıştığı bölümde; Takeşima Günü kararı, ders kitaplarındaki müfredat değişiklikleri, uluslararası spor organizasyonlarındaki sembolik mücadeleler gibi somut olaylar üzerinden analizler gerçekleştirilmiştir. Her bir olay, ulusal, bölgesel ve küresel düzeylerdeki etkileri ele alınarak propaganda ile olan ilişkisi bağlamında tartışılmıştır. Bu doğrultuda Güney Kore’nin anlaşmazlığa yönelik yaklaşımının nedenleri ve sonuçları bütüncül biçimde değerlendirilebilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Dokdo, Takeşima, Güney Kore, Japonya, propaganda

ABSTRACT

SOUTH KOREA'S PERSPECTIVE AND PROPAGANDA IN DOKDO/TAKESHIMA ISLAND DISPUTE

Burhan AYDIN

M. A., Asian Studies

Advisor: Assoc. Prof. Hatice ÇELİK

July / 2025

One of the unresolved regional disputes in Asia, the Dokdo/Takeshima Island disagreement represents a multifaceted sovereignty conflict between South Korea and Japan. This study seeks to answer how South Korea's stance on the Dokdo/Takeshima Island dispute, viewed through the lens of propaganda, shapes reflections at national, regional, and global scales. Initially, the position of the dispute within the academic literature and its relationship with propaganda are explored; within this framework, existing studies on the dispute are thematically categorized to highlight the focal areas of the literature. The concept of propaganda is also discussed at a theoretical level, including its origins, purposes, methods, and dispute-specific examples. The following section analyzes the historical process of the dispute, tracing the island's historical portrayal from the 6th century CE to the 1990s, evaluating the significance of the island from both Korean and Japanese perspectives, and examining critical turning points in 1905, 1945, and 1951. The section focusing on South Korea's position analyzes concrete events such as the Takeshima Day decision, curriculum changes in textbooks, and symbolic struggles in international sporting events. Each event is discussed in terms of its impacts at national, regional, and global levels within the context of propaganda. Accordingly, the reasons and consequences of South Korea's approach to the dispute are comprehensively assessed.

Key Words: Dokdo, Takeshima, South Korea, Japan, propaganda

KISALTMALAR

SCAPIN	Supreme Commander for the Allied Powers
UNCLOS	Uluslararası Deniz Hukuku Sözleşmesi
MEB	Münhasır Ekonomik Bölge
IOC	Uluslararası Olimpiyat Komitesi
CLCS	BM Kıta Sahanelığı Sınırları Komisyonu
ICJ	Uluslararası Adalet Divanı

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 1: Dokdo/Takeşima Adası'nın Konumu ve Kendisine En Yakın Adalar ve Ana Karalara Olan Uzaklıkları	32
Şekil 2: 1768 Yılında Nagakubo Sekisui'nin Çizmiş Olduğu Harita	37
Şekil 3: Ulleungdo ve Dokdo Adaları'nı da İçeren 1882 Tarihli Harita.....	38
Şekil 4: 1901 Tarihli Dokdo/Takeşima Adası'nı İçermeyen Japonya Haritası.....	39

TABLÖLÄR LİSTESİ

Tablo 1: Vakalar ve Değerlendirmeleri.....	56
Tablo 2: 1965-1998 Balıkçılık Antlaşmalarının Karşılaştırılması.....	62

I. BÖLÜM

GİRİŞ

Asya ya da Uzak Doğu denilince akla gelen ilk ülkelerden bir tanesi Güney Kore'dir. Güney Kore ifade edilince de zihinlere küresel boyutta etkisi olabilen özellikleri gelmektedir. Bunlar dünya çapında ses getiren dizileri (K-Drama), özellikle sokak lezzetleriyle dikkati çekmeyi başaran yemekleri (K-Food), birçok kıtadan önemli sayıdaki fanlarıyla müzik ve eğlence sektörü (K-Entertainment) ya da gündelik yaşamda sıkça adına rastlanan birçok alanda hizmet veren küresel firmalarıdır. Günümüzde pek çok ülke yumuşak güç olarak da nitelendirilebilen bu yönlerini geliştirmeye çalışmaktadır. Bu özelliklerinin yanında birçoğu farklı konulardaki problemlerini de çözmeye çalışmaktadır. Nitekim çalışmanın öznelinden olan Güney Kore de dikkat çeken bazı meselelere sahiptir. Bu meseleler özellikle komşularıyla yaşadıkları tarihsel süreçten gelmektedir.

Bu bağlamdan yola çıkarak Asya'nın tarihleriyle, ekonomileriyle ve siyasi ilişkileriyle birbirinden ayrılamayan iki ülkesi dikkatleri üzerine çekmektedir: Güney Kore ve Japonya. Halihazırda kendi aralarında yaşadıkları siyasi krizleri tarihsel bağlamı incelemeyen anlamayacağı kadar eski ilişkileri olan bu iki ülke arasında, egemenlik tartışması yaşadıkları bir ada anlaşmazlığı mevcuttur. Her ne kadar bu ada krizi ilk bakıldığında ufak ve önemsiz gibi gözükse de bu mevzu Güney Kore ve Japonya'nın dış ve iç siyasetlerinde önemli bir yer tutmaktadır. Anlaşmazlık sadece siyasetle ilgili konularda gün yüzüne çıkmamaktadır. Kültürel unsurlardan eğitim müfredatlarına, turizmden sportif organizasyonlara kadar birçok konuda anlaşmazlığa rastlanabilmektedir. Bu konularda yaşanan gelişmeler ve anlaşmazlığa olan etkiler tezde işlenmeye çalışılmıştır. Tezde konular işlenirken ilk karşılaşılan hususlardan biri olan ve burada da değinilmeden başlanılmaması gereken nokta, adanın isimlendirilme mevzusudur. Anlaşmazlığın ana öznesi olan adayı, Güney Kore "Dokdo" adası olarak

isimlendirirken Japonya tarafı ise “Takeşima”¹ olarak isimlendirmektedir. Çalışmada adayı isimlendirirken karışıklığa sebep olmamak, standardı sağlayabilmek ve taraflardan birinin iddiaların yanlı/yansız bir yaklaşım atfetmemek adına “Dokdo/Takeşima” şeklinde beraber kullanılmasının daha doğru olacağı düşünülmüştür. Bazı durumlarda -isimlerin yalnız kullanıldığı durumlar- tarafların iddialarından bahsedildiğini belli etme durumu söz konusudur. Tezin genelinde iki isim beraber kullanılmıştır. Her ne kadar Dokdo/Takeşima Adası üzerinde iki taraflı bir egemenlik tartışmasından bahsediliyor olursa da ada üzerinde Güney Kore yönetimi varlığını sürdürmektedir. Fiili yönetimin Güney Kore’de olduğu Dokdo/Takeşima Adası üzerindeki egemenlik iddialarından Japonya da tam anlamıyla vazgeçmemektedir. Bu sebeptendir ki anlaşmazlık günümüzde de çözülemeyerek devam etmektedir.

Dokdo/Takeşima Adası anlaşmazlığı, iki ülke arasında hem bölge olarak hem de siyasi krizlerin ortasında kalabilmektedir. Dokdo/Takeşima Adası üzerinden çıkan bu anlaşmazlık birçok boyutuyla bu tezde incelenmeye çalışılmıştır. Fiili olarak Güney Kore hükümetinin Dokdo/Takeşima Adası üzerinde egemenlik hakkını kullanmaktadır. Güney Kore’nin atmış olduğu bazı adımları gözlemlemenin sonucunda bu ifadeye varılabilmesi mümkündür. Askeri tatbikatlar, Sahil Güvenlik karakolu, radar istasyonları, turistik geziler gibi faaliyetler bu gözlemleri oluşturan unsurlardır (Shim, 2021; William, 2013). Güney Kore’nin bu fiili egemenlik uygulamalarının yanında özellikle Japonya’nın 2000’li yılların başından itibaren adanın kendisine ait olduğuyla ilgili birçok kez atılımda bulunmuştur. Bu atılımlar çeşitli krizleri beraberinde getirmiştir. İşte bu karşılıklı atılan adımlar ve iddialaşmalar da tarihsel süreç içerisinde farklı boyutlar kazanarak süregelmiştir. Dokdo/Takeşima mevzusu zaman içerisinde iki ülke için farklı derecelerde önem arz etmiştir.

20. yüzyılın başında Japonya için Dokdo/Takeşima Adası, Asya’daki yayılmacılığın ilk adımlarını güvenceye alan stratejik bir konumdayken Kore için Japon yönetimi altındaki yıllarının başlangıcının ilk adımı olarak değerlendirilmekteydi (Lee T. H., 2011). 20. yüzyılın ortasına gelindiğinde ise Japonya, II. Dünya Savaşı’ndan yenik ayrılmış ve bunun üzerine Kore Yarımadası’ndan geri çekilmiştir. Japonya’nın geri çekilmesinin ardından ortaya çıkan hususlardan bir tanesi de Japonya’nın ne kadar geri çekileceği ve bu bağlamda Rusya, Çin ve Kore gibi komşularıyla oluşan yeni sınırlar bağlamında ortaya çıkan ada sorunlarıdır. Formoza (Tayvan), Sakhalin ve Kuril gibi adalar günümüzde de Japonya’nın egemenlik iddialarını

¹ Japonya’nın resmi İngilizce kullanımı: “Takeshima”. Türkçe kullanımda Takeşima kullanılmaktadır. Anadolu Ajansı’nın kullanımı için bakınız: (Hacıcaferoğlu, 2025). Tezde İngilizce kaynaklardaki mecburi kullanımın haricinde adanın Türkçe yazımı Takeşima kullanılmıştır.

sürdürdüğü adalardır ve bahsedilen ada sorunlarına örnek teşkil edebilmektedir (National Bureau of Asian Research, t.y.). Japonya ile Müttefik Devletler arasında imzalanan San Francisco Barış Antlaşmasında da dikkat çeken bazı hususlar yaşanmıştır. Japonya'nın Formoza (Tayvan), Sakhalin ve Kuril gibi adalar üzerindeki iddialarından vazgeçmesi San Francisco Barış Antlaşması görüşmelerinde gündeme gelmiş ve antlaşmada açıkça ifade edilmiştir (Treaty of San Francisco, 1951). Fakat tezin konusu olan Dokdo/Takeşima Adası'ndan ise bu antlaşma metninde bahsedilmemiştir. Dokdo/Takeşima Adası'nın 1951 tarihli San Francisco Barış Antlaşması'nda açıkça belirtilmemesi, uluslararası hukuki durumundaki belirsizliğinin devam etmesine neden olmuştur. II. Dünya Savaşı sonrasındaki gelişmeler neticesinde adayı kontrolü altında tutmaya başlayan Güney Kore yönetiminin de anlaşmazlığa bakışı zaman içerisinde değişmiştir. Özellikle günümüze doğru anlaşmazlık Güney Kore için milli gurur meselesi haline dönüşürken, Japonya açısından ise daha çok maddi çıkarlar odaklı olmaya başlamıştır (Kim & Cho, 2011, s. 448). Tarihsel süreçten günümüze kadarki dönüşümün detaylıca tartışılması, anlaşmazlığın anlamlandırmasını mümkün kılmıştır.

Bahsedilmekte olan bu çerçeve içerisinde oluşan girişin ardından anlaşmazlığın geniş bir literatür taramasına ve propaganda unsuruna öncelik verilmiştir. Literatür taraması sayesinde akademik çalışmaların da anlaşmazlığa nasıl baktığı gözlemlenebilmektedir. Özellikle anlaşmazlığa daha farklı perspektiflerden bakan araştırmacılar ve ürünleri bazı sınıflandırmalarla bu bölümde değerlendirilmiştir. Tezin ikinci bölümü olan literatür taraması ve propaganda bölümü, sadece farklı araştırmacıların çalışmalarına odaklanmamaktadır. Aynı zamanda literatürde anlaşmazlık üzerine yapılan çalışmaların daha çok hangi konulara odaklandığını, hangi alanların daha az çalışıldığı veya öz sayılabilen çalışmalar gibi hususlara değinilmiştir.

Literatür taramasıyla birlikte Güney Kore'nin anlaşmazlıktaki tutumunun tespitinde önemli bir çerçeve sunan propaganda kavramı da bu bölüm altında tartışılmıştır. Propaganda, zihinlerde bilinen klasik anlayışın yanında çok daha geniş alanlara uzanabilmektedir. Bu sebeptendir ki anlaşmazlık kapsamında atılan birçok adım propaganda kapsamına girebilmektedir. Propaganda, anlaşmazlıkla ilgili vakalarda Güney Kore'nin tutumunun tartışıldığı esnada kavramsal bir çerçeve çizilmesine olanak sağlamıştır. Çalışmada propagandanın tanımı, amaçları ve kaynağı gibi temel unsurlar ayrıntılı biçimde ele alınmakla birlikte, söz konusu kavramın Dokdo/Takeşima Adası anlaşmazlığı çerçevesinde nasıl bir anlam taşıdığına da ayrıca değinilmiştir. Böylelikle propagandayla Dokdo/Takeşima Adası anlaşmazlığındaki Güney Kore'nin tutumunun ilişkisi somut örnekler üzerinden incelenmeye

alışılmıştır. Güney Kore'nin yaklaşımını oluşturan unsurların birçoğu propagandist unsurları barındırabilmektedir. Bu unsurların tespitine vaka çalışmasının yapıldığı dördüncü bölümde daha detaylı değinilmiştir.

Çalışmanın nc kısmında tarihsel süreç içerisinde Dokdo/Takeşima Adası anlaşmazlığının nasıl bir değişimden geçtiği tartişılmıştır. Tarihi arka plan, özellikle iki ülkenin iddialarının temelini oluşturmada önemli bir yer tutmaktadır. Bu yzdeendir ki tarihi süreci tartişmadan diğer kavramlara geçmek veyahut anlaşmazlığın günümüzdeki anatomisini incelemek mümkün olmayacaktır. Ayrıca Güney Kore'nin atmiş olduğu adımların ulusal, bölgesel ve küresel yansımalarını anlamlandırabilmede tarihin etkisi gözle görülebilen seviyede önem arz etmektedir. İki tarafın güncel birçok iddiasının temellerini oluşturan tarihsel süreç ilk etapta çok detaylı işlenilmiş gibi görünse de meselelerin özüne odaklanılarak analiz yapılmaya çalışılmıştır. Böylelikle tarihsel arka plan bölümü ayrıntı yoğunluğuna kaçmadan öz ve makul şekliyle yazılmaya çalışılmıştır.

II. Dünya Savaşından sonra Japonya'nın çekilmesiyle birlikte Kore Yarımadası'nda ABD ve Sovyetler Birliği önderliğinde siyasi oluşumlar ortaya çıkmıştır. 38. paralel boyunca kuzey ve güney olarak ikiye bölünen yarımada da 15 Ağustos 1948'te BM nezaretinde seçimler yapılmış ve günümüzde Güney Kore olarak bilinen Kore Cumhuriyeti devleti kurulmuştur (Sun, 2001). Kuzeydeki siyasilerin bu seçimleri kabul etmemesi ve yarımada nın kuzeyinde seçimlere izin vermemesiyle 9 Eylül 1948'de Kore Demokratik Halk Cumhuriyeti yani Kuzey Kore kurulmuştur. Böylelikle Kore Yarımadası üzerinde iki ayrı devlet teşekkül etmiştir. Bu olaylardan sonra anlaşmazlığın yaşandığı Dokdo/Takeşima Adası'nın konumu Güney Kore devletine daha yakın olduğu için süreç içerisinde ortaya çıkan tartişmaların çoğunluğu Güney Kore ve Japonya arasında gerçekleşmiştir. Tabii ki Kuzey Kore'nin de anlaşmazlık üzerine atmiş olduğu bazı adımlar mevcuttur ki bunlara yeri geldiğinde daha detaylı değinilmeye çalışılmıştır (Kyodo News, 2021).

Konumu itibariyle kurulduğu günden itibaren Güney Kore yönetimi, Dokdo/Takeşima Adası'nı elinde tutmakta ve egemenlik hakları bağlamında bazı süregelen adımlar atmaktadır. Takip etmiş olduğu politikaların ve atmiş olduğu siyasi ve fiili adımların bölge ve küresel siyaset üzerine de etkileri bulunmaktadır. Tam anlamıyla Güney Kore'nin bu yaklaşımının ulusal, bölgesel ve küresel etkilerini tezin dördüncü kısmında tartişılmaya çalışılmıştır. İki ülkenin arasında yaşanan politik gerilimler neticesinde birtakım olaylar silsilesi ortaya çıkabilmektedir. Bu politik gerilimler, genellikle Güney Kore'nin tutumunu oluşturan

unsurlardır. İkili arasında hem bölgesel hem de küresel yansımaları açısından 2020 Tokyo Yaz Olimpiyatlarında yaşanan harita krizi, önemli bir örnektir. Japonya'nın Olimpiyat sayfasında yer alan Olimpiyat haritasında Dokdo/Takeşima Adası'nı kendi sınırları içerisinde göstermesi ve bunun üzerine Güney Kore'nin harekete geçmesi, tutumunu oluşturan vakalardan bir tanesidir (Lee H. , 2021). 2008'deki Japonya'nın Takeşima Adası'nın kendilerine ait olduğu şeklindeki iddiasının Milli Eğitim Bakanlığı tarafından ortaokul ders kitaplarına dahil edilmesi ve bunun üzerine Seul yönetiminin Tokyo Büyükelçisi'ni üç haftalığına geri çağırması da bir diğer bölgesel krizdir (İsmail, 2017, s. 86). 2012 yılındaki Güney Kore Başkanı Lee Myung-bak'ın Dokdo Adası'nı ziyaret etmesi ve bunun üzerine bölgede yaşananlar iki ülke arasındaki gerilimi tırmandırmıştır (Kim K. S., 2012). Yaşanan bu tür gelişmeler sadece hükümet seviyelerinde olmamış farklı boyutlarda da gündeme gelmektedir. Özellikle Güney Kore tarafından mobil oyun çıkartılması, Ulusal Bağımsızlık günündeki şarkıda sanatçıların Dokdo Adası'na çokça atıfta bulunmaları gibi durumlar da Güney Kore'nin yaklaşımının tespitine fayda sağlamıştır (Dokdo Apk, 2019; M.O.N.T_Official, 2019). Tüm bu anlatılanlar eşliğinde ortaya çıkan materyallerle tezin dördüncü bölümünde Güney Kore'nin yaklaşımının ulusal, bölgesel ve küresel boyutlardaki yansımalarına odaklanılabilmektedir.

Çalışmanın sonuç kısmında ise anlaşmazlığa ilişkin tartışmalar, bütüncül bir değerlendirmeye sonuçlandırılmaya çalışılmıştır. Bu esnada sadece anlaşmazlık üzerinde değinilen hususları özetlemekle kalınmamış aynı zamanda anlaşmazlığın geleceğine dair olan hususlardan da bahsedilmiştir. Literatürde de karşılaşılan ve çokça sorulan sorulardan biri anlaşmazlığın nasıl çözülebileceğidir. Bu soruya cevap verilmesi hususu literatür bölümünde ve sonuç bölümünde değerlendirilmiştir. Özellikle literatürde farklı modellemelerden faydalanılabilmek ihtimali ya da diğer ülkeler arasındaki örnek anlaşmazlıklardan yararlanılma gibi hususlar söz konusudur. Bu hususların değerlendirilmesi ve anlaşmazlığın geleceği hakkındaki savlara değinilerek tezin bir sonuca bağlanması amaçlanmıştır.

1.1. Tezin Amacı, Yaygın Etkisi ve Katma Değeri

Çalışmanın temelde iki amacı bulunmaktadır. Birincisi Dokdo/Takeşima Adası anlaşmazlığının tarihsel, ekonomik ve siyasi gibi tüm boyutlarıyla anlamlandırılabilmesidir. İkinci amacıysa anlaşmazlık üzerine Güney Kore'nin atmış olduğu adımların propaganda çerçevesiyle birlikte ulusal, bölgesel ve küresel çapta nasıl bir yansımasının olduğunun

tespitidir. Bu tespit sayesinde sorunun güncelliğine ve çözümüne dair analizler de yapılabilmektedir. Ayrıca kavramsal çerçeve bağlamında propaganda kavramının tartışmaya dahil ediliyor olması Güney Kore'nin yaklaşımına farklı bir perspektiften bakılabilmesini sağlamaktadır. Propagandist bir amacın olup olmadığı olaylar dahilinde tartışılmaya çalışılarak Güney Kore'nin yaklaşımına olan tesiri incelenmiştir. Güney Kore'nin tutumu ve sonuçları incelenirken üç boyutlu bir değerlendirmeye başvurulmuştur. Propaganda ile üç boyutlu bir analiz Güney Kore'nin tutumundaki ulusal, bölgesel ve küresel etkilerinin daha detaylı bir şekilde incelenebilmesini sağlamıştır.

Tez ele aldığı tartışma noktasıyla Asya siyasetinde önemli bir yer tutan iki komşu ülkenin ilişkilerini de tartışmaya açmıştır. Böylelikle bölge dinamikleri içerisinde konumları ve güçleri açısından önem arz eden iki ülkenin ilişkilerini daha yakından tanıyabilme imkânı sunmuştur. Ayrıca Pasifik bölgesinde var olan ABD-Çin geriliminde çoğu zaman taraflardan birinin desteklenmesi mecburiyetiyle karşı karşıya kalan bu iki ülkenin ilişkilerinin incelenmesi bölgesel siyasetin anlamlandırılabilmesine de olanak sağlamaktadır. Bu yüzden anlaşmazlık ilk etapta iki ülke arasındaki küçük bir problem gibi görünse de tarihsel süreçteki yaşanmışlıklarının etkisinin hala devam ediyor² olması ikili ilişkiler üzerinde ciddi bir etki bırakmaktadır. Anlaşmazlık, komşu iki ülkenin gelecekteki ve güncel ilişkilerine dair önemli bir yer tutabilmektedir.

1.2. Yöntem ve Materyal

Temel araştırma (ya da kuramsal araştırma), gözlemlenebilir olguların temellerini anlamaya yönelik yürütülen deneysel veya kuramsal çalışmalardır. Bu araştırmalar yeni bilgi ve kavramsal çerçeveler üretmeyi amaçlamaktadır. Belirli bir uygulama veya teknoloji geliştirmeye odaklanmaz ve ilgi duyulan konunun anlaşılmasını derinleştirmeye yöneliktir (NCSES, 2022). Bilgi üretmeye, kavramları açıklamaya ve kuram geliştirmeye yönelik olan araştırmalarda amaç, uygulamaya dönük sonuçlardan ziyade mevcut literatürü derinleştirmek ve kuramsal bir çerçeve sunmaktır (Büyüköztürk vd., 2024). Tezde hem bir tarihsel hem de hukuksal bir süreç tartışılacağı ve olayı var olduğu şekilde tanımlamayı amaçladığı için

² Burada tarihsel süreç içerisindeki yaşanmışlıklardan bahsedilirken 1910-1945 yılları arasındaki Japonya'nın Kore Yarımadası'ndaki yönetim yılları kastedilmektedir. Bu dönem içerisinde yaşanan sömürü, rahatlama birlikleri (comfort women), siyasi bağımlılık gibi mevzulardan bazıları günümüzde de hala tam anlamıyla çözülememiştir. Bu durum da meselelerinin etkilerinin devamlılığından söz edilmesini sağlamaktadır. Rahatlama birlikleri ve devamlılığı adına bakınız: (Çelik, 2020).

betimsel araştırma yöntemlerine başvurulmuştur (Balcı, 1989, s. 412). Araştırmaya konu olan anlaşmazlık hakkında elde edilen güncel veriler/bilgiler de analizler yapabilmesine yardımcı olmuştur. Anket ya da detaylandırılmış bireysel görüşmeler gibi araştırma yöntemleri bu tez çalışmasında kullanılamamıştır. Çünkü anlaşmazlık her ne kadar toplumları oluşturan insanları etkilese de temelde tüzel kişiliklerin (devletlerin) arasında var olan bir tartışmadır. Bu sebeple çalışmada öncelikle konunun kendisini tartışmak ve anlamlandırmak ardından da son gelişmeleri değerlendirmenin daha makul olacağı kanaati vuku bulmuştur. Yapılan bu çalışma ile konu üzerine yapılabilecek farklı çalışmalara da olanak sağlanabilmektedir. İki ülkede yaşayan insanların konu üzerindeki fikirlerine danışılarak onların anlaşmazlık üzerine ne düşündüğünün tespit edilebilmesi bu çalışmalara örnek olarak gösterilebilir. Böylelikle konunun toplumsal boyutunun tespiti mümkün hale gelebilmektedir.

Tezin yöntemi olan nitel araştırma, sosyal olayları anlamak ve yorumlamak için geliştirilen bir yöntemsel yaklaşımdır. Bu yöntemin birden fazla tanımı olmakla birlikte amaç belirli bir olguyu derinlemesine anlamak ve bu olgunun ardında yatan unsurları keşfedebilmektir (Yıldırım & Şimşek, 2011, s. 39). Nitel araştırmalar genellikle sosyal bağlamda ortaya çıkan davranışları, deneyimleri veya süreçleri açıklamak amacıyla kullanılır (Creswell, 2007). Bu bağlamda nitel yöntem, nicel yaklaşımlardan farklı olarak değişkenleri ölçmek yerine, katılımcıların perspektiflerine ve yaşantılarına odaklanmaktadır (Lanka, Lanka, Rostron, & Singh, 2021, s. 2). Veri toplama sürecinde sıklıkla görüşmeler, gözlemler ve doküman analizleri gibi yöntemler kullanılmaktadır. Belgeler tek başına veri kaynağı olabildiği gibi doküman analizi özellikle anlaşmazlığın tarihsel kısmının tartışılmasında kullanılan başlıca yöntemlerdendir (Merriam, 2009, s. 139).

Bu çalışmada, Güney Kore'nin Dokdo/Takeşima Adası üzerindeki tutumunu analiz edebilmek amacıyla belirli olaylar seçilmiş ve bu vakalar amaçlı örnekleme yöntemi ile incelenmiştir. Amaçlı örnekleme, araştırmacının çalışmanın amacına en uygun veri kaynaklarını veya vakaları bilinçli şekilde seçmesini ifade eder (Patton, 2022, s. 230). Bu bağlamda örneklem büyüklüğü değil, seçilen olayların veya durumların derinlemesine analiz edilmesine olanak sağlaması ön plandadır (Palinkas vd., 2015, s. 534).

Nitel araştırmalarda vaka çalışması yaklaşımı, belirli bir bağlamda geçen bir olgunun çok boyutlu olarak incelenmesine olanak tanır (Yin, 2003, s. 19). Vaka çalışmaları, özellikle karmaşık toplumsal, siyasal veya kültürel süreçleri anlamada etkili bir yöntemdir. Bu bağlamda seçilen olaylar, Güney Kore'nin egemenlik söylemi, diplomatik tepkileri ve halkla ilişkiler

stratejilerinin tartışılmasını sağlamaktadır. Güney Kore'nin anlaşmazlık üzerine olan yaklaşımını incelerken üç boyutlu bir değerlendirme yöntemi de takip edilmeye çalışılmıştır. Özellikle Güney Kore'nin anlaşmazlık üzerine oluşturduğu tutumuna göre süreç içerisinde bazı adımlar atılmakta ve bu adımların da sonuçları olmaktadır. Çalışılan vakalarda sadece Güney Kore'nin başlattığı adımlara odaklanılmamıştır. Japonya tarafından anlaşmazlık üzerine atılan adımlara karşı Güney Kore'nin tutumu da değerlendirme kapsamındadır. Olaylar ve atılan adımlar detaylı tartışılarak sonuçları bakımından üç boyutta analiz edilmeye çalışılmıştır. Bunlar ulusal, bölgesel ve küresel boyutlardaki etkileridir. Bu tür bir üç boyutun analizi, atılan adımların sadece yansımalarını değil nedenlerinin de daha sağlıklı incelenebilmesini ve anlamlandırabilmesini mümkün kılmıştır.

Anlaşmazlığı incelerken ve araştırırken karşılaşılan en önemli kısıt iki tarafın da ana dilindeki kaynaklara doğrudan ulaşamamak olmuştur. Nitekim bu önemli bir dezavantaj gibi görünse de anlaşmazlığın uluslararası boyutunun olması araştırmaya yardımcı olan bir husus olmuştur. Çünkü iki taraf da kendi iç dinamiklerinden ziyade üçüncü tarafları ikna etmeye çalıştığı için İngilizce yazılmış birçok kaynağa ulaşmak mümkündür. Ayrıca hem Güney Kore'nin hem de Japonya'nın İngilizceye vermiş oldukları önem üretilen ürünlerde İngilizcenin çokça kullanılmasına olanak sağlamıştır. Anlaşmazlık üzerine bilgilerin mevcut olduğu haber kaynaklarından küçük forum sitelerine üretilen ürünler genellikle İngilizce olmaktadır. Bahsedilen internet sitelerinde tarafların kendi ana dillerinde üretilmiş olduğu ürünler olmaktadır. Ana dilli üretimlerde, sitelerin bizzat kendi İngilizce çevirilerine de ulaşılabilmiştir. Akademik alanda da birçok Koreli ve Japon araştırmacı anlaşmazlığı İngilizce olarak analiz etmeye çalışmıştır. Literatür taraması bölümünde de tartışıldığı üzere bazı temel çalışma olarak değerlendirilebilen çalışmalar İngilizce kullanılarak üretilmiştir. Farklı üniversitelerdeki akademisyenler/araştırmacılar tarafından yapılmış ve literatüre katkı sunması amaçlanan ürünlerin ortak dili İngilizce olmuştur. Bu tür kaynaklara erişimin fazlalığı ortaya çıkan kısıttan ve dezavantajdan en az şekliyle etkilenilmesini sağlamıştır.

Tezde kullanılan materyallerin başında anlaşmazlıkla ilgili yazılmış olan makaleler gelmektedir. Nitekim makaleler tarihsel süreç, bölgesel tartışma, ikili ilişkiler, adanın görsel yansıması, hukuksal süreç, çözüm ihtimali, San Francisco Barış Antlaşmasının etkisi gibi farklı noktalardan anlaşmazlığa bakabilmektedir. Bu makaleler anlaşmazlığın tam anlamıyla anlaşılabilmesi ve tezin amacı doğrultusunda tartışabilmesi için gerekli olan ana materyallerdir. Anlaşmazlığın çözülmemiş olması ve halen devam eden bir mevzu olması çalışmada makaleler haricinde bazı diğer materyallerin kullanılmasını gerektirmiştir. Resmî kurumların ve

yetkililerin ürünleri, medyanın üretimi, eğlence sektörünün konuya dahili gibi hususlar bu diğer materyallere örnek olarak gösterilebilir. Konunun güncelliği üretilen materyallerin çeşitliliğini arttırmakta ve devamlılığını sağlamaktadır. Özellikle tezin dördüncü bölümünde Güney Kore'nin atmış olduğu adımların yansımalarını incelerken birçok farklı tarzdaki materyallerden de yararlanılmıştır. Bu materyallerin arasında devleti doğrudan temsiliyeti bağlamında da görev gören ve iki devletin resmî kurumları tarafından internet siteleri üzerinden sağlanan ürünler bulunmaktadır. Bu materyalleri belgeler, haberler ya da özel olarak hazırlanan videolar oluşturmaktır.

2000 sonrası Dokdo/Takeşima anlaşmazlığı üzerinden yaşanan ikili diplomatik krizlerde devlet kurumlarının ve yetkililerinin yapmış oldukları açıklamalar ve atmış oldukları adımlar da çalışmayı ilgilendiren materyaller kapsamındadır. Böylelikle devlet kurumlarının bilinçli bir şekilde sağladığı materyallerin yanında rutin gibi gözükabilen lakin anlaşmazlığa yaklaşımda önemli ipuçları barındıran birçok materyal de inceleme kapsamına girmiştir. Burada diğer dikkat çekici unsur ise materyalleri sadece devletleri ilgilendiren ürünlerin oluşturmamasıdır. Toplumların farklı kesimlerinin anlaşmazlık üzerine bazı adımlar atması ve bazı materyaller üretmesidir. Toplumu içeren unsurlardan bir tanesi olan eğlence sektöründeki K-Pop müzik gruplarında M.O.N.T grubu anlaşmazlıkla ilgili hususları ürünlerinde kullanmışlardır. 2019 yılında Güney Kore'nin Ulusal Bağımsızlık Gününden iki gün sonra çıkartmış olduğu "대한민국만세" ("Daehan Minguk Mansae") Kore Çok Yaşa solo şarkısında Dokdo Adası'na birçok kez değinilmesi dikkat çekicidir (Lee J.-s. , 2019). Bu şarkı gibi Dokdo/Takeşima Adası anlaşmazlığının görülebileceği farklı bir yer, mobil oyun uygulamasıyla oyun dünyasında karşılaşılmasıdır (Dokdo Apk, 2019). Dokdo adında bir mobil oyununun olması konunun Koreliler için ne kadar önemli olduğunu ve farklı çevrelerde bu konu hakkında adım atmaktan geri durmadıklarını göstermektedir. Materyaller bu gibi farklı ürünlerle daha da genişleyerek karşılıklı tepkileri de göz önünde bulundurarak konunun yansımalarının tespitine fayda sağlamıştır.

II. BÖLÜM

LİTERATÜR TARAMASI VE KAVRAMSAL ÇERÇEVE: PROPAGANDA

Bu bölümde ilk olarak anlaşmazlığı tartışan literatürdeki önemli çalışmalara değinilmiştir. Ardından da propaganda kavramı tartışılmıştır. Bu sayede anlaşmazlık üzerinde nelere odaklanıldığı ve propaganda unsurunun anlaşmazlık üzerinde nasıl bir anlam ifade ettiği gibi durumların tespiti amaçlanmıştır. Literatür taraması kısmında anlaşmazlık ile ilgili olan çalışmalar bazı temalar altında sınıflandırılmıştır. Tarihsel süreciyle bütüncül bakabilen, hukuksal anlamda veya çözüme yönelik değerlendirmelerde bulunabilen çalışmalar gibi tematik sınıflandırmalar literatürün odak noktalarını gösterebilmektedir. Literatürdeki önemlerine binaen bu bölümde analiz edilmeye çalışılan çalışmaların bazıları çalışmanın tarihsel kısmının ana kaynakları olurken bazıları da Güney Kore'nin tutumunun tespitini sağlamıştır. Bölümün ikinci kısmında da propagandanın tanımına, kaynağına, amacına ve Dokdo/Takeşima Adası anlaşmazlığı ile ilgisine değinilmiştir. Anlaşmazlığın tarihsel kısmından sonra Güney Kore'nin tutumunu oluşturan vakaların analizinde de propaganda unsurunun tartışılmasına devam edilmiştir.

2.1. Literatür Taraması

Dokdo/Takeşima Adası anlaşmazlığı Güney Kore ve Japonya arasında kalmış bölgesel bir mevzu gibi görünse de bazen küresel bir boyut kazanabilmektedir. Bazı durumlarda diğer ülkelerin devreye girdiği olmuş veyahut uluslararası etkilere sahip krizler meydana gelerek bölgesel bir anlaşmazlık gibi görünen bu mesele küresel bir boyut kazanmıştır. Konunun bölgeselliğinin ve dar kapsamının daha yoğun olması literatürde üretilen çalışmaların da daha çok konuyu anlamlandırmak ve tanımlandırmak çerçevesinde şekillenmesine sebebiyet vermiştir. Bu da çalışmaların belli noktalarda birbirine benzer nitelikte olmasını sağlamıştır. En azından şematik olarak aynı noktalara değinmeden konu tartışılmaz hale gelmiştir.

Anlaşmazlığın hukuki boyutunu dahi inceleyen bir çalışmanın konunun tarihsel arka planını anlatmadan geçememesinin sebeplerinden bir tanesi de anlaşmazlığın bilinirliğinin az olmasıdır. Nitekim literatürde yazılan makalelerin çoğunda bu durum dikkat çekmektedir. Tabii ki yapılan çalışmalar sadece olayı tanımlamakla kalmamıştır. Farklı boyutlarını inceleyen çalışmalar da olmuştur. Dokdo/Takeşima Adası anlaşmazlığı üzerine Türkçe literatürün varlığından söz edilebilmesi pek mümkün değildir. İnternet üzerindeki yaşanan siyasi krizlerle ilgili birkaç bilgi verici haber sitesi ve turizm acentelerinin blog sayfaları gibi siteler haricinde kaynak bulunmamaktadır (Hacıcaferoğlu, 2025; NTV, 2023; Opan, 2023). İngilizce literatürde ise durum biraz daha farklıdır. Her ne kadar konu bölgesel olsa da üretilen ürünler açısından çeşitlilik söz konusudur. Sadece konunun anlamlandırılmasına ve tanıtılmasına odaklanmadan farklı boyutlarına da yaklaşabilen makaleler görebilmek mümkündür. Bu da tezde tartışılan hususları detaylandırılabilmesi ve anlamlandırılabilmesi adına farklı tarzdaki makalelere önem arz etmektedir. İngilizce literatürde var olan kaynakların başında makaleler gelmekle birlikte resmî kurumların, medya organlarının ürettikleri ürünler de literatürü oluşturmaktadır.

Anlaşmazlığın siyasi, tarihi, ekonomik, hukuki ve medya yönetimi gibi farklı perspektiflerden incelenmesi literatürün çoğunluğunu oluşturmaktadır. Bu kaynakların makaleler seviyesinde ayrı ayrı bakış açısıyla oluşturulması konunun daha bütüncül bir bakış açısıyla irdelenmesi gerekliliğini de ortaya çıkarmaktadır. Böylelikle bu tez çalışmasında anlaşmazlığın arka planı tartışılırken sadece görünür birkaç hususa odaklanılmayıp birçok farklı yönüne değinilmeye çalışılmıştır. Tarihsel boyutundan ekonomik boyutuna, hukuki boyutundan sosyolojik boyutuna kadar birçok hususuna değinebilmek mümkün olmuştur. Böylelikle anlaşmazlık daha iyi anlamlandırabilmektedir. Ayrıca Japonya'nın bölgeden çekilmesinden bu yana yaklaşık seksen yıl geçmesine rağmen neden hala bu iki ülke arasındaki sorunun çözülemediği daha iyi cevaplandırabilir. Tezin ana hususu olan Güney Kore'nin yaklaşımının yansımalarını tespit edebilmek için öncelikle Güney Kore'nin tutumunu neler oluşturduğunun bilinmesi gerekmektedir. Bundan ötürü çalışmanın literatürünü sadece konu üzerine yazılmış makaleler oluşturmamaktadır. Özellikle hükümetler seviyesinde atılmış adımlar ve üretilmiş ürünler ülkelerin yaklaşımlarının tespiti konusunda yardımcı olmaktadır. Güney Kore'nin 2020 Tokyo Yaz Olimpiyat Oyunlarındaki harita krizindeki tutumu, resmi yetkililerin açıklamaları başlı başına anlaşmazlıktaki görsel ve medya ürünleri bağlamında literatüre katkı sağlayabilmektedir (Park, 2021).

Literatür araştırması kapsamında belirli konular altında bir araya gelebilen ve kattığı değere binaen yakından tanınması gereken bazı önemli çalışmalar mevcuttur. Bu bölümde

çalışmaların önemli yönlerini ve literatüre katkıları tartışılmıştır. Literatüre bakıldığında konunun tam olarak anlaşılması ve iki ülke arasında neler olup bittiğinin tespiti açısından Kim Kiran'ın yazmış olduğu “*Dokdo or Takeshima?*” makalesi önem arz etmektedir. İki ülkenin iddialarının karşılıklı olarak dile getirilmesi, anlaşmazlığın iki ülke açısından da neden önemli olduğunun anlaşılabilmesini toplu ve öz bir şekilde açıklayabilmesi bu makalenin oldukça dikkat çekmesini sağlamaktadır (Kim K. , 2014). Bu makaleden de edinebilen hususlar çerçevesinde Güney Kore egemenlik iddialarını tarihsel olarak Üç Krallık Dönemine³ kadar dayandırırken Japonya da resmî düzeyde 16. asır belgelerine dayandırmaktadır. Tarihsel süreç içerisinde 20. yüzyılın ilk yarısında Japonya'nın Kore Yarımadası'nı işgal etmesi ve Koreliler açısından Dokdo Adası'nın işgalin ilk parçası olarak görülmesi, sorunun dile getirildiğinde iki ülke arasındaki olumsuz tarihi ilişkileri çağrıştırmasına sebep olmuştur. Bundan dolayı çözüme dair hususlarda, tarihsel bağlamda bu çağrışımın neler ifade edebileceği unutmaması gerekmektedir. Özellikle Kore açısından adanın elde tutulması ya da kaybedilmesi değerlendirilirken sadece ekonomik veya jeopolitik bir getiri/kayıp değil aynı zamanda ulusal gurur, milliyetçilik gibi manevi unsurların da göz önünde bulundurulması gerekmektedir.

Kim Kiran'ın makalesi ayrıca adanın neden önemli olduğuna ve gelecekte önemli olmaya devam etmesinin sebeplerine de değiniyor olması açısından da önemlidir. Diğer bazı makalelerde de adanın neden önemli ve geleceği ne gibi sorulara cevap aranmaktadır. Bu hususta diğer çalışmalarla ortak bir paydada buluşabilmektedir. Hem Güney Kore hem de Japonya gelişmişliklerinin getirisi olarak enerjiye bağımlı ülkelerdir. Enerji ithaline bağımlı olan bu iki ülke adaların etrafında bulunan denizaltı enerji kaynaklarının farkındalardır (Kim K. , 2014, s. 31). O yüzden ada iki ülke için de enerji bağlamında ekonomik açıdan önem arz etmektedir. Bölgedeki denizaltı kaynakları denilince sadece enerji kaynakları düşünülmemelidir. Balıkçılık da bölge ekonomisi için önem arz etmektedir ve bu bölgede 2000'lerin başında yapılan bir araştırmaya göre yaklaşık 13 milyonluk bir balık havzası bulunmaktadır (Kim K. , 2014, s. 31). Bölgedeki balıkçılığın tarihsel sürecini de düşünürsek bu balık havzası iki ülke açısından da önem arz etmektedir. Konunun sadece tarihsel açılardan tartışılmamış olması ve adanın neden önemli olduğuna dair özellikle maddi sebepleri detaylı şekilde sunabilmesi açısından Kiran Kim'in yapmış olduğu bu çalışma önemli bir kaynak olarak literatürde göze çarpmaktadır.

³ Üç Krallık dönemi Kore Yarımadası'nda M.Ö 57-M. S 668 yılları arasında hüküm süren Goguryeo, Şilla ve Bekçe krallıklarını kapsamaktadır. Burada kastedilen husus ise Güney Kore'nin tarihsel iddiasını M.S 512 yılına kadar götürmesidir (Kim K. , 2014, s. 33).

Kiran Kim'in yapmış olduğu çalışmada maddi çıkarlara odaklanırken manevi çıkarlara fazla değinmemiş olmasına da dikkat etmek gerekir. Bu bağlamda anlaşmazlığa yaklaşımı yüzeysel kalmıştır. Literatürde konuyu bütüncül ele alan ve Kiran Kim'in çalışmasından daha detaylı bir inceleme olan Van Dyke'in makalesi, anlaşmazlığın detaylarına inebilmek için elzem bir yer tutmaktadır. “*Legal Issues Related to Sovereignty over Dokdo and Its Maritime Boundary*” adlı çalışmasında Van Dyke, diğer makalelere göre anlaşmazlığın derinliklerine nüfuz ederek anlaşmazlığı incelemeye çalışmıştır (Van Dyke, 2007). Van Dyke'in araştırması da Kiran Kim'in çalışmasındaki gibi Üç Krallık Döneminden Joseon dönemine, Japonya'nın Kore üzerindeki nüfuzunun artışından Kore bağımsızlığına, Güney Kore'nin ada üzerindeki fiili egemenliğinden 2000'li yıllara kadar olan tarihsel sürecin işlenmesinde benzer bir şemaya sahiptir. Van Dyke bu araştırmasında anlaşmazlığı anlamlandırmaya çalışırken detaylı bir analiz yapmış ve bu durum makalenin önemini daha da arttırmıştır. Çalışmanın tek dezavantajı ise yapılmış olduğu yılın 2007 olmasıdır. Çünkü 2007 yılından sonra gerçekleşen 2012'deki Güney Kore Başkanı Lee Myung-bak'ın ada üzerindeki ziyareti, 2020 Tokyo Yaz Olimpiyatlarındaki kriz gibi ortaya çıkan hususlar değerlendirme kapsamına alınamamıştır. Bu bağlamda tezin dördüncü bölümünde yaşanan son gelişmelere değinilirken Van Dyke'in bu önemli çalışmasından çok fazla faydalanılamamaktadır.

Literatürde konuyu Japonya'nın Kore'yi işgalinin başladığı yıllara veya daha da eski yıllara götürmeden 1945 yılı sonrasında ortaya çıkan gelişmelere odaklanarak tartışan bazı çalışmalar mevcuttur. II. Dünya Savaşı sonrasında Japonya işgal ettiğı topraklardan geri çekilmiş ve bu geri çekilme bağlamında bazı adaları Güney Kore yönetimine teslim etmiştir. İşte bu zamanlarda Dokdo/Takeşima Adası'nın statüsünün ne olacağı sorusu ortaya çıkmaktadır. Bu tarihlerden itibaren olayları ele alan II. Dünya Savaşı sonrası gelişmelere odaklanan ve anlaşmazlığın çözümüne dair atılan adımlara odaklanan bazı çalışmalar söz konusudur. Bu çalışmalardan kimi II. Dünya Savaşı sonrası dönemi bir milat olarak kabul edip anlaşmazlık üzerindeki gelişmeleri tartışırken, kimi çalışmalar da II. Dünya Savaşındaki Pasifik cephesindeki barışı sağlayan San Francisco Barış Antlaşmasına odaklanmış ve bu antlaşmanın anlaşmazlık üzerindeki etkisini tartışmıştır. Araştırmacı Byung Joon Jung'un “*The San Francisco Peace Treaty and Territorial Issues: Information Pamphlets on Territorial Issues from the Japanese Ministry of Foreign Affairs and Their Impact*” adlı yazmış olduğu makalesi ile Japonya'nın Müttefik ülkelerle 8 Eylül 1951 tarihinde imzaladığı San Francisco Barış Antlaşmasına odaklanmaktadır. Antlaşma barışı getirdiğı kadar Japonya'nın komşularıyla oluşan yeni sınırlarında bazı gri bölgelerin oluşmasına da sebebiyet vermiştir. Bu bağlamda

Japonya'nın sadece Dokdo/Takeşima Adası üzerinden değil Çin ve Rusya ile yaşadığı mevzuları da işin içine katarak daha bölgesel bir yaklaşımla inceleyen bir çalışma olması açısından Byung Joon Jung'un tartışmış olduğu bu bakış açısı dikkat çekicidir (Jung B. J., 2021). Özellikle barış antlaşması yapılırken ülkelerin arasında kalan adaların kime ait olduğuyla ilgili net bir ifade kullanılmamış olması anlaşmazlıkların devamına ve çözilememesine önemli etki eden önemli bir unsur olabilmektedir.

II. Dünya Savaşı ve sorasındaki gelişmeleri çalışmasının merkezine koyan bir diğer araştırmacı da Azlie bin İsmail'dir. *“Dokdo/Takeshima Dispute: Responses and Approaches”* adlı çalışma sadece barış antlaşmasına odaklanmayıp, 21. yüzyılın başındaki gelişmelere kadar süreci tartışmasıyla literatürde önemli bir yer tutmaktadır (İsmail, 2017). II. Dünya Savaşı sonrasında özellikle Korelilerin, Kore Yarımadası'nda ve Dokdo/Takeşima Adası üzerinde etkisi artmaktadır. Burada Korelilerin etkilerinin artmasının arkasında yatan sebep savaş dönemi ve öncesinde bağımsızlıklarının olmamasına dayanmaktadır. Bağımsızlığın söz konusu olmadığı bir ortamda Dokdo/Takeşima Adası'nın sahipliği hakkında Korelilerin tartışma yaratacağı ya da söz söyleyebilecekleri bir durum olmamıştır. Dikkat edildiğinde bağımsızlık ve sorasında gelen tartışmalar, anlaşmazlığın seyrinde önemli bir dönüm noktası olarak göze çarpmaktadır. Bu yaşanan gelişmelere de tezin tarihsel sürecinin anlatıldığı bölümde detaylı bir şekilde değinilmiştir.

Azlie bin İsmail'in makalesinde tartıştığı ve bir diğer dikkat çekici konu ise, 1950'li yıllardaki Komünizmin bölgedeki yayılma girişimlerine karşı ortaya çıkan ve coğrafi olarak da bazı sınırlar üzerinde tartışmalara sebebiyet veren MacArthur ve Rhee gibi savunma hatlarına çalışmada yer verilmesidir (İsmail, 2017, s. 84). Dokdo/Takeşima Adası'nın ABD tarafından oluşturulan MacArthur savunma hattının dışında kalması ve Japon balıkçıların burada avlanmalarının yasaklanması gibi olaylar çalışmada tartışılmıştır. Ayrıca İsmail, Güney Kore'nin ilk başkanı olan Syngman Rhee'nin denizlerdeki egemenlik haklarına dair açıkladığı hatla ilgili yaşananlara da değinmiştir. Dokdo/Takeşima Adası Syngman Rhee hattına dahil edilmesi iki ülkenin anlaşmazlık üzerine iddialarını sıralarken birçok kez atıfta bulunduğu tarihsel bir olaydır. Azlie bin İsmail'in bu hususlara değinmeden geçmemiş olması yazmış makalenin önemini hususlardan bir tanesidir. Aynı zamanda çalışmada müfredat değişikliği tartışmaları esnasında 14 Temmuz 2008'de Japon Büyükelçisi'nin üç haftalığına geri çağırılması gibi ikili ilişkilerdeki gerilimlere değinilmesi ve benzer bazı ada anlaşmazlıklarında ortaya çıkan arabuluculuk durumlarıyla Dokdo/Takeşima meselesinin karşılaştırılması gibi hususların

çalışmada tartışılması makalenin literatürdeki önemini ve çok yönlülüğünü arttırmaktadır (İsmail, 2017, s. 86, 91-95).

Anlaşmazlığın tarihi süreç içerisinde farklı aşamalardan geçse de bu süreç içerisinde iki ülkenin de iddialarını hukuksal bir zemine oturtma çabası mevcuttur. Laurent Mayali ve John Yoo, iki hukukçu akademisyendir ve hazırlamış oldukları “*Resolution of Territorial Disputes in East Asia: The Case of Dokdo*” isimli çalışmayla anlaşmazlığa hukuksal boyuttan bakabilmelerinden ötürü literatüre önemli bir katkı yapmaktadırlar. “Terra Nillius” yani uluslararası hukukta hiçbir devlete ait olmayan, yönetimi bulunmayan bölge anlamına gelen kavramın Dokdo/Takeşima Adası kapsamında bu çalışmada tartışılması önemlidir. Literatürde diğer bazı makalelerde Terra Nillius kavramı geçse de özellikle hukukçu perspektifinden olaya bakabilmek ve incelemek dikkat çekmektedir. Japonya’nın Dokdo/Takeşima Adası’nın böyle bir bölge olduğunu o yüzden 1905 yılında adayı hakimiyetleri altına alırken ilk keşfedenlerin kendileri olduğu için hukuksal bağlamda herhangi bir sorunun olmadığını iddia etmektedirler. Bu bağlamda adanın kendi yönetimi altında olması gerektiğini de savunmaktadırlar. Fakat bu durumun böyle olmadığı çünkü Korelilerin daha önceden adayı keşfettiği ve kontrol ettiği birçok çalışmada tartışılmaktadır (Mayali & Yoo, 2018, s. 506; Van Dyke, 2007). Çalışmada bir dikkat çekici husus ise tarihsel haritalar üzerinden anlaşmazlığa farklı bir bakış açısı kazandırma çabasıdır (Mayali & Yoo, 2018, s. 514-520).

Hukuk metodolojisinin getirmiş olduğu farklı bir perspektifle araştırmacıların altını çizdikleri husus Güney Kore’nin San Francisco Barış Antlaşmasına imza atan ülkeler arasında yer almama konusudur. Ve bu durumun da taraflar arasında bir argüman olarak kullanılabilirliği olması da dikkat çekicidir. Burada barış antlaşmasından adanın Japonya’ya bırakıldığı gibi bir sonuç çıkarılsa da Güney Kore’nin taraf olmaması/söz hakkının olmaması Güney Kore tarafından hukuken kabul edilebilirliğinin olmadığına dikkat çekilmektedir. Unutulmamalıdır ki San Francisco Barış Antlaşması Dokdo/Takeşima Adası anlaşmazlığı üzerindeki muallak durumu ortadan kaldırmaya yeterli olmamış hatta anlaşmazlığın devamına fayda eden bir unsur olmuştur (Mayali & Yoo, 2018, s. 522).

Hukuksal bağlamdaki tartışmalardan bir tanesi de anlaşmazlığın Uluslararası Adalet Divanı’nda (ICJ-International Court of Justice) çözülüp çözilemeyeceğidir. Tezin ilerleyen süreçlerinde Japonya’nın birkaç kez anlaşmazlığı ICJ’e götürme çabası, Güney Kore’nin kabul etmemesiyle sonuçsuz kalmıştır. ICJ’ye gitmenin amaçlarından, benzer vakalardaki durumlardan ve Dokdo/Takeşima Adası özelindeki yaşananlardan detaylıca bahseden Nico J.

Schrijver ve Vid Prislan'nın çalışmasıyla literatürde karşılaşılmaktadır. “*Cases Concerning Sovereignty over Islands before the International Court of Justice and the Dokdo/Takeshima Issue*” adlı çalışmada ICJ'ye yapılan diğer başvurular da örnek verilerek anlaşmazlığa değinilmesi ayrıca önem arz etmektedir (Schrijver & Prislan, 2015).

Anlaşmazlık her ne kadar tarihi bağlarından koparılamasa da çözülememiş olmasının arkasında yatan sebep, iki ülke için de adaya sahip olunmasında ortaya çıkan çıkarların fazlalığıdır. Bu çıkarlar maddi ve manevi getiriler olarak sınıflandırılabilir. Bu bağlamda anlaşmazlığın tarihsel argümanlardan daha çok iki ülkenin maddi ve manevi çıkarlara odaklı olduğunu belirten bazı çalışmalar literatürde mevcuttur. Ülkeler açısından çıkarların güncelliğini de göz önünde bulundurursak bu tarz araştırmalara ayrıca önem verilmesi özellikle sorunun çözümüne yönelik tartışmaların yürütebilmesi açısından gereklidir. Konunun güncelliğinin devamı, her çalışmanın anlaşmazlığın çözümüne dair bir şeyler ifade etmesine sebebiyet vermiştir. Fakat özellikle Cho Jinman, Kim HeeMin ve Choi Jun Young'un “*The Dokdo/Takeshima Dispute between Korea and Japan: Understandin the Whole Picture*” adlı çalışması tarihi argümanlardan daha çok halihazırda iki ülke açısından da önemli olan maddi ve manevi çıkar ilişkisine değinmesi ve tartışması sorunun devamının anlamlanması açısından önemli bir boşluğu doldurmaktadır. Bu bağlamda çalışmada ülkeler açısından çıkar ikiye ayrılmıştır: Maddi ve manevi çıkarlar. Maddi çıkarları gaz kaynağı, balıkçılık ve stratejik askeri yatırımlar gibi hususlar oluştururken manevi çıkarları ise kolonyal dönem (1910-1945 Kore'nin Japon hakimiyeti altında yaşadığı yıllar) yansımaları, ulusal gurur ve genellikle sağcı partiler bağlamında gelişen egemenlik hakkı vurgusu oluşturmaktadır. Tarihsel argümanlardan ziyade iki ülkenin ulusal çıkarları bağlamında Dokdo/Takeshima Adası'nın ne anlam ifade ettiğini anlamak sorunun çözümüne dair atılması gereken adımlar kapsamında nereye odaklanılmalı sorusuna daha doğru cevap verilebilmesini sağlayabilmektedir. Literatürde diğer bazı çalışmalarda da maddi ve manevi çıkar kavramlarına değinildiği görülmüştür fakat bu çalışmada ana odak bu çıkar durumu olmuştur. Ayrıca ülkelerin mevcut çıkar dengelerinde bir değişiklik olmadan ya da bir tarafın çıkarlarından feragat etmeden anlaşmazlığın tam anlamıyla çözülemeyeceğinden de bahsedilmesi ve tartışılması çalışmaya daha fazla önem verilmesini sağlamaktadır (Cho, Kim, & Choi, 2009).

Bahsedilen araştırmacıların yapmış oldukları bu çalışmadan farklı olarak ortaya çıkardıkları bir diğer çalışma da mevcuttur. Kim Heemin ve Cho Jinman'ın olaya daha farklı yaklaştıkları “*A New Approach to a Territorial Dispute Involving a Former Colonizer-Colony Pair: The Case of the Dokdo/Takeshima Dispute between Korea and Japan*” adlı çalışmada da

anlaşmazlığın çözümüne odaklanılmıştır. Fakat bu çözümün temelinde ülkelerin maddi ve manevi çıkarlarına göz önünde bulundurularak Pazarlık (bargaining) modeli tartışılmış ve anlaşmazlık üzerine uygulanabilirliğine odaklanılmıştır (Kim & Cho, 2011). Böylelikle iki ülkenin ada üzerindeki menfaatlerinin ne olabileceği sorusuna cevap aranarak anlaşmazlık çözümünde kimin neyden ne kadar feragat etmesi gerektiğinin de tespiti mümkün olabilmektedir. “A Bargaining Model Illustration” başlığı altında anlaşmazlığı incelerken konu hakkında gelecekte neler olabileceğine dair senaryolara da yer verilmiştir. Bu da araştırmacıların çalışmanın başlığında da ifade ettiği gibi konuya farklı bir perspektiften bakabilmesine imkân sağlamaktadır.

Tabii ki de literatürde anlaşmazlığın çözümü hakkında tartışırken sadece iki taraftan birinin çıkarlarından feragat etmesiyle çözümün mümkünlüğünden bahseden çalışmalarla karşılaşmamaktadır. Bu doğrultunun tam tersinde ortak bir yolun mümkünlüğünden bahseden çalışmalar da mevcuttur. İsveç, Rusya ve Finlandiya arasında stratejik konuma sahip Aland Adaları üzerindeki benzer bir anlaşmazlığın Dokdo/Takeşima Adası anlaşmazlığı üzerine uyarlanabileceği böyle bir senaryonun mümkünlüğünden bahseden çalışmayla literatürde karşılaşmaktadır. Masako Ikegami’nin “*Solving The Dokdo/Takeshima Dispute: Searching For Common Ground Through The Aland Model*” adlı çalışmasında Aland Adası örneği üzerinden Japonya ve Güney Kore arasında benzer bazı adımların atılarak daha barışçıl bir orta yol bulunabileceğine dikkat çekilmesi önemlidir (Ikegami, 2009). Özellikle bölge siyasetindeki diğer ülkelerin de işin içine girdiğinde bu anlaşmazlığın çözümünün iki ülkenin müttefikliği açısından da bir kazanım olacağı varsayılmaktadır.

Nitekim Masako Ikegami atılabilecek adımları dört maddede açıklamaya çalışmıştır: İlk olarak hem Seul yönetimi hem de Tokyo yönetimi Dokdo/Takeşima Adası’nın Milli Parkları olduklarını eş zamanlı olarak açıklayacak ve birbirlerine itiraz etmeyeceklerdir. Böylelikle daha yumuşak bir sınır hattından bahsedebilmek mümkün olacaktır. İkinci olarak ise balıkçılık gibi adanın getirisi olan doğal kaynaklara erişimin eşitliği hakkında iki ülkede anlaşmaya varacaktır. Üçüncü olaraksa Güney Kore ve Japonya hükümetleri ortak Sahil Güvenlik devriyeleri ve tedbirleri alarak kaçak avlanmanın ve kaçakçılığın önüne geçeceklerdir. Son olarak ise bölgede tansiyonu gün geçtikçe artan ABD-Çin donanma yarışının neticesinde adanın konumundan ötürü öneminin azlığına binaen adanın silahsızlandırılmış bölge olarak ilan edilmesidir. Bu maddeye bölgedeki diğer devletler de sıcak bakabilirken Masako Ikegami’ye göre Dokdo/Takeşima Adası’nın gelecekteki bir silahlı çatışma bölgesi olmanın önüne geçmenin de bir diğer yolu olacaktır (Ikegami, 2009, s. 19-20). Tabii bu durumun gerçekleşebilmesi için bir

önceki çalışmadan farklı olarak iki ülkenin hükümetlerinin ve insanların bölge barışı ve huzuru için iddialarından, çıkarlarından ve egemenlik hakları gibi unsurlardan feragat etmeleri gerekecektir. Bunun da mümkünatına çalışmanın ilerleyen kısımlarında ve sonuç bölümünde değinilecek hususlarla cevap verilebilmiştir.

Kim Sungbae, “*Understanding The Dokdo Issue: A Critical Review of The Liberalist Approach*” adlı makalesinde Ikegami’nin çalışmasından da referanslar vererek anlaşmazlığın çözümüne dair fikirlerini paylaşmaktadır (Kim S. , 2010). Kim Sungbae, anlaşmazlığın sadece basit bir bölgesel kriz olmadığını, tarafların tarihleri ve kimlikleriyle ilişkilendirilmesi gerekliliğini ifade etmektedir. Kim Sungbae’nin iki tarafın anlaşmazlığı çözüme yaklaşabilmesi için objektif anlayışı yeniden kazanmalıdır şeklinde bir yaklaşımı bulunmaktadır (Kim S. , 2010, s. 22). Kim Sungbae’nin bu çalışması, Masako Ikegami’nin çalışmasıyla ortak paydalarda buluşabilmesiyle literatürde dikkat çekmektedir.

Konunun detaylarına inilebilmesi ve gerçekten farklı durumları tetikleyip tetiklemediğinin tespiti için literatürde sıra dışı bakış açılarına sahip çalışmalar da mevcuttur. Bunlardan bazılarına değinmek ve önemini belirtmek faydalı olacaktır. Tarihsel süreç içerisinde önemli bir dönüm noktası olan 1905 yılına giden süreçte Hwangsong ve Dongnip gibi yayın yapan Kore gazetelerine odaklanan “*Korean Newspapers, Korean Sovereignty over Dokdo and Ulleungdo, and Early Japanese Intrusions*” adlı çalışma, dönemin birincil kaynakları üzerine yaptığı tartışmalardan ötürü önem arz etmektedir (Jo K.-h. , 2022). Jo Kyu-hyun’ın o dönemki medyanın süreci nasıl takip ettiğine ve Ulleungdo, Dokdo gibi adaların gündemdeki yerini tartışması dikkat çekicidir.

Alexander Bukh’un da anlaşmazlığın başlangıç tarihi olarak sayılabilecek tarihlerden biri olan 1905 yılıyla ilgili bir çalışması mevcuttur. 1905 yılında anlaşmazlığın en önemli aktörlerinden biri olan Şimane Prefektörlüğü⁴ hakkında bir çalışmaya imza atılması önemlidir. “*Shimane Prefecture, Tokyo and the territorial dispute over Dokdo/ Takeshima: regional and national identities in Japan*” adlı çalışmasıyla araştırmacı Alexander konuya özellikle Japon yönetiminin ve kurumlarının nasıl yaklaştığını yansıtmaya açısından önemlidir (Alexander, 2015). Bu perspektiften bakabilen çalışma sayısının azlığından ötürü bu çalışma önemli bilgiler sunabilmektedir. Diğer bir sıra dışı çalışma ise William Cannon Hunter’ın sınır turizminin görsel yansıması hakkında yapmış olduğu çalışma oldukça dikkat çekicidir. “*The Visual*

⁴ Japonya’nın 47 idari biriminden bir tanesidir. Meiji Restorasyonundan itibaren benzer bir idari yapılandırma uygulandığı için eyalet kelimesi yerine prefektörlük kavramının kullanılmasının daha doğru olabileceği varsayılmıştır. 1871 yılında dominyonlar kaldırılarak yerine prefektörlükler kurulmuş oldu ve uzun yıllar kullanılarak Japon idari sistemindeki köklü bir terim olarak değerlendirilebilir (Henshall, 2004, s. 76).

Representation of Border Tourism: Demilitarized Zone (DMZ) and Dokdo in South Korea” adlı çalışmasında her ne kadar sadece Dokdo Adası’na odaklanılmayıp diğer sınır hatlarına da odaklanılmış olursa da özellikle Dokdo’nun diğer sınır hatlarından nasıl farklı olduğunu ve turizm kapsamında insanlar tarafından nasıl yaklaşıldığını gösterebilmektedir (William, 2013).

2018 PyeongChang Kış Olimpiyatları ve 2020 Tokyo Yaz Olimpiyatları gibi uluslararası spor organizasyonlarında da Dokdo/Takeşima Adası anlaşmazlığı gündeme gelebilmiştir. Bu bağlamda literatürdeki bazı çalışmalar spor organizasyonlarındaki politik çatışmaları, siyasi krizleri ele almaktadır. Özellikle farklı olimpiyatlarda Koreli sporcuların da söyleminde Dokdo vurgusuna rastlamak dikkat çekmektedir. Bu kapsamda Gwang Ok ve Kyoung Park’ın “*The Development and Significance of Anti Japanism in Korean Sport*” makalesi 2012 Londra Olimpiyatları’ndaki Kore Milli Sporcusu Park Jong-woo’nun “Dokdo bizim toprağımızdır” pankartını kaldırmasıyla aldığı kınama cezasını tartışması açısından önemlidir (Ok & Park, 2015, s. 195). Yine benzer bir tartışma ile Victor D. Cha da “*Winning is Not Enough: Sport and Politics in East Asia and Beyond*” adlı makalesinde Dokdo/Takeşima Adası’nın spor müsabakalarındaki etkisini değerlendirmiştir (Cha V. D., 2013).

Anlaşmazlığın toplum nezdindeki etkisini anlatabilmesi, milliyetçikle olan ilişkisinin değerlendirebilmesi ve toplum-hükümet düzeyindeki yaşanan gelişmeleri içermesinden ötürü Krista E. Wiegand ve Ajin Choi’nin çalışması önemlidir (Wiegand & Choi, 2017). “*Nationalism, Public Opinion, and Dispute Resolution The Dokdo/Takeshima Dispute*” adlı çalışmada hükümet ve halkın anlaşmazlık üzerine attıkları adımlar değerlendirilirken makalenin yazıldığı tarihe kadar yaşanan gelişmelerin özetinin de verilmesi tartışmaya ayrı bir değer kazandırmıştır (Wiegand & Choi, 2017, s. 238-241). Toplum-hükümet ilişkilerini tartışan bir diğer çalışma da M. Erika Pollmann’dan gelmektedir. “*The Politicization of the Liancourt Rocks Dispute and its Effect on the Japan-South Korea Relationship*” adlı makalesinde Pollmann, hükümetlerin anlaşmazlık üzerindeki bütçe ayrımı, maddi harcamaları ve toplumsal seviyede anlaşmazlığa olan bakışlardaki durumu değerlendirmiştir (Pollmann, 2015).

Anlaşmazlığın bölge siyaseti ve güvenliği üzerine de etkileri olabilmektedir. Bu bağlamda literatürde bazı anlaşmalara değinilmeden geçilmemelidir. Krista E. Wiegand’ın “*The South Korean-Japanese Security Relationship and the Dokdo/Takeshima Islets Dispute*” adlı makalesi, anlaşmazlığın bölgedeki Kuzey Kore’nin nükleer füze denemeleri gibi güvenlik sorunlarına etkisini tartışması açısından önem arz etmektedir (Wiegand, 2015). Bölge güvenliği ve istikrarı açısından Güney Kore-Japonya-Çin üçlü ilişkilerinin tartışıldığı “*‘Power’ and ‘Stability’ in The China-Japan-South Korea Regional Security Complex*” adlı makalesinde

Christian Wirth, Dokdo/Takeşima Adası'nın bölge güvenliğine etkileri bakımından değinmiştir (Wirth, 2015).

Anlaşmazlığın tarihsel, hukuksal, menfaat ilişkisi ve bölge siyasetindeki konumu gibi boyutlarla birlikte literatürdeki göze çarpan ana çalışmalara değinilmiştir. Fakat tezde anlaşmazlığın diğer birkaç boyutuna daha bakılmıştır. Bakılan hususlardan bir tanesi Güney Kore'nin yaklaşımının ulusal, bölgesel ve küresel yansımalarıdır. Bu çerçevede olaya yaklaşıldığında iki adımlı bir süreçle karşılaşılmaktadır. Öncelikli olarak Güney Kore'nin yaklaşımını oluşturan adımlar nelerdir? Akabinde de bu adımların sonuçları ve yansımaları nelerdir? Bu iki adımlı süreçte ilerken literatürü oluşturan makalelerin yanında özellikle iki ülkenin hükümetlerinin atmış oldukları adımların incelenmesi gerekmektedir. Bu bağlamda iki ülkenin Dışişleri Bakanlıkları tarafından oluşturan makaleler, videolar ve benzeri ürünler en önemli kaynakların başında gelmektedir (Dokdo, t.y.; Japanese Territory, Takeshima, t.y.). Güney Kore'nin yaklaşımını anlamak için neden iki ülkenin hükümet kanallarına bakılmalı sorusuna cevap yaklaşımın yansımaları yani sonuçlarının tespitindeki önemden kaynaklanmaktadır. Ayrıca bu tür tartışmalar özellikle hükümetler arası karşılıklılık ilkesiyle devam etmektedir. Hükümetler seviyesinde atılan adımları karşılıklı incelemek sürecin ve sonuçların doğru okunabilmesi açısından ayrıca önemlidir.

İki ülke arasında yaşanan belli başlı krizler bölgede ve küreselde yansımaları beraberinde getirmektedir. 2008 yılındaki Japonya Millî Eğitim Bakanlığı'nın ortaokul ders kitaplarında Dokdo/Takeşima Adası'nın kendilerine ait olduklarıyla ilgili bilgilere yer verilmiş bunun üzerine protesto etmek için Güney Kore hükümeti Tokyo Büyükelçisi'ni üç haftalığına geri çağırması, bölgedeki iki komşu ülke arasındaki tansiyonu yükselmiştir (İsmail, 2017, s. 86). Akabinde 2012 yılında Güney Kore Başkanı Lee Myung-bak'ın Dokdo/Takeşima Adası'nı ziyaret etmesi ve bunun üzerine Japonya'nın Seul Büyükelçisi'ni geri çağırması da bölge siyasetinde önemli yansımaları olan bir olay olarak dikkat çekmektedir (BBC News, 2012).

Daha yakın tarihte ise hem bölgesel hem küresel bağlamda yansımaları olan 2020 Tokyo Yaz Olimpiyatları'ndaki Japonya'nın haritada Dokdo/Takeşima Adası'nı kendi sınırları içerisinde göstermesi ve buna karşılık Güney Kore'nin Japonya'dan özür dilemesini istediği olay dikkat çekicidir. Yaşanan bu olayda Kuzey Kore'nin de Japonya'ya karşı tepkisi dikkat çekicidir. Kuzey Kore Japonya'nın bu hareketine “*bölgesel hırs*” ve “*Kore ulusunun egemenliğini ihlal eden kabul edilemez provokasyon*” ifadeleriyle tepkide bulundu (Kyodo News, 2021). Bu tartışma ve Güney Kore'nin meseleye yaklaşımı sadece bölgesel bir etki bırakmamış ayrıca olayın Uluslararası Olimpiyat Komitesine (International Olympic

Committee-IOC) taşınmasıyla olay küresel bir boyut da kazanmıştır (Michael , 2021). Bu gibi gelişmelerin yanı sıra K-Pop grubu olan M.O.N.T grubunun 2019 yılında Güney Kore'nin Ulusal Bağımsızlık Gününden 2 gün sonra çıkartmış olduğu şarkıda Dokdo Adası'na birçok kez atıfta bulunması (Lee J.-s. , 2019), Dokdo ile ilgili bir mobil oyunun çıkartılması (Dokdo Apk, 2019), kozmetik sektöründe Dokdo isimli ürünlerin varlığı (Dokdo Sunscreen, 2023) ve turistik gezilerle (Ulleungdo/Dokdo Island & Seoraksan During Chuseok, t.y.) Güney Kore'nin Dokdo mevzusuna sadece hükümet seviyesinde değil birçok farklı kanaldan da yaklaştığı görülmektedir. İşte bu bahsedilen ve Güney Kore'nin anlaşmazlığa olan yaklaşımını teşekkül ettiren hususlar yansımalarıyla birlikte tezin dördün bölümünde tartışılmaya çalışılmıştır.

Literatür daha geniş ve kapsamlıdır. Bu bölümde en temel çalışmalara ve anlaşmazlık üzerine önemli görülen çalışmalara değinilmeye çalışılmıştır. Türkçe literatürde bu konu az çalışılmış İngilizce literatür ise özellikle anlaşmazlığı anlamlandırmada kapsamlı içeriğe sahiptir. Literatürdeki çalışmalara değinirken bazı sınıflandırmalara gidilmiştir. Anlaşmazlığın tarihsel sürecini ve kendisini tanımlama amacı güden çalışmalar, hukuksal boyutuna odaklanan çalışmalar, anlaşmazlığın devamlılığına ve geleceğine dair olan çalışmalar, sıra dışı bakış açısına sahip çalışmalar gibi hususlarda sınıflandırarak literatüre bakılmaya çalışılmıştır. Literatür tartışıldıktan sonra propaganda kavramına odaklanılmıştır. Propaganda ve Dokdo/Takeşima Adası anlaşmazlığının ilişkilerine odaklanılıp ardından anlaşmazlığın tarihsel süreci tartışılmıştır. Literatür, propaganda ve tarihsel süreç tartışmalarıyla birlikte dördüncü bölümdeki olayların analizi Güney Kore'nin tutumunu da anlamlandırabilmemizi sağlamaktadır. Böylelikle Güney Kore'nin yaklaşımı ve bu yaklaşımına binaen ulusal, bölgesel ve küresel boyutta ortaya çıkan sonuçları daha detaylı bir şekilde değerlendirilebilmiştir.

2.2. Propaganda Unsuru

Propaganda, Latince'den günümüze kadar gelmiş ve TDK'nin sözlüğüne göre de “*Bir öğreti, düşünce veya inancı başkalarına tanıtmak, benimsetmek ve yaymak amacıyla söz, yazı vb. yollarla gerçekleştirilen çalışma; yaymaca*” anlamına gelen bir kavramdır (TDK, 2025). Propaganda kavramı birçok farklı tanıma sahip olmakla birlikte zaman içerisinde değişime uğramıştır. Sözlükteki açıklamasında da geçtiği üzere bir öğretiyi ya da düşünceyi başkalarına yaymak tanıtmak propagandanın temel unsurudur. Latince'deki anlamı da yaymak/çoğaltmak anlamına gelmektedir (Jowet & O'Donnell, 2012, s. 2) Toplumsal algıları şekillendirmek özellikle ülkeler arası yaşanan anlaşmazlıklarda önemli olabilmektedir. Propaganda tarihten günümüze kadar varlığını sürdürmüştür. Propagandaya bakış açısında ise dönemden döneme

farklılıklar gözlemlenmektedir. Buradaki bakış açısı da propagandayı tanımlarken dikkat çekmektedir. Bu bağlamda bölümde kavramsal çerçeveyi oturturken ilk etapta propagandanın literatürde nasıl tanımlandığına ve süreç içerisinde nasıl bir evrim geçirdiğine odaklanılmıştır. Akabinde de Dokdo/Takeşima Adası anlaşmazlığında propagandanın nasıl değerlendirilebileceği analiz edilmeye çalışılmıştır. Böylelikle iki tarafın da anlaşmazlığa yaklaşımında propagandist yaklaşımların mevcudiyeti hakkında bazı analizler yapılabilmektedir. Bu bölümde propaganda bağlamında daha çok kavramsal analize öncelik verilmeye çalışılmıştır. Destekleyici örnekler verilmekle birlikte yaşanan anlaşmazlıktaki olaylara ve yaklaşımlara daha çok dördüncü bölümde değinilmiştir. Dördüncü bölümde, yaşanan gelişmelerin üç boyutlu analizi (ulusal, bölgesel ve küresel yansımaları) ile propagandist yaklaşım bağlamında detaylı bir şekilde tartışılmaya çalışılmıştır. Bu bölümde siyasal iletişim bağlamında ikili ilişkilerde önemli bir yer tutan propaganda kavramı incelenmiştir (Uzun & Bilir, 2011, s. 26) Öz itibariyle propaganda nedir, kaynağı, amaçları, Dokdo/Takeşima Adası anlaşmazlığındaki durumu ve iki tarafın da yaklaşımlarında propagandist bir bakış açısı mevcut mudur gibi hususlara değinilmeye çalışılmıştır.

Propaganda Antik dönemlerden günümüze kadar uzanmakta olup, savaş dönemlerinden siyasi kampanyalara, reklamcılıktan uluslararası ilişkilerdeki etkisine kadar geniş bir alanda etkili olmuştur. Bu geniş çerçevenin mevcudiyeti araştırmacıların birbirinden farklı tanımlamaları ortaya atmasına sebebiyet vermiştir. Tabii ki önemli olaylar, araştırmacıların farklı tanımlamalarda bulunmasını etkileyebilmektedir. 20. yüzyılın ilk yarısında İki Dünya Savaşı arası dönemde *Propaganda* adlı kitabı yazan araştırmacı Edward Bernays, kitabının ikinci bölümünde tanımlamayı etkileyen faktörlerden bahsetmektedir. 1928 yılında kaleme aldığı kitabında 20 yıl öncesine göre yeni bir propaganda anlayışının gelişini belirten Edward Bernay Dünya Savaşı'nın propagandaya bakış açısını etkilediğini belirtmektedir (Bernays, 1928, s. 28).

Yaşanan büyük savaşlar ve özellikle değişen siyasi durumlar propagandaya bakış açısını değiştirebilmektedir. Bu duruma örnek olarak 20. yüzyılda özellikle Soğuk Savaş Dönemindeki Sovyetler Birliği'nin ve Amerika Birleşik Devletleri'nin propagandaya bakışlarındaki farklılıklar gösterilebilir. Tabii sadece ülkeler arasındaki bakış farklılıkları propagandanın tanımlamasını değiştirmemektedir. Farklı disiplinlerden bakışlar da propagandaya olan bakış açısını etkilemektedir (Ateş, 2000). Bu bağlamda propagandayı sadece bir tanımla ya da bir bakış açısıyla anlamlandırabilmek mümkün olmamaktadır. Propaganda olabildiğince farklı tanımlamalara ve araştırmacılara yer verilerek açıklanmaya çalışılmıştır. Propaganda kavramı

denildiğinde zihinde daha çok olumsuz şeyler canlanmaktadır (Karadağ, 2023, s. 67). Bu da propagandanın genellikle tarafsız bir bilgi aktarımından ziyade, belirli bir görüşü destekleme veya karşıt bir görüşü zayıflatma amacı güden bilinçli bir çaba olarak görülmesinden ötürüdür. Nitekim Soğuk Savaş Döneminde propagandanın böyle bir amaca hizmet ettiği aşîkardır. Jacques Ellul’a göre ise propagandayı yalnızca yanlış bilgiyi yayma olarak görmemek gerekir. Ayrıca Ellul, propagandayı bireylerin düşüncelerini ve davranışlarını uzun vadeli şekillendiren bir süreç olarak değerlendirir. Bu süreçte de propaganda yalnızca siyasi araçlarla değil, eğitim, medya veya popüler kültür araçlarıyla da yapılabilir (Ellul, 1973).

Propagandanın genel tanımlamaları hakkında çizilen bu çerçeveden sonra ilk bakılan husus propagandanın çıktığı yer yani kaynağıdır. Propaganda kaynakları bağlamında farklı seçeneklere ayrılabilir. Bu seçeneklerin oluşumunda propagandanın yapılış amacı ve yöntemi etkili olmaktadır. Beyaz, kara ve gri propaganda olarak ayrılabilen propagandanın kaynaklarını incelemek Dokdo/Takeşima Adası anlaşmazlığında yürütölen çalışmaların hangi propagandanın hangi kaynaktan yapıldığının tespitine dair faydalı olmaktadır. Beyaz propaganda kaynağı açıkça belirli olarak yürütölen bir propaganda türüdür. Genellikle hükümet kanallarından veya resmî kurumlar tarafından üretilen ürünlerle yönetilmektedir. Dünya Savaşları Döneminde Birleşik Krallık’ta BBC’nin açık bir kaynakla yürütmüş olduğu bilgilendirme ve propaganda faaliyetleri bu türe örnek olarak gösterilebilir (Taylor, 2003, s. 222). Kaynağı bakımından diğeri bir propaganda türü de kara propagandadır. Kara, renk olarak da beyaz ile olan zıtlığını isminden göstermekte ve bu tür propagandada kaynak tam olarak bilinmemektedir. Burada bilinçli bir kaynağı gizleme durumu da söz konusu olabilmektedir. Gizlenmenin yanında düşmanı/rakibi yanıltıcı yanlış kaynak tanıtımı da söz konusu olabilir. Genellikle savaş dönemlerinde düşman tarafını manipöle etmek için bu tür propagandaya başvurulmaktadır (Jowet & O’Donnell, 2012, s. 18). Propaganda denilince zihinde canlanan klasik imge, genellikle kara propaganda olmaktadır. Beslendiğı kaynak bakımından tasniflemede üçüncü propaganda türü de gri propagandadır. Burada da ortanca bir yöntem takip edilmektedir. Kara propaganda kadar kaynağının tamamen bilinmemesi söz konusu olmamakla birlikte beyaz propaganda kadar da kaynağının açıklığı ve şeffaflığı söz konusu değildir. Bu propaganda da kaynak belirsiz ya da kısmen doğru bilgiler içermektedir (Gray & Martin, 2007, s. 9). Bu üç tür tanıma, propagandanın kaynağı bakımından değerlendirildiğinde karşılaşılmaktadır. Dokdo/Takeşima Adası anlaşmazlığında da iki ülke, uluslararası gündemde iddialarını savunabilmek adına daha çok beyaz propaganda türünü kullanmaktadır. Kara ve gri propaganda türlerine ise anlaşmazlıkta çok fazla rastlanılmamıştır. Güney Kore’nin tutumunu

oluşturan vakaların incelendiği aşamada propagandist yaklaşımın var olup olmadığı tartışılmış ve propagandanın kaynağı bakımından hangi türün özelliklerine sahip olduğu da analiz edilmeye çalışılmıştır.

İlk etapta, propagandanın kaynakları ve zihinlerde canlanan tezahürü daha çok dünyanın iki Dünya Savaşı arası dönemine ve Soğuk Savaş'a yönlendirmektedir. Propaganda yalnızca savaş dönemlerinde veya otoriter rejimlerde ortaya çıkan, kullanılan bir araç değildir. Demokratik toplumlarda da günümüzde de etkili bir araç olarak kullanılmaktadır. Günümüzde özellikle dijital medya ve uluslararası ilişkilerdeki değişimlerle birlikte propagandadaki değişimler de dikkat çekmektedir. Önceleri propaganda özellikle sıcak çatışmalarda/savaşlarda, manipülasyon ve yanlış bilgiyi yayma aracı olarak kullanılabilirken günümüzde toplumsal algıların değişiminde kimlik inşasında veyahut tartışmalardaki iddiaları desteklemede önemli bir araç olarak kullanılabilir. Soğuk Savaş sonrası değişimde özellikle kitleleri hareket ettirmede ve ikna etmede propagandaya başvurulmaktadır (Köktürk, 2020, s. 3600). Dokdo/Takeşima Adası anlaşmazlığında hem Güney Kore'nin yaklaşımında hem de Japonya'nın yaklaşımında kitleleri harekete geçirme ve kitleleri iddialarının etrafında toplama amacı söz konusudur. Propagandanın bu önemli amacının yanında teknik olarak bazı amaçları da vardır. Anlaşmazlıkta iki taraf da bu amaçlar doğrultusunda hareket edebilmektedir. Bu amaçlar dört hususta sınıflandırılmaya çalışılmıştır:

- “Dost (müttefik) devletlerin desteğini kazanmak veya kuvvetlendirmek,
- Olaylar veya fikirlere karşı tutum oluşturmak veya tutumu değiştirmek,
- Düşmana (rakibe) yol açan devletlerin program ve politikalarını zayıflatmak, etkisizleştirmek
- Son olarak da Düşman (rakip) diğer grupların programlarını önlemek ve karşılık vermedir” (Erkiş & Summak, 2011, s. 302).

Yukarıda bahsedilen dört amaca yönelik iki taraf da adımlar atmaktadır. Dokdo/Takeşima Adası her ne kadar bölgesel bir anlaşmazlık gibi görünse de uluslararası bir boyutu da bulunmaktadır. Bu doğrultuda Güney Kore ve Japonya dost ülkelerin ya da uluslararası kamuoyunun desteğini kazanmak istemektedir. Güney Kore'nin Tokyo Yaz Olimpiyatlarındaki harita krizinde Uluslararası Olimpiyat Komitesine başvurması ve bu konuda bir destek araması uluslararası boyuta somut bir örnek olarak verilebilir. Ayrıca Japonya'nın anlaşmazlığı Uluslararası Adalet Divanı'na taşımak istemesi de müttefik ve geniş bir tabandan destek alarak sorunu çözmek için attığı adımlardandır. Yaşanan bu olayların bir kısmı ilerleyen bölümlerde daha detaylı analiz edilmeye çalışılmıştır. Burada değinilmesi ve atılan bu adımların gündeme

getirilmesi, tarafların destek ve iddialarının haklılığının tespiti gibi hususlarla ilgilidir. İki taraf da iki olayda uluslararası bir destek kazanmak isteyerek propagandanın bir amacını da yerine getirmiş olmaktadır.

İkinci madde hakkındaki değerlendirmede iki tarafın özellikle düşüncelerine ve politikalarına eğitim müfredatlarında yer vermeleri ve toplumu yönlendiren yayınlar, turistik geziler vb. faaliyetlerde bulunmaları anlaşmazlığa karşı bir tutum oluşturmayı amaçladıklarını göstermektedir.

Sınıflandırmadaki üçüncü maddeyle alakalı olarak anlaşmazlık üzerine üretilen ders kitapları, belgeseller, şarkılar gibi materyaller dikkat çekmektedir. Bu ürünlerle Güney Kore ve Japonya rakip olarak gördüğü tarafın program ve politikalarını zayıflatma ve etkisizleştirme amacına uygun hareket edebilmektedir.

Son maddeyle ilgili özellikle atılan bir adımdan sonra siyasilerin demeçlerinde karşılık vermesi söz konusudur. Anlaşmazlık üzerine yaşanan bir olayda veya akabinde siyasetçi ve devlet adamlarından açıklamalar gelmektedir. Bu açıklamaların temelinde de bilinçlilik söz konusudur. Ya olayları başlatarak rakip tarafın programını önlemek söz konusudur ya da karşılık vererek cevap verme ve zayıflatma amaçlanmaktadır.

Tarihsel süreçte de bahsedildiği üzere anlaşmazlık iki ülke arasında uzun süredir devam eden diplomatik ve siyasi bir sorundur. Bu tür toprak ihtilaflarında propaganda, kamuoyunun yönlendirilmesi ya da uluslararası destek sağlanması açısından önemli bir araç olarak kullanılabileceğine de bu bölümde şu ana kadar tartışılan hususlarda değinilmeye çalışılmıştır. Ayrıca yapılan yaklaşımlar ve atılan adımlar, propagandist yaklaşımla ilişkilendirilirken bazı uluslararası ilişkiler teorilerinin de kapsamlarına girebilmektedir. Realist perspektife göre uluslararası politikanın özü güç ve ulusal çıkarıdır (Arı, 2014, s. 4). Bu bağlamda devletler ulusal çıkarlarını ve egemenliklerini koruyabilmek adına güce başvurabilmektedir. Nitekim Güney Kore Dokdo/Takeşima Adası'nı askeri güç unsurları ile fiili olarak elinde bulundurmaktadır. Bu tür güç gösterimi ve eylemler de resmi bir söylemi gösterdiği için propaganda ile ilişkilendirilebilmektedir. Diğer tarafta Japonya da anlaşmazlık üzerindeki egemenlik iddialarından vazgeçmeyerek ulusal güvenlik söylemleri ve tarihsel belgeler aracılığıyla propagandaya başvurmaktadır. Bu çerçevede devlet destekli medya organlarının faaliyetleri, okul müfredatları, siyasilerin çıkışları ve diplomatik söylemler, her iki ülkenin kamuoyunu yönlendirme çabaları olarak değerlendirilebilir.

Uluslararası ilişkiler bağlamında anlaşmazlık ve propaganda ilişkilerinde değerlendirebilecek bir diğer perspektif ise Konstrüktivist perspektiftir. Konstrüktivist

perspektife göre, uluslararası ilişkiler sadece maddi çıkarlara değil, insanları ilgilendiren kimlikler, normlar ve söylemler gibi unsurlara dikkat çekmektedir (Adler, 1997, s. 322). Güney Kore’de Dokdo Adası, ilk işgal edilen toprak olarak Japon emperyalizmine karşı direnişin ve bağımsızlığın sembolü olarak toplumsal hafızaya kazınmıştır denilebilir (Jo E. , 2022, s. 788). Bu hafıza, eğitim müfredatı, medya söylemleri ve kültürel etkinlikler yoluyla sürekli olarak yeniden üretilmekte ve bir propaganda aracı olarak işlev görmektedir. Bu açılarından bakıldığında, Dokdo/Takeşima Adası anlaşmazlığı, yalnızca bir egemenlik sorunu olmayıp kimlik inşası ve tarihsel hafıza gibi unsurları da içinde barındırabilmektedir. Özellikle anlaşmazlığın kolonyal geçmişle ilgisi ve milliyetçi kimliğin güçlenmesine etkisi anlaşmazlıktaki tutumun propagandist perspektif barındırmasını sağlamaktadır (Wiegand & Choi, 2017). Bu süreçte propaganda hem tarihsel hafızanın yeniden inşasında hem de karşıt tehdit algılarına cevaplarda kritik bir rol oynamaktadır. Konstrüktivist perspektif, propaganda ve anlaşmazlık çerçevesinde bakıldığında kimlik ve hafıza mücadelesiyle de anlaşmazlığın anlamlandırılmasına olanak sağlamaktadır.

Şu ana kadar propagandanın ne olduğuna, kaynağının neler olabileceğine, amaçlarına ve uluslararası ilişkilerdeki bazı teorilerle olan ilişkisine değinilmeye çalışılmıştır. Bölümün bu kısmında ise propaganda ve anlaşmazlık çerçevesinde devletlerin yaklaşımına ve ürettikleri bazı ürünlere dikkat çekilmeye çalışılmıştır. Dört ana başlıkta yapılan faaliyetler sınıflandırılabilir: Bu tasnif ilk olarak tarihsel anlatılar ve eğitim politikaları, ikinci olarak medya kullanımı ve kamuoyu şekillendirmesi, üçüncü olarak semboller ve kültürel propaganda, son olarak da diplomatik ve hukuki propaganda şeklindedir.

Her iki ülkenin ada üzerindeki hak iddialarını desteklemek için kendi tarihsel anlatılarını ön plana çıkarttığına şu ana kadar birkaç kez değinildi. Bu tarihsel anlatıyı ön plana çıkarmada en önemli araç ise eğitim sistemlerinin bu doğrultuda düzenlenmesi ve güncellenmesidir. Güney Kore, adaların tarih boyunca kendilerine ait olduğunu vurgulayan tarih kitapları, broşürler yayımlamakta ve öğrencileri bu konuda bilinçlendirmek için eğitim materyalleri geliştirmektedir. Liselerinde yıl içerisinde “*Dokdo Tarihi ve Coğrafyası*” konusunu işlemek için on ders saati ayrılmaktadır. Ayrıca Güney Kore Eğitim Bakanlığı daha detaylı öğrenme için de 60 okulun içinde bulunduğu ve bölgeye gezileri kapsayan bir program da düzenlemektedir (Palmer & Whitefleet-Smith, 2016, s. 15). Atılan bu adımlar kaynağı bakımından beyaz propagandaya, amacı bakımından da değinilen birçok hususa ve uluslararası ilişkiler yaklaşımlarından da realist perspektif yaklaşıma göre oluşturulan bütüncül bir propagandaya girmektedir denilebilir. Diğer tarafta Japonya da benzer adımlar atmaktadır. Japonya kendi tarih

kitaplarında Takeşima'nın Japonya'ya ait olduğu tezini işlemektedir. 2008 yılında Japonya ortaokul kitaplarının müfredatını yenileyerek Dokdo/Takeşima Adası'nın kendilerine ait olduğunu vurgulamaya başladı (Alexander, 2015, s. 48). Bu tür yaşanan durumlar, eğitim yoluyla uzun vadeli bir propaganda stratejisi izlenebildiğini göstermektedir.

Yapılan bazı faaliyetler medya kullanımı ve bununla kamuoyunu şekillendirme başlığı altında incelenebilir. Güney Kore, Dokdo'yu ulusal egemenliğinin bir sembolü olarak ele almakta ve medyada sıkça bu konuyu gündeme getirmektedir (Arirang News, 2021). Kamuoyunu yönlendirme amaçlı bir diğer gelişme de 2012 yılında Güney Kore Devlet Başkanı Lee Myung-bak'ın Dokdo/Takeşima Adası'na yapmış olduğu ziyaret gösterilebilir (BBC News, 2012). İlk defa bir başkan seviyesinde gerçekleşen bu ziyaret hem iç politikada hem de dış politikada büyük bir yankı uyandırmıştır. Burada da fiili yönetimin vermiş olduğu güç ile egemenliğini kanıtlamaya dair verilen bir izlenim, propagandist bir yaklaşımın söz konusu olabileceğini göstermektedir. Japonya tarafında ise uluslararası kamuoyunu etkilemek amacıyla İngilizce ve diğer dillerde “*Takeshima is Japan's Territory*” (Takeşima, Japon toprağıdır.) başlıklı web siteleri, videolar ve broşürler hazırlanmıştır (Japanese Territory, Takeshima, t.y.). Bu tür medya üzerinden ve kamuoyunu etkilemek amacıyla ortaya çıkan ürünler yumuşak güç stratejisi bağlamında değerlendirilmekle beraber doğruluğu veya yanlışlığı göz önünde bulundurmama sebeplerinden ötürü de manipülatif kullanımlarla propaganda unsurlarını içerebilmektedir (Erad, 2018, s. 70). Bu tür ürünlerin medya aracılığıyla kamuoyunu oluşturmada ve yönlendirmede etkili olduğu gözlemlenebilmektedir (Köktürk, 2020).

Bir diğer faaliyet alanı ise semboller üzerinden ve kültürel alanda ortaya çıkmaktadır. Güney Kore, Dokdo'nun egemenliğini sembolleştirmek için adayı milli gururun bir simgesi haline getirmeye çalışmaktadır. Bu kapsamda, M.O.N.T grubunun The Korean Island Dokdo (Kore Adası Dokdo) adlı şarkısı Güney Kore'de popülerliğini korumakta ve halk nezdinde de önemli bir yer tutmaktadır (M.O.N.T_Official, 2019). Toplum için önemli bir simge haline getirmede kültürel bazı faaliyetler de dikkat çekmektedir. Yapılan anma günleri, müzik festivalleri ve kültürel geziler gibi faaliyetler toplum içinde Dokdo mevzusunun dinamik bir şekilde devam etmesine olanak sağlayabilmektedir (KBS News, 2019). Bu tarz hususların kullanımının halka yönelik bir propaganda aracı olarak kullanılmaya müsait olduğu da unutulmamalıdır. Japonya'da, Takeşima Günü'nün kutlanması, resmi haritalarında Takeşima'yı Japon toprakları olarak göstermeye çalışılması dikkat çekmektedir. 2005 yılından itibaren 22 Şubat gününün Takeşima Günü olarak kutlanmaya başlanması ile halk nezdinde Takeşima'nın sembol ve önemli bir yer tutması amaçlanmaktadır (Okinoshima Town, 2007).

2005 yılı da ayrı bir sembolik anlam taşımaktadır. Japonya Takeşima Adası'nı bir yüzyıl önce 1905 yılında Shimane Prefektörlüğü'nün kararıyla topraklarına katmış olduğundan 2005'teki bu adım da o tarihe bir atıf olmaktadır. Japon Dışişleri Bakanlığı resmî sitesinde ve Tokyo Yaz Olimpiyatlarında ortaya çıkan resmi haritalarda Takeşima Japon toprakları olarak gösterilmektedir (Ministry of Foreign Affairs of Japan (MOFA), t.y.). Yapılan bu sembolleştirme ve gösterim Japonya'nın propaganda yoluyla iddialarını güçlendirme ve yayma amacı taşıdığını gösterebilmektedir.

Hukuki ve diplomatik alanda atılan bazı adımların da propaganda ile ilişkilendirmesi mümkün olmaktadır. Japonya, bu sorunu birkaç kez Uluslararası Adalet Divanı'na (ICJ-International Court of Justice) taşımak istemiş fakat Güney Kore reddetmiştir (Ministry of Foreign Affairs of Japan (MOFA), t.y.). 1952 Syngman Rhee hattından sonraki yaşanan süreçte ilk kez 1954 Uluslararası Adalet Divanı'na başvurmak isteyen Japonya, Normalleşme Antlaşmasından kısa bir süre önce 1962 yılında tekrardan başvurma talebini Güney Kore'ye iletmiştir. İki seferde de Güney Kore reddederek fiili egemenliğini devam ettirmiştir (TIMETURK, 2012). Bu fiili egemenliğini zaman içerisinde bölgedeki sahil güvenlik birimleriyle ve donanma faaliyetleriyle arttırmaktadır. Japonya'nın anlaşmazlığı hukuki olarak gündeme getirmesi 2012 yılında bir kez daha gündeme gelmiştir. 2012 yılında Güney Kore Başkanı Lee Myung-bak'ın adaya yapmış olduğu ziyarete karşı tepki olarak Japonya, anlaşmazlığı Uluslararası Adalet Divanı'na taşımak istedi. Fakat bir anlaşmazlığın ya da sorunun Uluslararası Adalet Divanı'nda görüşülebilmesi için taraf olan iki ülkenin de anlaşarak yetkiyi Uluslararası Adalet Divanı'na bırakması gerekmektedir. Japonya, Başkan Lee'nin ziyaretinden sonra hararetlenen tartışmalarda *“Japonya, Takeşima'nın toprak egemenliğine ilişkin bu anlaşmazlığın uluslararası hukuk çerçevesinde itidalli, adil ve barışçıl çözümünden yanadır.”* şeklinde görüşünü ifade ederek daha barışçıl bir imaj çizmeye çalışmıştır (Japonya İstanbul Başkonsolosluğu, 2012). Egemenliğin tartışma konusu dahi olmadığını savunarak Uluslararası Adalet Divanı'na gitme tekliflerini reddeden Güney Kore'ye karşı Japonya “uluslararası hukuk” çerçevesinde meşruiyet kazanma amacıyla bir yöntem ve propaganda da yürütmektedir.

Güney Kore'nin atmış olduğu bir adım da doğrudan propagandist bir yaklaşım mevcudiyetinin tartışmalarını barındırmaktadır. Bu adım 1965 yılında, “Dokdo'nun Savunucu” olarak da bilinen Kim Sung-do'nun Dokdo/Takeşima Adası'nda yaşama başlamasıyla atıldı (Jung M. H., 2018). Kendisinin adada yerleşmesi ve yaşamaya başlaması, Güney Kore açısından adanın önemini anlatırken *“İssiz Ada”* tezine karşıt cevap verebilmesi açısından önem

taşımaktadır. Ayrıca National Geographic fotoğrafçısı Tim Franco, adayı anlatırken bu konu hakkında “*Bence Kim şimdi daha çok propaganda aracı olarak kullanılıyor*” ve “*Her turist geldiğinde, onları karşılamak için orada. Onun gitmesiyle, Güney Kore ada üzerindeki yerleşimci var argümanını kaybedebilir.*” şeklinde yorumlarda ve gözlemlerde bulunmuştur (Alexandra & Tim, 2018). Evet, Kim Sung-do’nun yerleşimi Güney Kore için bu adada kalıcı birilerinin olması söylemlerini etkilemektedir. Fakat Tim Franco’nun son söylemiş olduğu Kim Sung-do’nun gitmesinden kasıt vefat etmesi bu durumu pek değiştirmemiştir. Çünkü Kim Sung-do’nun vefatından sonra “*Dokdo’nun Savunuculuğu*” unvanını eşine miras bırakmış denilebilir. Kim Sung-do 1991 yılından itibaren eşi Kim Sin-yeol ile ikametgahlarını adaya almış ve tek aile olarak yaşamaktaydılar. Çünkü adadaki diğer resmi yetkililer gidiş geliş yapmaktadır (Alexandra & Tim, 2018). Kim Sin-yeol 2018 Ekim’inde eşinin vefat etmesinden sonra Dokdo/Takeşima Adası’nda sürekli kalan tek kişi olmuş ve tek başına yaşamasına rağmen adanın kendisine huzur verdiğini söylemektedir. Güney Kore hükümeti adaya taşınmak için bazı vatandaşlarından başvurular aldığını belirtse de adadaki nüfusun arttırma gibi bir planın olmadığını ve sadece bir evlik yerin olduğunu belirtmektedir (7denizHaber, 2019).⁵

Sonuç itibarıyla araştırmanın kavramsal çerçevesini oturtmaya çalışılan bu bölümde özellikle iki tarafın söylemlerinde ve atmış olduğu adımlarda dikkat çeken propaganda kavramı ele alınmaya çalışılmıştır. Nitekim ilk başlarda propaganda kavramının ne olduğunu incelemeye çalışırken bölümün ikinci kısmında özellikle propaganda ve anlaşmazlık ilişkisi üzerinde durulmaya çalışıldı. Somut örneklemeler ve bazı kavramlarla sınıflandırma yapılarak anlaşmazlıkla ilgili yaşanan olaylar, atılan adımlar değerlendirilmeye çalışıldı. Böylelikle propaganda ile ülkelerin yaklaşımlarındaki ilişki saptanmak amaçlandı. Bir sonraki bölümde de Güney Kore’nin yaklaşımını anlamlandırabilmek adına propaganda çerçevesini bu bölümde çizebilmek önemli bir temelin oluşmasını sağlamıştır. Nitekim Güney Kore’nin atmış olduğu adımların bazılarındaki propagandayı tartışmak bir sonraki bölümün de yükünü hafifleterek bölümün ana konusu olan yaklaşım hususuna odaklanılmasına olanak sağlamıştır. Güney Kore’nin yaklaşımının ulusal, bölgesel ve küresel yansımalarının daha detaylı bir şekilde incelenmesi mümkün olmuştur.

⁵ Küçüklüğün tasviri için bakınız: yüzölçümü için sayfa 33, elverişliliğini anlayabilmek adına sayfa 45 (1904-5 yıllarında Japonya, donanması aracılığıyla Dokdo/Takeşima Adası’nı işgal ederken ada üzerine bir gözlemevinin yani binanın yapılıp yapılamayacağına dair raporlar hazırlamıştır).

III. BÖLÜM

19. YÜZYILDAN 21. YÜZYILA DOĞRU GİDEN SÜREÇ: DOKDO/TAKEŞİMA ADASI ANLAŞMAZLIĞI VE TARİHSEL ARKA PLAN

Ülkeler arasında yaşanan anlaşmazlıklar bir anda ortaya çıkmamaktadır. Birçok anlaşmazlığın arkasında uzun yılların biriktirdiği birtakım olaylar bulunmaktadır. Az sayıda gerçekleşen bazı olaylar haricinde anlaşmazlıkları geçmişten kopuk bir şekilde anlamlandırabilmesi pek mümkün değildir. Olayların tarihsel sürecini bilebilmek sadece yaşanan anlaşmazlıkların başlangıçlarını ve süreç içerisinde nasıl cereyan ettiğinin anlamlandırılmasını sağlamamaktadır. Tarihsel bağlam daha farklı bir amaç için de kullanılabilir: halihazırda sürdürülen argümanların desteklenmesi. Ülkeler arası anlaşmazlıklarda taraflar, olayların tarihsel sürecini kendi iddialarını savunurken sıkça kullanabilmektedirler. Tabii ki her aktüel anlaşmazlığın ana sebebini tarihi argümanlar veya tarihi olaylar oluşturmamaktadır. Bazen tarihsel serüven tarafların farklı iddialarını destekleyebilen bir pozisyonda olabilirken bazen de hiç önem arz etmemektedir. En önemlisi ise tarihsel sürecin özellikle devletlerin ya da hükümetlerin uzun zaman diliminde ürettikleri politikalarını büyük ölçüde etkiliyor olmasıdır. Bu politikalar da toplumların düşünce yapısını şekillendirebilmektedir. Nitekim anlaşmazlıklar üzerine tarihsel süreçte yaşanan belli başlı bazı olaylar bu politikaları etkileyebilmektedir. Bu bağlamda Dokdo/Takeşima Adası anlaşmazlığının tarihsel sürecini ele almak önem arz etmektedir. Çünkü günümüzde Dokdo/Takeşima Adası anlaşmazlığına hangi taraftan bakarsak bakalım tarihsel boyutunu ele almadan anlamlandırabilmesi mümkün olmayacak bir konu haline dönüşmektedir. Tezin ilk bölümünde de konunun tarihsel alt yapısını tartışılması kaçınılmaz olmuştur.

19. yüzyıl anlaşmazlıkta yaşanan gelişmelerin hızlandığı bir dönem olsa da her iki taraf da iddialarını daha erken tarihlere dayandırmaktadır. Bu yüzden ki anlaşmazlıktaki tarihsel süreç incelenirken daha önceki yüzyıllar göz önünde bulundurulmuştur. Hem Güney Kore hem de Japonya tarihsel argümanlarını 19. yüzyıl öncesindeki süreçlere götürmektedir. Güney Kore'nin tutumunda ve tarihsel iddialarında göz ardı edilemeyecek kadar önemlidir. Bu yüzden ki tarafın da argümanlarını başlattıkları kısımlara değinilerek tarihsel süreç

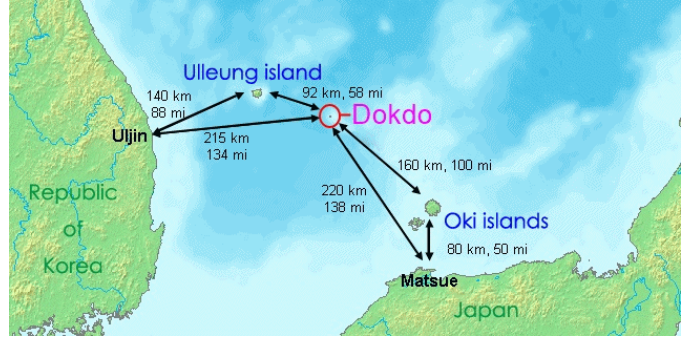
tartışılmaya çalışılmıştır. Fakat başlıkta neden 19. yüzyılın başı ibaresine dikkat çekildiğini burada açıklamak gerekmektedir. Nitekim 1800'li yıllar Japonya ve Kore için gelişmelerin çokça ve hızlıca yaşandığı bir dönemdir. Japonya'nın yaşadığı dönüşüm Kore'nin yaşamış olduğu dönüşümden çok farklı seyretmiştir. Kore Yarımadası'nı yöneten Joseon iç ve dış politikada izolasyonu benimseyerek bu doğrultuda adımlar atarken Japonya Meiji dönemiyle birlikte dış dünyaya bakış açısını değiştirmiştir (van Niekerk, 2024). Bu dönüşümler çerçevesinde 19. yüzyıl, 20. yüzyıldaki önemli gelişmelere hazırlayan önemli bir yüzyıl olmuştur. 20. yüzyılın başında Japonya'nın dış politikasında yaşanan gelişmeler neticesinde Kore Yarımadası'na bakışı da değişmiş ve neticede Korelilerin bağımsızlıklarını kaybettiği bir süreç başlamıştır (Lew, 2000). İşte yaşanan bu gelişmeler kapsamında 19. ve 20. yüzyıllar hem Dokdo/Takeşima Adası hem de Kore Yarımadası açısından çok önemli gelişmelere şahitlik etmiştir. İşte bu yüzden başlıktaki 19. yüzyıl anlaşmazlıkta yaşanan gelişmeler açısından önemli bir dönüm noktası olmuştur.

Tezin bu bölümünde özellikle iki tarafın ada üzerindeki egemenlik haklarından bahsederken kullanmış olduğu tarihsel argümanlar, kronolojik olarak tartışılmaya çalışılmıştır. Bu bölümde kronolojik olarak ilerlenmesinin bir amacı da süreç içerisinde adanın öneminin değişikliğe uğramasıdır. Ayrıca kronolojik ilerlenmesinde tarihsel bağlamın dikkate alınması ve nedensellik gibi bazı hususların gözden kaçırılmaması amaçlanmıştır. Bu bölümde yaşanan tarihsel gelişmeler iki taraflı incelemeye çalışılmıştır. Karşılaştırmalı bir analiz yapılmaya çalışılmasındaki amaç konunun tam anlamıyla daha iyi anlamlandırılabilmesi ve daha objektif bir şekilde meseleye yaklaşılabilmesidir.

3.1. Dokdo/Takeşima Adası'nın Konumu, Tarihsel Olarak Ortaya Çıkışı ve Bunlar Üzerinden Ortaya Çıkan İddialar

Bir adanın sahibinin belirlenmesinde bakılabilecek ilk şey, hangi ülkenin karasına en yakın olduğudur. Böylelikle anlaşmazlıkların bir kısmı başlamadan çözülebilmektedir. Tabii bu durum iki ülkeye de neredeyse eşit uzaklıkta olan bir ada için geçerli olmayacaktır. Dokdo/Takeşima Adası da tam bu tanıma uyabilecek niteliktedir. Güney Kore'ye göre

Gyeongsangbuk-do (경상북도) Eyaletinin Ulleungdo ilçesine (울릉군) bağlı Dokdo ile Japonya'ya göre Şimane Prefektörlüğü (島根県) Oki ilçesi Okinoşima Belediyesine bağlı Takeşima neredeyse iki ülkenin de ana karalarına eşit mesafededirler. Oki Adaları'yla Takeşima Adası arasında haritadan da görülebileceği üzere yaklaşık olarak 160 kilometrelik bir mesafe var iken

Şekil 1: Dokdo/Takeşima Adası'nın Konumu ve Kendisine En Yakın Adalar ve Ana Karalara Olan Uzaklıkları (Japanese Ancient Maps Excluded Dokdo – Takeshima Part III, t.y.)

Ulleungdo Adası'yla Dokdo arasında ise takriben 92 kilometrelik bir mesafe bulunmaktadır. Bu iki adalara olan mesafelere bakıldığında Dokdo/Takeşima Adası'nın Güney Kore'ye daha yakın olduğu ortaya çıkabilmektedir. Fakat ortaya ana karaya yakınlığı değerlendirilmeli şeklinde bir tez atıldığında durum biraz farklılaşmaktadır. Dokdo, Güney Kore'nin Uljin ilçesine yaklaşık olarak 134 deniz mili yani 215 kilometre uzaklığındayken Takeşima, Japonya'nın ana karasına (Matsue ilinden) yaklaşık 138 deniz mili yani 220 kilometre bir mesafede kalmaktadır (Dokdo The Historical Dispute Between Japan and Korea, t.y.). Buradan da anlaşılabileceği üzere ana karaya uzaklıklar hesap edildiğinde Dokdo/Takeşima Adası iki tarafa da neredeyse aynı mesafede uzaklıktadır. Adanın ana karalara uzaklığına bakıldığında her ne kadar çok az bir mesafe de olsa Japonya'nın aleyhine olmaktadır. İki ülkeye olan mesafelerin yakınlığı tartışmada net bir sonuca ulaştırmamaktadır. Tabii ki de bu konum tartışması anlaşmazlığın sadece bu sebeple devam ettiği şeklinde bir yanılgıya yöneltmemelidir. Ana karalara eşit yakınlığın yerine bir tarafa bariz bir uzaklık olmuş olsaydı anlaşmazlık olmazdı gibi bir sonuca ulaşılamamaktadır. Tarihsel süreç anlaşmazlığın sadece ülkeler arası konumla alakalı olmadığını göstermektedir. Bölümün ilerleyen kısımlarında tartışılan yaşanmışlıklar ve iddialar, adanın konumu haricindeki diğer sebepleri oluşturmaktadır.

Adanın konumu, önemi ve özellikleri sadece ülkelerin ana karalarına olan uzaklıklarından anlaşılamamaktadır. Bulunmuş olduğu denizin özellikleri, kapladığı yüzölçümü ve jeopolitik konumu gibi unsurların da göz önünde bulundurulması gerekmektedir. İlk olarak Japon/Doğu Denizinde⁶ sıcak ve soğuk suyun kesişim alanında bulunmaktadır

⁶ Japon/Doğu Denizi, Japonya ve Güney Kore arasındaki tartışmalı konulardan diğer bir tanesidir (Short & Dubots, 2020). Japon Denizi olarak isimlendiren denizi Güney Kore, Doğu Denizi olarak isimlendirmektedir. Burada da Dokdo/Takeşima isimlendirmesine benzer olarak ikili isimlendirme tercih edilerek tartışmalara taraf olunmamak amaçlanmıştır. Ayrıca literatürde ve haritalarda kullanımın Japon Denizi yönünde daha fazla olmasından ötürü de ikili kullanımın sıralamasında Japon ifadesi daha önce gelmektedir.

(Chang, Kim, Suk, & Byun, 2002). Bu bağlamda balıkçılık açısından potansiyeli yüksek bir konumdur. Tarih boyunca da günümüzde de Dokdo/Takeşima Adası üzerinde balıkçılık ekonomik faaliyet olarak çok önemli bir yer tutmaktadır. Kapladığı yüzölçümü de adanın konumunu değerlendirirken önemli bir ışık tutmaktadır. 37 tane kalıcı takımadadan oluşan Dokdo/Takeşima Adası 0,18745 km²'lik bir alan kaplamaktadır. Zirve noktası ise 169 metredir. Dokdo/Takeşima Adası'nın dikkat çekici bir diğer unsuru ise jeopolitik konumudur. Ada özellikle denizden çıkartılabilecek muhtemel enerji kaynakları ve halihazırdaki deniz mahsulleri katma değeriyle ekonomik olarak önem arz etmektedir. Bu sebepten ötürü ada üzerindeki egemenlik iddialardan vazgeçmemek üzere iki tarafa da önemli birer neden daha eklenir. Konumu itibarıyla Japon denizinde güçlü bir donanma oluşturmak isteyen bir devlet de Dokdo/Takeşima Adası gibi bir adadan faydalanmak istemektedir ki 1904 ve 1905⁷ yılları arasında Japonya ile Rusya arasında gerçekleşen savaşta buranın önemi gözlemlenebilmektedir (The Russo-Japanese War And Dokdo – Takeshima Part I, t.y.). İlerleyen aşamalarda bu tarihlerde Dokdo/Takeşima Adası ile ilgili yaşanan olaylar daha detaylandırılarak tartışılmıştır.

Dokdo/Takeşima Adası'nın konumunu değinilen noktalarla incelendiğinde neden iki tarafın da vazgeçmek istemediği anlaşılabilmektedir. Bu adanın konumunun tarihsel süreç içerisindeki önemi, tarih sahnesine çıkışı, yakın tarihli yaşanan gelişmelerden önceki gibi hususları değerlendirebilmek için anlaşmazlığın tarihsel sürecini incelemek önemli olmuştur. İlk olarak iki tarafın da tarihsel argümanlarını anlayabilmek için kronolojik olarak en erken dayandırmış oldukları olaylara değinilmeye çalışılmıştır. Böylelikle Dokdo/Takeşima Adası'nın tarih sahnesine çıkışı da tartışılmıştır.

3.1.1. M.S. 6. Yüzyıldan 19. Yüzyıla: Dokdo/Takeşima Adası'nın Tarihi Kaynaklarda Ortaya Çıkışı ve Bu Kaynaklar Üzerinden Üretilen İddialar

Dokdo/Takeşima Adası'yla ilgili en erken tarihli iddialar, Korelilere aittir. Öyle ki Koreliler bu iddialarını M.S. 512 yılına kadar götürebilmektedir. 6. yüzyılda Kore Yarımadası'nda Üç Krallık Dönemi yaşanmaktadır (Fiveable, 2024). Bu dönemde yarımada'nın güneydoğu kısmını elinde bulunduran Şilla Krallığının Japon/Doğu Denizine kıyısı

⁷ 1905 yılı Dokdo/Takeşima Adası anlaşmazlığı açısından bir dönüm noktası teşkil etmektedir. Zira ada, 1904-1905 Rus-Japon savaşı sürecinde Japonya'ya tarafından ilhak edilmiş; bu durum Güney Kore açısından ise bağımsızlığın yitirilmesine giden sürecin sembolik başlangıcı olarak görülmüştür (Selden, 2011). Bu sebepten ötürüdür ki çalışmada 1905 tarihine birçok kez atıfta bulunulmuştur.

bulunmaktadır. Dokdo/Takeşima Adası'na da en yakın olan krallıktır. Bu sebeptendir ki konuyla ilgili ilk iddialar bu döneme dayandırılmaktadır. Fakat dikkat edilmelidir ki iddialarla ilgili belgeler bu dönemde üretilmemiştir. Yaklaşık on asır sonra üretilen belgeler üzerinde de tarihsel metodolojik olarak bazı problemler mevcuttur. Tartışmayı ilgilendiren belgeler, 13. yüzyılın sonlarında Kore Yarımadası'nı yönetmeye başlayan Joseon Hanedanlığı döneminde ortaya çıkmıştır. “*Şilla Krallık Yıllıkları*” adı altında farklı dönemlerde, derleme çalışmalar yapılmıştır. 1454 yılında yapılan Şilla Krallık Yıllıkları adlı isimle yapılan çalışmada Şilla Krallığı'nın Usan'guk şimdiki adıyla Ulleungdo'yu M.S. 512 yılında fethettiği yazmaktadır. Koreli araştırmacılar bu fetih sırasında Dokdo'nun da fethedildiğini savunmaktadır (Van Dyke, 2007, s. 165). Ayrıca ada hakkında bilgilere erişilebilen ve Joseon döneminde bizzat bölgeyi tasvir eden belgeler de mevcuttur. Joseon döneminde yayınlanan ve bir coğrafya kitabı olan Dong'guk Yeoji Seungnam'ın 1531 yılı genişletilmiş halinde Usang bölgesinden bahsederken Ulleungdo ve Dokdo Adaları'na da değinilmektedir (Cho, Kim, & Choi, 2009, s. 368). Unutulmamalıdır ki bu tarihi belgeler Korelilerin ürünleridir ve onların bakış açılarını yansıtmaktadır. Anlaşmazlığın diğer bir tarafındaki Japonların ise ada üzerindeki iddialarını dayandırdığı ilk belge bu tarihlerden yaklaşık iki yüzyıl sonra 17. yüzyılda ortaya çıkmaktadır.

Japonların iddialarına geçmeden ve 15. ve 18. yüzyıllar arasındaki Joseon dönemiyle alakalı Ulleungdo'ya ayrı bir parantez açmak da fayda vardır. Ulleungdo, haritadan da hatırlanacağı üzere Dokdo ve Kore Yarımadası'nın arasında, ortada kalan konumuyla dikkat çekmektedir. Ulleungdo yüzölçümü bakımından Dokdo'ya kıyasla daha büyük bir adadır. Ayrıca volkanik bir adadır. Bu sebeptendir ki tarihi süreçte insanların kalıcı yaşamı için çok elverişli olmamıştır. Her ne kadar belgelerde ve haritalarda varlığından haberdar olunsa da ada üzerindeki insan yaşamının uzun bir dönem boyunca çok da fazla olmadığı bilinmektedir. Nitekim Joseon hükümeti de 1416 ve 1881 yılları arasında Ulleungdo ve Dokdo Adaları üzerinde “*İssız Ada Politikası*” yürütmüştür. 17. yüzyılın sonlarından itibaren adaya her üç yılda bir görevli gönderip bu adada kimsenin yaşamamasını sağlamıştır (Van Dyke, 2007, s. 368). Ulleungdo Adası da Dokdo gibi balıkçılık havzası açısından bölgede önemli bir yer tutmaktadır. Bu sebeptendir ki balıkçılıkla uğraşan Korelilerin ve Japonların farklı dönemlerde ilgilerini çeken bir yer olmuştur. Ada üzerinde Joseon hükümetinin İssız Ada Politikasını yürütmesi de zaman zaman egemenlik tartışmalarında gündeme gelmektedir. 15. yüzyılın sonlarında ve 16. yüzyılların başında bahsedilen belgeler haricinde Dokdo'ya 18. yüzyılın sonu ve 19. yüzyıldaki döneme kadar Kore tarihindeki başka belgelerde neredeyse değinilmemektedir (Dai, 2024). Fakat 18. yüzyılın sonu ve 19. yüzyıldaki hareketli döneme gelindiğinde ise hem farklı olayların

yaşanmasından ötürü hem de Japonların dış dünyayla irtibata geçmesiyle birlikte birçok belge ve haritada ortaya çıkmıştır (van Niekerk, 2024). Bu hareketli kısma geçmeden Japonların Dokdo/Takeşima Adası üzerindeki ilk iddialarına değinmek faydalı olmaktadır.

Japonların Dokdo/Takeşima Adası üzerinde ilişkilendirildiği ilk belge Korelilerinkinden yaklaşık iki yüz yıl sonra ortaya çıkmıştır. Haritadan anlaşılacağı üzere Dokdo/Takeşima Adası ile Japon ana karası arasında Oki Adası bulunmaktadır. Bu durumda Ulleungdo'ya benzer bir durum Oki Adası için de geçerlidir. Oki Adası için hazırlanan belgelerde Dokdo/Takeşima Adası'na rastlanılması mümkün olmaktadır. Japonların da Takeşima Adası üzerine ilk yazılı bilgileri Oki Adası üzerine yazılan bir belgede mevcuttur. Bu belge, Izomo'nun⁸ bir yetkilisi olan Saito Hosen (齋藤豊仙) tarafından hazırlanan bir rapordur. 1667 yılında Oki Adası'na bir inceleme gezisinde bulunan Saito Hosen raporunda “İki gün bir gece kuzeybatıya gittikten sonra Matsushima'ya (bugünkü Dokdo) ulaşılır.” şeklinde bir ifade geçmektedir (Onshu Shicho Goki(隠州視聴合記), the earliest Japanese document on Dokdo(Takeshima) excluded Dokdo from Japanese land, 2013). Bu ifadeden anlaşılacağı üzere raporda açıkça Dokdo/Takeşima Adası'ndan bahsedilmektedir. Japonların 17. yüzyılda Dokdo/Takeşima Adası için farklı bir isimlendirme yaptığı da ortaya çıkmaktadır. Japonlar Edo Döneminde (1603-1868) Dokdo/Takeşima Adası için Matsushima ismini kullanırken Ulleungdo Adası için de Takeşima ismini kullanmaktadır (Tsukamoto, 2015). 20. yüzyılın başlarına gelindiğinde Dokdo/Takeşima Adası'nın ismi günümüzdeki şekliyle kullanılmaya başlanmıştır. Takeşima ismi Ulleungdo Adası için değil de Dokdo/Takeşima Adası için kullanılmaya başlanmış bu da tarihsel süreç içerisinde bir değişimin gerçekleştiğini göstermektedir.

Hem Kore hem de Japon tarafının ürettiği ilk belgeler Dokdo/Takeşima Adası'nın coğrafi özellikleriyle alakalı olduğunu söyleyebilmektedir. Adanın daha çok konumuyla alakalı olan bu belgelerin yanında 17. yüzyılın sonlarına doğru yaşanan bir olay konuya farklı bir bakış açısı kazandırmıştır. An Yong-bok olayı olarak bilinen bu olayda artık iki tarafın da ekonomik kaygıları göz önünde bulundurduğu görülebilmektedir. Dokdo/Takeşima Adası'nın en önemli ekonomik kaynaklarından biri de zengin balık havzasına sahip olmasıydı (Kim K. , 2014). 1693-1696 yılları arasında Koreli ve Japon balıkçılar Dokdo ve Ulleungdo Adaları'nın kıyılarındaki avlanma hususunda bir çatışma yaşamıştır. Bu olayı Koreli araştırmacılar An Yong-bok Olayı olarak isimlendirirken Japon araştırmacılar Takeşima Olayı olarak

⁸ Günümüzdeki Şimane Prefektörlüğü'nün bir parçasının o dönemdeki yönetimidir.

isimlendirmektedir (Takeshima Research and Commentary Site, 2023; Kim J. S., 2013). Oya ve Murakawa aileleri Japonların yıllardan beri bölgede balıkçılık yapan aileleridir. Kore'nin Gyeongsang-do bölgesinden balıkçı An Yong-bok da bu dönemde balıkçılık faaliyetlerinde bulunan önemli bir isimdir. İlk olarak 1692 yılında Murakawa ailesinin bir gemisi Ulleungdo'ya vardı ve halihazırda Koreli balıkçıların bölgede olduğunu gördü. 1693 yılında da Oya ailesi aynı durumla karşılaştı. Bu durumda balıkçılıkla uğraşan iki Japon ailesiyle Korelerin çatışmasına sebebiyet verdi (Jo K. H., 2025). Çatışmalar neticesinde 1693 yılında An Yong-bok Japonlar tarafından yakalanır ve Oki Adası'na götürülür. İyi bir şekilde Japonca konuşabilen An, Oki Adası'ndaki yetkililere “*Ulleungdo ve Dokdo Joseon'a aittir. Joseon'a yakınlar ve Japonya'dan uzaktırlar. Beni neden yakaladınız?*” şeklinde soru yöneltir (Kim J. S., 2013). Bu ilk ziyaretinde aylarca tutuklu kalan An Yon-bok, 1696 yılında bir kez daha Ulleungdo ve Dokdo'daki balıkçılık hakları için Japonya'ya gidecektir. Bu sefer Edo Şogunluğu'nun konuya müdahil olması dikkat çekicidir. Tottori Dominyonunun bölgesinde gerçekleşen bu olaylar Edo Şogunluğu'nun ve Joseon Hanedanlığı'nın diplomatik görüşmelere başlamasına sebep olmuştur. Ayrıca 1696 yılında Edo Şogunluğu, Oya ve Murakawa ailelerinin bu bölgede balıkçılık yapmasını yasakladı (Tsukamoto, 2018, s. 10). Yaşanan bu olayı Koreli araştırmacılar Japon yönetiminin Dokdo ve Ulleungdo'nun Kore'ye ait olduğunu ve bunu kabul ettiğine dair açık bir kanıt olarak görmektedir. Diğer tarafta ise Japon araştırmacılar bu olaydan daha farklı bir sonuç çıkartmaktadır. Onlara göre dönemin Japon hükümeti günümüzde Dokdo ya da Takeşima olarak adlandırılan bu adaları kastetmemiştir. O yüzden de bölge Korelilere ait olarak tanımlanamaz şeklinde bir iddiaları bulunmaktadır. Fakat sonraki süreç değerlendirildiğinde Meiji Restorasyon'un başladığı 1868 yılına kadar da bölgeye Japonların gelmediği görülmektedir (Van Dyke, 2007, s. 166). Tabii burada Japonya'nın dış dünyayla olan bağının kapalı olması da değerlendirilmesi gereken bir husustur.

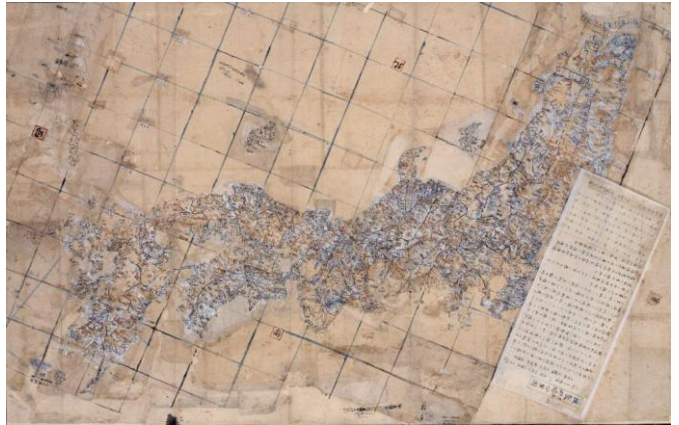
17. yüzyılın sonunda yaşanan bu önemli olayın akabinde 19. yüzyıla kadar kaynaklarda rastlanabilen önemli bir olay vuku bulmamıştır. Kore tarafı İssız Ada politikasını yürütürken Japon tarafı da bölgede balıkçılık yapmayı yasaklayan kararının arkasında durmuştur. Bu da yaklaşık bir, bir buçuk asırlık bir sürenin Dokdo/Takeşima Adası açısından sesiz bir şekilde geçmesiyle sonuçlanmıştır.

3.1.2. 19. Yüzyıldan 20. Yüzyıla Giden Süreç: Önemli Dönüşümler Öncesindeki Gelişmeler ve Dokdo/Takeşima Adası'nın Haritalara Yansıması

1800'lü yıllar Dokdo/Takeşima Adası için hareketli geçmeye başlayan yılların başlangıcı olarak tanımlamak mümkündür. 19. yüzyıl çerçevesinde Dokdo/Takeşima Adası'yla alakalı yaşanan gelişmeleri incelerken iki kısımda sınıflandırma yapılması faydalı olmaktadır. Tematik olarak ayrılabilen iki unsurdan ilki, 19. yüzyılın özellikle ilk yarısında Japon haritacılar tarafından çizilen haritalarda Dokdo/Takeşima Adası'nın incelenmesidir. Bu haritalarda Dokdo/Takeşima Adası'nın nerede konumlandırıldığına dair bazı yorumlamalar yapabilmesini sağlamaktadır. Konumlandırmadaki hususlara bu başlık altında detaylı bir şekilde inceleme fırsatı oluşmuştur. İkinci kısım ise 19. yüzyılın sonlarına doğru Japonya ve Kore'de yaşanan dönüşümlerdir. 1868 yılında Meiji Restorasyon'un başlamasıyla birlikte Japonya'nın dış politikasında önemli değişimler olmuştur (Palos, 2025). Aynı zamanlarda da Joseon bu konuda farklı tecrübeler yaşamış dış dünyayla olan ilişkilerini kapatma yoluna gitmiştir. Zaman içerisinde yaşanan gelişmeler hem Joseon'un hem de Meiji Japonya'sının Dokdo/Takeşima Adası üzerindeki politikalarının değişmesine sebebiyet vermiştir. Bu değişimler, 20. yüzyılın başlarında yaşanacak olan önemli gelişmelerin (Dokdo/Takeşima Adası'nın Japonya tarafından ele geçirimi) öncülü konumundadır. 1905'e giden süreci bir sonraki başlığa dahil ederek gelişmeleri daha detaylı bir şekilde incelenmeye çalışılmıştır. 19. yüzyılın birinci ve ikinci yarısındaki gelişmeleri göz önünde bulundurarak 1905 yılındaki Japonya'nın Dokdo/Takeşima Adası'nı ele geçirme sürecini incelemek tarihi değerlendirme yapmada metodolojik olarak daha doğru olabileceği düşüncesini sağlamlaştırmıştır.

19. yüzyılda Japon bilginler, Japonya ve etrafını gösteren renkli haritalar çizmeye başlamıştır. Japon bilginler tarafından yapılan ilk harita, 18. yüzyıla gelmeden önce çizilmiştir.

Diğerlerinden biraz daha önce ortaya çıkan bu çizimin sahibi Nagakubo Sekisui'dir. 1768 yılında ortaya çıkan bu haritada Dokdo (o dönemde Japonların ifadesi: Matsushima) ve Ulleungdo (Japonların ifadesi: Takeşima) Adaları tasvir edilmiştir. Fakat bu adaların Japonlara ait olduğuna dair herhangi bir emare de bulunmamaktadır (Van Dyke,

Şekil 2: 1768 Yılında Nagakubo Sekisui'nin Çizmiş Olduğu Harita (Nagakubo, 1768)

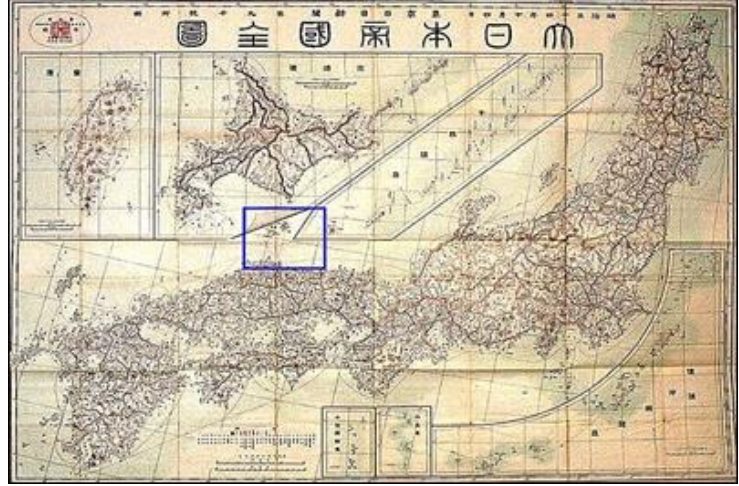
2007, s. 166). 1785 yılında öne çıkan Japon bilgin Hayashi Shihei, *Sangoku setsujozu*'yu (*Bitişik Üç Ülkenin Haritası*) bitirdi. Bu haritada Hayashi Shihei, Japonya'nın topraklarını kırmızı renkle gösterirken Kore'ye ait olan toprakları yeşil renkle göstermekteydi. Günümüzdeki Ulleungdo ve Dokdo/Takeşima Adaları'nı yeşil renkle gösteren Hayashi Shihei, bu iki adanın da yanına Kore'nin mülkü ve Kore'ye aittir notlarını yazmıştır (Van Dyke, 2007, s. 166-167). 19. yüzyıla gelindiğinde de durum pek değişmemiştir. Bu dönemde çizilen haritaların çoğunda da Dokdo/Takeşima Adası'nın Japonya'nın dışında tasvir edildiği görülmektedir. 1836 yılında çizerinin bilinmediği bir Japon haritasında da Oki Adası'nın yanına Kuzey (北) anlamına gelen bir ifade yazılmıştır. Bu ibare Oki Adası'nın Japonya'nın kuzeybatı sınırını oluşturduğu anlamının çıkartılmasını sağlamaktadır (Japanese Ancient Maps Excluded Dokdo – Takeshima Part I, t.y.). 19. yüzyılda çizilen ve Japonya'yı tasvir eden haritaların neredeyse hiçbirinde Dokdo/Takeşima Adası Japonya'ya ait gösterilmemektedir.

Şekil 3: Ulleungdo ve Dokdo Adaları'nı da İçeren 1882 Tarihli Harita (Japanese Ancient Maps Excluded Dokdo – Takeshima Part I, t.y.)

Sol tarafta görülen harita (Şekil 3) bariz bir şekilde renklendirmenin mevcut olduğu bir çizimdir. 1882 yılında çizilmiş olan bu haritada açıkça Ulleungdo ve Dokdo Adaları görülebilmektedir. Japon ana karası kırmızı renkle gösterilirken Kore Yarımadası gri renk tonunda gösterilmektedir. Bu bağlamda Ulleungdo ve Dokdo Adaları'nın kırmızı renk tonunda gösterilmemesi adalar üzerinde bir egemenlik iddiasında bulunulmadığını göstermektedir. Şayet Japonlar yaygın bir egemenlik iddiasında bulunsaydı bu haritayla birlikte diğer birçok haritada Dokdo/Takeşima Adası'nın Japonya'ya ait olduğuna dair izlere rastlanması olanak dahilindedir.

19. yüzyılda Japonya dönüşümü yaşamadan önce ve sonrasında Japonya'yı tasvir eden birçok harita üretilmiştir. Üretilen bu haritaların tamamının burada incelenmesi konunun dağılmaması gerekliliğinden ötürü mümkün değildir. Dikkat çekici olan bazılarını analize katarken 20. yüzyılın başında üretilmiş ve sağ tarafta görülebilen bir diğer haritaya

Şekil 4: 1901 Tarihli Dokdo/Takeşima Adası'nı İçermeyen Japonya Haritası (Japanese Ancient Maps Excluded Dokdo – Takeshima Part II, t.y.)

değinmeden bahsi kapatmamak gerekmektedir. 1905 yılı Japonların Dokdo/Takeşima Adası anlaşmazlığı açısından önemli bir tarihtir. Bu tarihte daha önceden de ifade edildiği gibi Japonya hükümeti Dokdo/Takeşima Adası'nın kontrolünü ele geçirmiş ve önemli bir üs olarak kullanmaya başlamıştır. Bu kısma güden süreç bu bölümün ikinci kısmında detaylı bir şekilde incelenmeye çalışılmıştır. Fakat o kısma geçmeden önce incelenmesi gereken son harita bu önemli tarihten sadece dört yıl önce üretilmiş olması hasebiyle dikkat çekmektedir (Japanese Ancient Maps Excluded Dokdo – Takeshima Part II, t.y.). Dönemindeki bazı diğer haritalar gibi tasvirinde Dokdo/Takeşima Adası'na yer vermemiştir. Bu durum da Dokdo/Takeşima Adası'nın şayet Japonya'nın egemenliği altında ise Japonya'yı tasvir eden haritada işlenmesi gerekmez miydi şeklindeki iddiaları da beraberinde getirmektedir. 19. yüzyıldaki tarihi belgelerde önemli bir yer tutan ve özellikle Japon bilginler tarafından üretilen bu haritalarda, Dokdo/Takeşima Adası ya hiç tasvir edilmemiştir ya da edildiğinde Japonya'nın egemen olduğu topraklar dışında tutulmuştur.

3.1.3. 19. Yüzyıldan 20. Yüzyıla Giden Süreç: 19. Yüzyılın Sonlarındaki Yaşanan Değişimler ve 1905'e Olan Etkileri

Dokdo/Takeşima Adası için 19. yüzyılın önemli dönüm noktalarından biri yüzyılın ikinci yarısında Japonya'nın yaşamış olduğu dönüşümdür. Bu dönüşüm, 1868 yılında başlayan Meiji Restorasyonu dönemi ile gerçekleşmiştir. Japonya İmparator Meiji dönemiyle birlikte dış politikasında da bazı değişikliklere gitmiştir. Bu değişiklik, büyük ölçüde dış dünyayla kapalı olan bakış açısındaki yaşanan dönüşümdür. 1877 yılına gelindiğinde önemli bir gelişme

olmuştur. Meiji döneminin önemli bir organı olan Devlet Şûrası (Daijōkan) bir emir yayınlamıştır (Dajokan Order, Japan, 1877). Emir aslında Japonya'nın bölge üzerinde henüz resmen bir iddiasının olmadığını göstermektedir. 1876 yılı ekim ayında Şimane Prefektörlüğü, İçişleri Bakanlığı'na Japon/Doğu Denizindeki Takeşima ve diğer adaların Tapu Sicillerinin derlenmesi için başvuruda bulunur. 1877 yılı mart ayında ise İçişleri Bakanı Devlet Şûrası'na (Daijōkan) başvuruyu iletir. Bakan ön araştırmasıyla birlikte bu başvuruya 1692 yılında yaşanan An Yong-bok olayındaki raporları da eklemiştir. Ayrıca İçişleri Bakanı bu olay esnasında yönetimde olan Edo hükümetinin konuyla ilgili almış olduğu kararı da göz ardı etmemiştir (Tsukamoto, 2014). Edo hükümeti o dönem yaşanan gelişmeler esnasında bölgedeki yerel yönetimine Dokdo/Takeşima Adası bizim topraklarımıza ait değildir şeklinde bir karar iletmiştir. Bakan da Şimane Prefektörlüğü'nün başvurusunu Devlet Şûrası'na aktarırken Edo hükümetinin bu kararını dosyalar arasına eklemiştir. Aynı ayda Devlet Şûrası (Daijōkan) Şimane Prefektörlüğü'ne cevap olarak şu ifadelerde bulunmuştur: *“Yapılan araştırmaya göre Takeşima ve diğer adanın bizim ülkemizle herhangi bir bağı olmadığını anlayabilirsiniz.”* (Tsukamoto, 2018, s. 16). Bu emir *“1877 Daijōkan Emri”* olarak literatürde yer almaktadır. Bu olaydan da açıkça anlaşılacağı üzere Japonya'nın hala bölge üzerinde bir iddiası ve ilgisi oluşmamaktadır.

Bu yüzyılda Japonya'nın dönüşümünün yanında Joseon'un da dönüşüm çabaları söz konusudur. Joseon birtakım reformlarla dönüşüm sağlayıp yaşadığı zorlukların üstesinden gelmek istemektedir. Joseon, Meiji Japonya'sından farklı olarak dış dünyayla olan ilişkileri zorunlu bir şekilde olmuştur.⁹ Meiji dönemi Japonya'sında ise modern bir devlet kurma çabaları ortaya çıkmış ve yurt dışına çıkış konusunda vatandaşlarına destek olmuştur (Van Dyke, 2007, s. 174). Bu kapsamda Meiji Japonya'sı yurt dışı gezilerini teşvik etse de bir dönem daha Ulleungdo ve Dokdo/Takeşima Adaları'na uygulanan avlanma yasağını sürdürmeye devam etmiştir. Nitekim her ne kadar yasak uygulanmaya çalışılsa da 1880'lerden itibaren Dokdo/Takeşima Adası civarında balıkçılık hususundan tekrar bazı çatışmaların yaşanmasına engel olunamamıştır. 1881 yılında Joseon, Japonların Ulleungdo Adası'nın kaynaklarını kullanmasından rahatsızdır (Van Dyke, 2007). Bu yüzden Joseon, Japon Dışişleri Bakanlığı'na diplomatik bir protesto düzenlemiştir. Aynı yıl Joseon Ulleungdo ve çevresinde uygulanan *“İssız Ada”* politikasını kaldırmıştır. Akabinde de ana karadan yerleşimcilerin adaya göçünü

⁹ 1876 Kangwa Antlaşması ile Joseon bazı limanlarını Japonya'ya açmak zorunda kalmıştır. Yaşanan bu gelişmeler de birkaç yıl sonra diğer ülkelerle diplomatik ve ticari antlaşmalar imzalamaya giden zoraki bir süreci başlatmıştır (Karamova & Alikberova, 2019).

teşvik eden bir politikaya yönelmiştir (Dai, 2024). Joseon'un diplomatik protestosundan sonra Meiji hükümeti yasa dışı faaliyetler için özür dilemiş Ulleungdo'da yaşayan 254 Japon yerleşimciyi adadan tahliye etmeye çalışmıştır. Fakat hepsi adadan ayrılmamıştır. 1890'ların sonuna doğru Koreli yerleşimcilerin Ulleungdo Adası üzerindeki sayısında artış gözlemlenmektedir (Kajimura, 1997, s. 454). Bin barajını çoktan aşan Koreli sayısı, Joseon hükümetinin de bölgeye olan ilgisini daha da arttırmasına sebebiyet vermiştir. Ve adada hala yetmiş civarında Japon yerleşimcinin bulunmaya devam etmesi dikkat çekmektedir. Bu sayılarda netlik olmadığını ifade etmekte fayda vardır. Kimi kaynaklarda bu sayılar ufak değişikliklerle daha farklı şekilde ifade edilebilmektedir (Choi S. J., 2005, s. 467).

1900'lü yıllara giden süreçte Joseon'da yaşanan gelişmeler Rusya ve Japonya gibi ülkelerin nüfuzlarının artmasına sebebiyet olmuştur. Bu durumda bağımsız bir siyaset yürütmek isteyen Kral Gojong yeni bir reform çabasına girerek 1897 yılında Kore İmparatorluğu'nu (Dehan İmparatorluğu'nu) ilan etti ve kendini de İmparator Gojong unvanını verdi (Gökçe & Gökmen, 2016, s. 98). Bu reform çabaları eşliğinde 1900 yılında İmparator Gojong, Ulleungdo ve Dokdo/Takeşima Adaları'nı içeren önemli bir karara da imza attı. Nitekim bu kararda günümüzdeki Dokdo/Takeşima Adası'na da açıkça ve müstakil bir şekilde değinilmesi açısından dikkat çekmektedir. Bu döneme kadar olan süreçte Dokdo/Takeşima Adası üzerinden ana bir tartışma yürütülmemiştir. Kaynaklarda Dokdo/Takeşima Adası'nı Ulleungdo ya da Oki Adaları üzerinden üretilen belgelerde rastlanabilmektedir. Fakat 20. yüzyılın başından itibaren artık Dokdo/Takeşima Adası'nı doğrudan kaynaklarda gözlemlenebilmektedir. Nitekim bu kapsamda 25 Ekim 1900 tarihinde Kore hükümetinin atmış olduğu adım Koreliler açısından Ulleungdo ve Dokdo Adaları üzerindeki egemenliğini teyit eden bir gelişme oldu. İmparatorluk Fermanı No. 41 (Imperial Ordinance No.41) olarak literatüre geçen bu kararla Kore İmparatorluğu Ulleungdo'ya müstakil bir şehir statüsü verdi. Böylece Ulleungdo, yanındaki Jukdo ve Seokdo (Dokdo) Adaları'yla birlikte bölgede yönetim anlamında bir üst seviyeye çıkartılarak önemli bir konuma geldi (Choi S. J., 2005, s. 467). Kore hükümetini böyle bir karar almaya iten sebep bu yıllarda bölgede sayıları gün geçtikçe artan ve Koreliler tarafından hoşnut bir şekilde karşılanmayan Japon yerleşimcilerdir. Japon yerleşimcilerin faaliyetleri ve Kore hükümetinin konuya hassasiyeti o kadar dikkat çekici olmalı ki dönemin Çin'de bulunan İngiliz başkonsolosu Ulleungdo'ya ziyarette bulunmuştur. Aynı zamanda başkonsolos John Newel Jordan bölgeye ziyareti esnasında karmaşık ve gergin durumların olduğu bir zamanda faydalı bir rapor yazarak o dönemin anlamlandırılmasını sağlamıştır. Jordan'ın konu üzerindeki nihai kanısı Koreli yetkililerin ve halkın tek isteğinin davetsiz ziyaretçilerden kurtulmak olduğudur.

Başkonsolos Jordan'ın hesabına göre Ulleungdo'da 3000 Koreli yaşarken çoğu Oki Adası'ndan gelen 250 de Japon yerleşimci yaşamaktaydı (Choi S. J., 2005).

Hem Joseon'un hem de Meiji dönemi Japonya'sının dönüştüğü bu dönemde bölge üzerinde atılan yeni adımlar bir başka tartışmayı da beraberinde getirmektedir. Özellikle Dokdo/Takeşima Adası için her iki taraf da farklı dönemlerde farklı isimlendirmelere başvurması ve yaşanan olaylarda Dokdo/Takeşima Adası'nın konuya doğrudan müdahil olmaması farklı iddiaları da beraberinde getirmektedir. 1900 yılı İmparatorluk Fermanı No.41'de dahi Dokdo/Takeşima Adası'nın isimlendirmesinin farklı olması ve Ulleungdo Adası'na bağlı şekilde ifade edilmesi Kore'nin egemenlik iddialarına karşılık Japon araştırmacılar tarafından farklı bir karşı iddianın ortaya atılmasını sağlamıştır. Özellikle Japon araştırmacı Prof. Takashi Tsukamoto'nun burada altını çizdiği nokta bu emirde Seokdo'dan bahsediliyor, Seokdo'nun Dokdo/Takeşima'ya atfedilebilmesi için daha fazla delil olması gerektiği şeklindedir (Tsukamoto, 2015, s. 7). Tabii bu şekilde isimlendirme farklılığından Joseon'un ada üzerindeki egemenlik hakkını tartışmak Japonya için de tezatlığı barındıran bir husustur. Çünkü unutulmamalıdır ki günümüzdeki Dokdo/Takeşima Adası için de Japonya bu dönemin evvelinde Matsushima ismini kullanmaktaydı. Hatta Takeşima ismi Ulleungdo'yu tanımlanırken kullanılmaktaydı. Bu bakış açısıyla da Japonya'nın iddialarında tarihsel süreçleriyle kopukluk yaşadığı gözlemlenmektedir. İsimlendirme mevzusundaki karışıklık iki tarafta da mevcuttur. Fakat adalar hakkındaki iddiaları bu kadar etkiliyor oluşu biraz da tarafların birbirlerinin iddialarını çürütmekte bu karışıklıkları kullanmaya çalışmalarından ötürüdür.

3.2. 20. Yüzyıl: 1905'e Giden Süreçteki Siyasi Durum, Dokdo/Takeşima ve Kore'nin Japon Egemenliği Altındaki Yılları

19. yüzyılda gerçekleşen Dokdo/Takeşima ile ilgili belli başlı bu olayların akabinde önemli bir dönüm noktası olan adanın Japonya tarafından 1905 tarihinde ilhak edilmesine giden bir süreç gelmektedir. 1897 yılında İmparator Gojong Joseon'un kötü gidişatı durdurabilmek ve bir dizi yeni reformu hayata geçirebilmek için Kore İmparatorluğu'nu (Dehan İmparatorluğu) ilan etmişti (Oğuz, 2019). Fakat Kore'nin kötü gidişatı sadece iç siyasetle alakalı bir durum değildi. Kore Yarımadası yüzyıllardır jeopolitik konumu gereği dış devletlerin etkisini hem iç siyasetinde hem de dış siyasetinde oldukça fazla hissetmiştir. Bu dış etki en çok

Çin’de hüküm sürmüş güçlü merkezi hanedanlıklardan (Tang, Yuan, Ming, Qing gibi) gelmiştir. Bu durum hep böyle süregelmemiştir. Özellikle 19. yüzyılda Meiji Japonya’sının güçlendiği bir dönemde Japonya da Kore Yarımadası’na etki eden önemli bir güç olarak ortaya çıkmıştır. Tabii Japonlar daha öncesinde de kızıl elması olan Çin ana karasını işgal etmek için Kore Yarımadası’na saldırmış ve Kore siyasetine etki etmiştir. Fakat bu durum biraz daha kısa süreli bir gelişme olarak gerçekleşmiştir. Toyotomi Hideyoshi önderliğindeki Japonya 1592 ve 1598 yıllarında Kore Yarımadası’nı yani Joseon’ı işgal etmiş ve bu dönem Korelilerin hafızasına kazınmıştır (Gi, 2013). Bu kısa süreli etki sonucunda Joseon 19. yüzyılda yaşanan gelişmelere kadar uzun yıllar Çin haricinde farklı bir dış etkiye maruz kalmamıştır.

19. yüzyılda Çin’in Afyon savaşlarında Avrupalı devletlere karşı zayıflaması, artık Uzak Doğu’da Avrupalı devletlerin görülmeye başlanması ve ABD’nin de bölgede ticaret yapma çabaları neticesinde Joseon bu dönemde dış ülkelere olan kapılarını tamamıyla kapattı. Yeni figürlerin girdiği bölge siyasetinde Kral Naibi Heungseon Daewongun çareyi ülkenin dış dünyayla olan bağıni koparmakta bulmuştur. Joseon’u izole ederek hayatta tutabileceğini düşünmüştür. Bu izole durumu, zorla da olsa değiştirilmek zorunda kalınmıştır (Atik, 2012). Çünkü aynı dönemde gelişmekte çareyi dış dünyayla olan ilişkileri arttırmakta bulunan Meiji Japonya’sı ticari ilişkiler yapmak üzere Joseon’u zorlamaktaydı. Bu bağlamda Japonya, savaş gemileriyle birlikte 1876 yılında Kangwa bölgesine gelerek Joseon hükümetiyle bir antlaşma imzalamış ve bazı limanlarını ticarete açılmasını sağlamıştır (Treaty of Kanghwa, 1876). Joseon, çok kısa bir süre sonra birçok farklı devletle de benzer ticari anlaşmalar imzalamıştır. Birleşik Krallık ile 1883 yılında, Alman İmparatorluğuyla ertesi yıl ve Rusya İmparatorluğuyla da 1884 yılında birer antlaşma imzalayarak zorunlu da olsa diğer devletlerle resmi ilişkilere başlamış oldu. Fransa da 1886 yılında Joseon ile anlaşma zemini buldu (Karamova & Alikberova, 2019).

Japonya ile Joseon arasında imzalanan Kangwa Antlaşması, bu dönemde bir dönüm noktasıdır. Çünkü gün geçtikçe Japonya’nın Joseon’da olan nüfuzu artmaya başlamıştır. Nitekim artan bu nüfuz ordunun modernizasyonunda Japon danışmanların göreve başlamasına kadar gitmektedir (Kim S. K., 1962). Japonya’nın Joseon içerisindeki nüfuzunun artması hâlihazırda var olan Qing nüfuzuyla çatışması durumunu ortaya çıkartmıştır. Bu bağlamda Joseon üzerindeki nüfuzlarını kaybetmemek için Qing ve Meiji Japonya’sı arasında Kore Yarımadası’nda bir savaş patlak vermiştir. 1894-1895 yıllarında I. Çin-Japon savaşı gerçekleşmiştir (Heard, Stevens, & Martin, 1894). Kangwa Antlaşmasıyla birlikte dış dünyayla bağlantı kurmaya başlayan Joseon yabancı yerleşimcilerinin de topraklarında yaşamalarına izin

vermeye başlamıştır. Nüfuz bakımından en etkin olan ve tarihsel bağlarının da güçlü olması sebebiyle Çinliler, I. Çin-Japon savaşını kaybedene kadar Joseon'da yabancı yerleşimciler arasında sayısı en fazla olan millettir. Fakat savaştan sonra Japonların sayısı hızla artmış bu da Joseon iç siyasetinde güçlenmelerine sebebiyet vermiştir (Seo D. C., 2019). Qing'in 1911 Devrimine (Xinhai Devrimi) giden süreçte iç meselelerine daha çok odaklanması ve Japonya'ya karşı olan savaşın kaybetmesi Joseon'da Japonya ile yaşanan nüfuz çatışmasıyla ilgilenememesine sebep olmuştur. Bu durum Joseon'un dış politikada Japonlara karşı yalnız kalmasını sağlamıştır. Bahsedilen süreçte sadece dış politikada değil iç siyasette de Japonların etkisi gün geçtikçe artmaya başlamıştır. Özellikle Gabo Reformları olarak adlandırılan dönemde Japonya Kore'nin modernleşmesi adına bazı adımlar atmasını istemiştir. I. Çin-Japon savaşının başlamasıyla Japonlar Gyongbok Sarayına gelerek Joseon'un Qing'den tamamen bağımsız kaldığını belirtmiş ve Gabo Reformlarını başlatarak modern bir devlet olması yolunda çalışmalara başlamıştır (Yuh, 2013, s. 85) 1894-1896 yılları arasında süren bu reformlar Japonya'nın Joseon üzerindeki etkisini daha da arttırmıştır.

Bu dönemde bölgedeki farklı devletler de Joseon siyasetine çıkarları çerçevesinde müdahil olmuşlardır. Fransızlar için din, İngilizler için ticaret ve Ruslar için toprak gibi hususlar devletlerin politikalarını oluşturan temel unsurlardır (Oğuz, 2019, s. 72). Kral Gojong iç ve dış siyasette Japonya'nın tek kalmasının önüne geçebilmek ve denge siyasetini yürütebilmek adına bölgede ortaya çıkan yeni figürlerle yakın ilişkiler kurmaya ihtiyaç duymuştur. Bu yeni figür ilk etapta ABD olarak düşünülse de ABD'nin Japonya ile olan iyi ilişkilerini de bozmak istememesinden ötürü konuya sıcak bakmayışı Joseon'u farklı bir arayışa götürmüştür. Bu da Mançurya bölgesini de elinde tutan ve kuzeyden Joseon'a komşu olan Rusya İmparatorluğu'dur. 19. Yüzyılın sonunda Rusya İmparatorluğu'nun da bölgede etkin olduğunu görebilmekteyiz.

1905'e giden süreçte uzun bir girizgâh yapılmasının nedeni Japonya ve Kore arasındaki yaşanan siyasi gelişmeleri detaylı bir şekilde anlamlandırmak gerekliliğindendir. Nitekim Joseon'un iç ve dış siyasetinde yaşanan gelişmeleri incelemeyi 1905 tarihine geçmek akılda bazı soru işaretlerini barındırabilmektedir. Japonya bir anda Kore'yi ilhak etme fikrine vakıf olmamış zaman içerisinde yaşanan gelişmeler neticesinde önce kendini Dış Politikada Kore adına kararlar alır pozisyonda bulmuş akabinde de 1910 yılında tamamıyla ilhak etmiştir (Jeon, 2011; Choe, 2015).

Tabii 1905 yılının altının çizilme sebebi Şimane Prefektörlüğü'nün bu yılda yayınlamış olduğu bir genelgedir. 1900'lü yıllar bir önceki on yıla göre Japonya'nın bölgeye bakışının değiştiği gözlemlenmektedir. Daha önce de tartışıldığı üzere 1890'lı yıllarda Japonya bölgeye hala ilgi göstermemekteydi. Fakat Rusya İmparatorluğu ile girilen rekabet özellikle de denizde girişilebilecek bir mücadele bölgenin önemini arttırmıştır. Japonların Dokdo/Takeşima ve Ulleungdo Adaları'na olan bakış açısındaki değişiklik ele geçirilmesi ve kontrol altında tutulması şeklinde olmuştur. Birazdan değinilen hususlar da aslında 1905'ten önce Japonya'nın bölgedeki adalara müdahalede bulunduğunu göstermektedir. Bu müdahalenin sebebi de 1904 yılının şubat ayında başlayan Rus-Japon Harbinde Kore Yarımadası'nın özellikle doğu kıyılarında bulunan adaların Japonya için daha fazla önemli hale gelmesidir. Japon donanması bu adalara gözlemevleri inşa etmiş ve adalar arası iletişim sağlayabilmek için de denizin altından kablolar döşemiştir. Aynı yılın temmuz ve ağustos ayları arasında Japon donanması Ulleungdo Adası'na iki gözlemevi inşa etmiş ve iletişim kablolarını Kore Yarımadası'yla birleştirmiştir. Japonya bir sonraki yıl yani 1905'in yazında da Ulleungdo'ya iki yeni gözlemevi daha inşa etmiştir. 1904 yılı kasım ayının 13'ünde Japonya, Dokdo/Takeşima Adası'na radyo istasyonu kurulmasına eşlik etmesi için bir savaş gemisini bölgeye sevk etmiştir (Van Dyke, 2007, s. 175). Bölgeye giden bu ekip Dokdo/Takeşima Adası'nın bir gözlemevini kaldırabilecek kapasiteye sahip olduğunu belirtti. Fakat inşaatı bir sonraki yaza bırakıldı. Ulleungdo ve Dokdo/Takeşima Adaları 1904-5 yılları arasında yaşanan Rus-Japon Savaşında Japonlar açısından mühim bir yer olması hasebiyle Japon donanması Dokdo/Takeşima Adası'na askeri tesislerin kurulmasına dair önerilerde bulundu. 1905 yılının ağustos ayında da Japonlar Ulleungdo ve Matsue¹⁰ bölgelerine iletişim kablolarıyla bağlı dört kişilik bir gözlemevi kurdu (İsmail, 2017, s. 83).

Bu süreç içerisinde Dokdo/Takeşima Adası'nı ilgilendiren gelişmeler sadece Rusya ve Japonya arasında yaşanan savaşla ilgili olmamıştır. Sivil hayatta da balıkçılığın bölgede çok önemli olduğundan daha önceki bölümlerde birçok kez ifade edilmişti. Japonya hem Edo hem Meiji hükümeti döneminde vatandaşlarının bölgede resmi olarak balıkçılık yapmalarını yasaklamıştı. An Yong-bok ya da Takeşima olayından 1904 yılında yaşanan bir olaya kadar bu konuda bir değişiklik olmamıştı. Bir balıkçı ve denizaslanı avcısı olan Japon Nakai Yozaburo, 29 Eylül 1904 tarihinde Japon Ticaret ve Tarım Bakanlığı'na Dokdo/Takeşima Adası üzerindeki balıkçılık izinleri hakkında bir müracaatta bulundu. Bu müracaatında da “sahibi belirli olmayan

¹⁰ Şimane Prefektörlüğü'nün merkezi ve en büyük şehridir.

ada” şeklinde bir not olması da dikkat çekicidir. Çünkü bu gelişmeyle birlikte hiçbir ülke tarafından yönetilmeyen yerler için kullanılan “Terra Nullius” kavramı ilk kez Dokdo/Takeşima Adası için kullanılmaya başlanmıştır (Hori, 1997). Nakai Yozaburo’nun başvurusunu kabul eden Japonya hükümeti 28 Ocak 1905 tarihinde bir karar verdi. Bu kararında hükümet Okinoshima’dan (Oki Adaları) itibaren koordinatlarını vererek Dokdo/Takeşima Adası’nın bir terra nullius bölgesini olduğunu bu yüzden de Japon topraklarına katılımını istemiştir. Kararda adanın Okinoshima bölge yönetiminin etkisi altına Takeşima olarak dahil olması da ifade edilmiştir. Yaklaşık bir ay sonra 22 Şubat 1905 tarihinde de Şimane Prefektörlüğü Resmi Tebliğ No. 40’ı (Public Notice No.40) yayınlayarak Dokdo/Takeşima Adası’nın dahil edilmesini beyan etmiştir (Alexander, 2015). Japonya’nın merkezi hükümeti alınan bu kararı resmi ilan ile duyurmada. Bölgede daha önce yaşamış olduğu benzer bir durumda Ogasawara Adaları’nı egemenliği altına aldığını ABD ve 12 Avrupalı ülkeyi haberdar eden bir resmi ilan yaparken Dokdo/Takeşima için böyle bir yöntem takip edilmemiştir (Takai, 2019, s. 22).

Yaşanan tüm gelişmeler esnasında Kore hükümetinin resmi işlerinin yürütülmesinde Japon danışmaların etkisi oldukça fazlaydı (Chan, 2018, s. 66). Bu sebepten ötürü Dokdo/Takeşima Adası’nda gerçekleşen olaylardan Kore hükümeti 1906 yılına kadar haberdar olmadı. Yaşanan olaylardan haber olmasına sebep olan durum da bölgeye Japonların bir heyet göndermesidir. Korean Daily News adlı İngilizce yayın yapan Kore gazetesinde 1 Mayıs 1906 tarihli aşağıdaki haberden heyetin bölgeye gidiş amacına ulaşılabilmektedir:

“Sıra dışı şeyler yaşıyor. Ulleungdo İlçe Başkanı Sim Hung-t'aek, İçişleri Bakanlığı'na yaptığı açıklamada, bir grup Japon hükümeti yetkilisinin Ulleungdo'ya geldiğini ve Ulleungdo'ya ait olan Dokdo'nun artık Japonya toprağı olduğunu iddia ettiklerini, ayrıca bölgenin topoğrafyasını, nüfusunu ve arazi büyüklüğünü kaydettiklerini bildirdi. İçişleri Bakanlığı, bu durumun, bir gezi sırasında başka bir ülkenin nüfusunu kaydetmenin garip olduğunu belirten bir talimat gönderdi ve Japonya'nın Dokdo'yu kendi toprağı olarak iddia etmesinin tamamen temelsiz olduğunu, dolayısıyla bu hikâyenin gerçekten şok edici olduğunu ifade etti...” (Hori, 1997, s. 523)

Tabii burada Kore hükümetinin Dokdo/Takeşima ve Ulleungdo Adaları’nda yaşananlardan geç haberdar olmasını anlayabilmek adına o dönemde yaşanan önemli birkaç olaya daha değinilmesi gerekmektedir. Bu hususlar diğer gelişmeler gibi Rus-Japon savaşıyla alakalıdır. İlk olarak savaşın başlarında Japonya, Kore Yarımadası’na askeri güçler göndermiştir

(Seo M. K., 2005, s. 88-89). 4 Nisan 1904 tarihinde Seul'e gelen Japon birlikleri Kore'nin imzalayacağı birçok antlaşmada zorlayıcı güç olmuştur. Japonya savaş esnasında Rusya'ya karşı Kore Yarımadası'nı askeri bir üs olarak görmekteydi. Bu bağlamda bölgede bulundurduğu askeri gücünün yanında Kore hükümetindeki danışmanlarıyla oluşturduğu siyasi güç de Japonya'ya lehinde imzalanacak antlaşmalarda isteklerini kabul ettirmede yardımcı olmuştur. Japonya Kore üzerindeki bu gücüyle kendi çıkarları açısından faydalı olan bazı antlaşmalar imzalamıştır. Kore'nin Japonya tarafından ilhakına giden bu süreçte gerçekleşen 5 tane önemli antlaşma olmuştur (Yi, 2016). Bu antlaşmaların ilki Japon-Kore Protokolü'dür (23 Şubat 1904). Bu protokol Japonya'nın Kore üzerindeki çeşitli konumları askeri üs olarak kullanabilmesine olanak sağlıyordu. Kore hükümeti protokolün üçüncü maddesinde bahse geçen Japonya İmparatorluğu Kore'nin bağımsızlığını garantileyecektir ibaresinden dolayı bu protokolü zoraki bir şekilde imzalamıştır. 22 Ağustos 1904 tarihine gelindiğinde ise 1. Japon-Kore Mutabakatı imzalandı. Bu mutabakata göre de Kore, Japon hükümeti tarafından tavsiye edilen ekonomi ve diplomasi alanındaki danışmanları kabul etmek zorunda kaldı. Bu beş antlaşma birbirinin devamı niteliğinde ve üçüncüsü de artık Kore'nin dış ilişkilerinde bağımsızlığını tam anlamıyla kaybettiğini göstermektedir. 2. Japon-Kore Mutabakatı ya da Eulsa Antlaşması olarak da geçen ve 17 Kasım 1905 yılında imzalanan bu antlaşmada artık Kore dış politikası tamamıyla Japonya'nın kontrolüne geçmiştir (The Eulsa Restriction Treaty, 1905). Dördüncü imzalanan antlaşma da Kore hükümetinin içişlerindeki yetkilerinin Japonya Kore Genel Valiliği'ne devretmesiyle alakalıdır. 1907 Japon-Kore Antlaşması da 24 Temmuz 1907 tarihinde imzalandı. Ve son olarak da 29 Ağustos 1910 yılında Japon-Kore İlhak Antlaşması imzalandı ve Kore Japonya'ya bağlandı. Tüm bu antlaşmalarda Kore İmparatoru Gojong'un isteğinin bulunmadığına ve Kore hükümetindeki Japon etkisinin işleri de hızlandıran bir husus olduğu unutulmamalıdır (Yi, 2016, s. 12-13).

Yaşanan bu önemli gelişmeler neticesinde Ulleungdo ve Dokdo/Takeşima Adaları'nın başlarına gelenlerinden Kore hükümetinin haberinin olmaması ya da önemli bir tepki verememesi şimdi daha iyi anlaşılabilir. 1910 yılında Kore Yarımadası'nın Japonya tarafından ilhakıyla Dokdo/Takeşima Adası'nın gündeme gelmesi gerekliliğini düşünmek çok doğru olmayacaktır. Çünkü Koreliler bağımsızlığını tamamıyla kaybettikleri bu dönemde ana ihtiyaçları olan bağımsızlıklarına daha fazla ilgi ve önem vermektedirler (Andre, 2022, s. 54). İlk olarak bağımsızlıklarını sağlamalılar daha sonrasında bölgesel tartışmaları ya da sınır problemlerini tartışabileceklerdir. Nitekim Japon egemenliği altındaki yıllarda da önem sırası böyle olmuştur. Bağımsızlık mücadelelerinin Çin'in Şangay ilinden yönetilen bir Geçici Kore

Hükümeti tarafından yürütüldüğü bir ortamda, II. Dünya Savaşı'nın sonundaki sürece kadar Dokdo/Takeşima Adası özelinde de bir gelişme yaşanmamıştır (National Library of Korea, t.y.).

3.3. II. Dünya Savaşı Sonrasında San Francisco Barış Antlaşmasına Giden Süreçte Yaşanan Gelişmeler

II. Dünya Savaşı sona erdiğinde Japon İmparatorluğu da savaşı kaybedenler tarafındaydı. Bu bağlamda işgal ettiği topraklardan geri çekilmesi gerekiyordu. 1943 yılında toplanan Kahire Konferansında Korelilerin özgür ve bağımsız bir devlete sahip olması gerekliliği açıkça ifade edilmiştir (Cairo Communiqué, 1943). Kore Yarımadası'nda hâlihazırda Japon askerlerinin bulunması ABD ve Sovyetler Birliği'ni bölgede bazı faaliyetlerde bulunmaya itmiştir (Congressional Research Service, 1999). Bu faaliyetlerin başında Japon askeri birliklerinin bölgeden temizlenmesi ve güvenliğin sağlanmasıdır. Sovyetler Birliği'nin askeri kuvvetleri, Japonya'nın savaşta çekildiği tarihte Kore Yarımadası'nın kuzeyine ve Pyongyang'a girmişti. Pyongyang'ın Kore Yarımadası'nın kuzeyi için ne kadar önemli bir şehir olduğu şu anda Kuzey Kore'nin başkenti olmasından da anlaşılmaktadır. Güneyde ise Syngman Rhee hızlı bir şekilde Seul'e ulaşarak otoritesini artırmaya çalışmıştır. Bu bağlamda ABD'nin de desteğini alan Rhee ile kuzeyde Sovyetler Birliği'nin desteğini komünist ideolojiye sahip yönetim arasında ideolojik ayrışmalar görülmeye başlanmıştır. İdeolojik ayrımlar eşliğinde Kore Yarımadası'nda ABD ve Sovyetler Birliğinin bölgeden çekilmesiyle birlikte iki ayrı devlet ortaya çıkmış oldu. Dokdo/Takeşima Adası'nın bulunduğu konumu itibarıyla yarımadanın güneydoğusunda yer alması anlaşmazlığının savunuculuğuna Güney Kore'nin gelmesine sebep olmuştur.

II. Dünya Savaşı sonrasında Kore Yarımadası üzerinde yaşanan gelişmeler kısaca değindikten sonra asıl konuya Dokdo/Takeşima Adası özeline dönülmesi isabetli olmaktadır. II. Dünya Savaşı esnasında Japonya'ya karşı yürütülen mücadeleyi Müttefik Kuvvetler Yüksek Komutanlığı (SCAP-Supreme Commander for the Allied Powers) yürütmekteydi. San Francisco Barış Antlaşması'na giden süreçte bu kurumun almış olduğu bazı kararlar Dokdo/Takeşima Adası'nı da içermektedir. Bu sebeple alınan bu kararların incelenmesi süreç açısından değerlidir. SCAPIN No. olarak geçen bu konularda Dokdo/Takeşima Adası'nın statüsüne değinilmiştir.

29 Ocak 1946 tarihinde SCAPIN No. 677’de özü itibariyle Japonya’nın çekileceği bölgeler ve adalar belirtilmektedir. Bu adalar arasında Liancourt Adası yani Dokdo/Takeşima Adası da bulunmaktadır (SCAPIN 677, 1946). Müttefik Kuvvetler Yüksek Komutanlığı’nın almış olduğu bir diğer önemli karar da 22 Haziran 1946 tarihinde olmuştur. SCAPIN No. 1033 olarak kayıtlara geçen bu kararla Japonya’nın balıkçılık ve balina avcılığında yetkili olduğu alanları tasvir eden MacArthur Hattı kurulmuştur. Dokdo/Takeşima Adası da belirtilen bu sınırın dışına bırakılmıştır (SCAPIN 1033, 1946). Japonya çekildiği adalardan yönetim kısmının yanında ekonomik çıkarlarını da geride bırakarak ayrılmak zorunda kalmıştır.

Müttefik Kuvvetler Yüksek Komutanlığı’nın almış olduğu en son ki karardan yaklaşık on beş ay sonra bir başka karar daha gündeme gelmiştir. Fakat bu karar diğerlerinden biraz daha farklı bir niteliğe sahiptir. İlk iki kararın ilkinde Dokdo/Takeşima Adası Japonların kontrolünden çıkmış ikincisinde de Japonya ada üzerindeki balıkçılık haklarını kaybetmişti. 16 Eylül 1947 yılında alınan bu kararda ise Japonya bir taraf değildir. SCAPIN No. 1778 şeklinde tarihe not düşen kararda Müttefik Kuvvetler Yüksek Komutanlığı, Dokdo/Takeşima Adası’nı Uzak Doğu Hava Kuvvetleri’nin bombalama sahasına dahil edilmesine karar vermişti (SCAPIN 1778, 1947). Bu adım da Komünizme karşı savunma hatları kurulurken Dokdo/Takeşima Adası’nın Japonya sınırları içerisine dahil edilmemesi anlamını ortaya çıkarmıştır. 1951 yılında San Francisco Barış görüşmelerine kadar geçen süreçte Dokdo/Takeşima Adası ile ilgili alınan kararlar özü itibariyle anlaşmazlıkla ilgili olup tartışmalarda tarafların bu kararlara atıfta bulunabildiği görülmektedir.

3.4. San Francisco Barış Antlaşması

San Francisco Barış Antlaşması Müttefik Devletler ile Japonya arasında II. Dünya Savaşı’nı bitiren antlaşmadır. Bu antlaşma, yenik Japonya’nın yeni sınırlarının da nasıl olacağını belirleyen bir antlaşmadır. Sınırların çizildiği bu antlaşmada Dokdo/Takeşima Adası’nın konumunu incelemek gerekmektedir. Antlaşmanın 2. maddesinin a bendinde “Japonya Kore’nin bağımsızlığını tanır, Quelpart¹¹, Port Hamilton ve Dagelet (Ulleungdo) dahil Kore üzerindeki tüm iddialarından ve haklarından feragat eder.” şeklinde bir ifade yer almaktadır (Treaty of San Francisco, 1951). Bu maddede dikkat çekici husus bazı adaların ismen ifade ediliyor olmasıdır. Çünkü Dokdo/Takeşima Adası’nın isminin bu antlaşmada açıkça

¹¹ Günümüzdeki Jeju Adası.

ifade edilmemesi tartışmaları da beraberinde getirmektedir. Dokdo/Takeşima Adası'nın açıkça ifade edilmemesine Koreli araştırmacıların bir cevabı da diğer birçok Kore adası da antlaşmada açık bir şekilde ifade edilmiyor şeklinde olmuştur. Tabii Japonya da her ne kadar savaştan yenik çıksa bölge adaları üzerindeki egemenlik haklarını sürdürmek istiyor, bu sebepten ötürü de Dokdo/Takeşima Adası'nın kendisine ait olduğunu da ifade ediyordu (Jung B. J., 2021, s. 193). Antlaşmanın Dokdo/Takeşima Adası üzerindeki sessizliği aslında Müttefik ülkelerin yaşanan tartışmalar neticesinde bir karara varamamasıyla ilgili olmuştur. Profesör Lee Seokwoo'nun yapmış olduğu çalışmada antlaşma taslaklarının bir kısmında Dokdo/Takeşima Adası'nın Kore'ye verildiği görülürken bir kısmında da adanın Japonya sınırlarında kaldığı görülmektedir (Lee S. , 2002). Bu kararsızlıkta üçüncü bir yol ada üzerinde karar alabilmek için yeterli açıklığın olmamasıyla herhangi bir karar almamaktır. Bu üçüncü yol da barış antlaşmasında uygulanmıştır.

3.5. 1951 Sonrasında Yaşanan Gelişmeler

San Francisco Barış Antlaşması'nın yürürlüğe girmesinden sonra Dokdo/Takeşima Adası yaklaşık yarım asırlık bir süre sonrasında tam anlamıyla Güney Kore yönetimi altına girmiş oldu. 18 Haziran 1952 tarihinde Güney Kore Kurucu Başkanı Syngman Rhee, Rhee Hattı olarak tarihe not düşen bir egemenlik ve savunma hattı ilan etti. Bu hat Güney Kore ve Dokdo sahillerinden 60 deniz mili uzaklığındaki bölgeyi içermektedir (İsmail, 2017, s. 84). Japonya Güney Kore'nin Dokdo/Takeşima üzerindeki iddialarını kabul etmediğini belirterek Başkan Syngman Rhee'nin kararını protesto etti. Karşılıklı protestolar ABD'nin dahil olduğu toplantılarda dillendirilmeye başlanınca Dokdo/Takeşima Adası'nı askeri eğitim alanı olarak kullanan ABD ordusu 27 Şubat 1953 tarihinde bölgeden çekilme kararı aldı (Van Dyke, 2007, s. 189). 1954 yılının mayıs ayından itibaren Japon ve Koreli vatandaşlar ülkelerinin güvenlik tedbirleri eşliğinde bölgeye gelebilmeye başlamıştır. Aynı yılın ağustos ayında önemli bir gelişme daha yaşandı. Güney Kore Dokdo/Takeşima Adası'na bir deniz feneri inşa etti. Bunun üzerine Japonya protestosunun şiddetini arttırarak eylül ayında konuyu Uluslararası Adalet Divanı'na götürmeyi teklif etti (Cabinet Secretariat, OPPCTS, 1954). Japonya, Güney Kore'yi "Otoriter" davrandığı gerekçesiyle bu konuyu gündeme getirmiştir. Fakat Güney Kore, Japonya'nın bu teklifine ret oyu verdiği için konu Uluslararası Adalet Divanı'nda görüşülemedi.

3.5.1 1965 Japon-Kore Normalleşme Antlaşması

1965 yılında Japonya ile Güney Kore arasında bir antlaşma imzalanmıştır. Literatürde 1965 Japon-Kore Normalleşme Antlaşması olarak geçen antlaşmada Dokdo/Takeşima Adası'nın değinilip değinilmediği önem arz etmektedir. Güney Kore'nin Japon işgali altındaki yılların bitiminden yirmi yıl sonra ilk defa bu dönemle ilgili konularının irdelenip bir antlaşma ortamına gelinmesi önemlidir. Bu antlaşmanın imzalandığı tarihe giderken Dokdo/Takeşima Adası'ndan ötürü iki ülke arasında 1954 yılının ardından 1962 yılında da Uluslararası Adalet Divanı'na gidip gitmeme konusunda fikir ayrılığı yaşanmaktaydı (Ministry of Foreign Affairs of Japan (MOFA), t.y.). Görüşmeler esnasında Japonya Dışişleri Bakanlığı Asya Bölüm Başkanı Iseki Yujirō: *“Takeşima (Dokdo) bir değere sahip değil. Onu bombalayıp yok etsek de hiçbir değişiklik olmaz.”* şeklinde görüşlerini ifade etmiştir (The 1965 Korea-Japan Treaty and Dokdo, t.y.). Bu ifadelerden de anlaşılacağı üzere Dokdo/Takeşima Adası imzalanan Normalleşme Antlaşmasında gündeme gelmesi, genel hatlarını zedeleyebilecek bir konuma sahip olabilirdi. O sebeptendir ki Normalleşme Antlaşması kapsamına Dokdo/Takeşima Adası dahil edilmemiş ve hiç gündeme gelmeyerek ikili ilişkilerde genel çerçeveye odaklanılmıştır (Yoo & Schwartz, 2022).

3.5.2. 1965 Balıkçılık Antlaşması

1965 Balıkçılık Antlaşması, Normalleşme Antlaşması akabinde Güney Kore ve Japonya arasındaki deniz sınırlarını belirlemeyi ve balıkçılık faaliyetlerini düzenlemeyi amaçlayan önemli bir antlaşmadır. Antlaşma her iki ülkeye kendi sınırlarından itibaren 12 deniz millik bir özel bölgede devletlere balıkçılık hakkı tanımaktadır. Bu bölgelerde her ülke kendi balıkçılık faaliyetlerini düzenleme ve yürütme yetkisine sahiptir. Bu bölgelerin dışında kalan bölgelerde de ortak düzenleme bölgeleri oluşturulmuştur. Bu ortak bölgede her iki ülkenin balıkçıları belirli kurallara ve kota sistemine tabii olmuştur. Drag ağlarıyla yapılan balıkçılıkta yıllık 150 bin ton kota sınırı, ağların göz açıklığının standardizasyonu ve kullanılan teknelerin tonajı gibi hususlar bu kurallara örnek olarak verilebilir (Agreement on Fisheries between Japan and the Republic of Korea, 1965). Bu antlaşma ortak bölgelerdeki balıkçılık faaliyetlerini belirli ortak paydada buluştursa da Dokdo/Takeşima Adası gibi anlaşmazlıkları barındıran yerler hakkında bir açıklama getirmemiştir. Dokdo/Takeşima Adası anlaşmazlığı çözülemeyen bir konu olarak

ertelenmiştir. Bu antlaşma özellikle 1998 yılında yenilenecek ve tekrardan Dokdo/Takeşima anlaşmazlığı bağlamında önem kazanmaktadır.

3.6. Sessizlik Dönemi ve Yakın Tarihli Olaylara Geçiş

Park Chung-Hee döneminde imzalanan 1965 Japon-Güney Kore Normalleşme Antlaşması ve Balıkçılık Antlaşmalarının akabinde Dokdo/Takeşima Adası anlaşmazlığı çok fazla gündeme gelmemiştir. Sessizlik Dönemi olarak nitelendirebilecek yaklaşık otuz yıllık süreçte anlaşmazlık ikili ilişkilerin bozulmaması adına bilinçli olarak gündeme getirilmemiştir. 1990'lı yıllarda yaşanan gelişmelere kadar bir kez gündeme gelen olayda da amaç ikili ilişkilerin bozulmamasıdır. 1982 yılında KBS televizyonunda komedi programı yapan Kim Woong-rae ve Park Moon-young “Dokdo Bizim Toprağımızdır” adında bir şarkı yazdılar (Dokdo is our land, 2025). Jeong Kwang-tae de bu şarkıyı seslendiren sanatçıydı. Bu şarkı farklı kişiler tarafından tekrardan seslendirmesi ile günümüze kadar ulaşmıştır. Burada dikkat çeken husus ise 1983 yılının temmuz ayından kasım ayına kadar askeri yönetim başkanı Chun Doo-hwan tarafından şarkının yasaklanmış olmasıdır. O dönemde Japonya Başbakanı Yasuhiro Nakasone'nin Güney Kore ziyareti söz konusudur ve Dokdo/Takeşima Adası anlaşmazlığı sebebiyle ikili ilişkilerin gerilmemesi amaçlanmıştır (Starkweather, 2023, s. 90-91). Sessizlik Dönemini bozamayacak kadar geniş bir etkisi olmayan bu şarkı ve yasaklanması değinilmeden geçilemeyecek kadar da önem arz etmektedir.

Güney Kore hükümeti, daha önceki dönemlere nazaran daha sessiz geçen bu süreçte adaya yaptığı yatırımlarla egemenlik hakkını bilfiil uygulamaya devam etmiştir. Yaşanan olayları tarih metodolojisine göre değerlendirebilmek için üzerinden belirli bir sürenin geçmesi gerekmektedir (Chatterjee, 2020). Olayların tarihsel metodolojiyle incelenbilmesi adına tam bir tarih vermek mümkün olmamakla birlikte birkaç neslin geçmesi genel kabuldür. Farklı olaylarda farklı zamanlama ile tarihi olay olarak değerlendirilmektedir (Acun, 1998). Bu bağlamda anlaşmazlığın tarihi arka planı incelenmeye çalışırken konulan sınır olaylar günümüze olan etkisiyle ilgilidir. 1990'lı yıllarda yaşanan gelişmeler ve etkileri bakımından güncel meseleler olarak değerlendirebilecek olaylara anlaşmazlığın anlamlandırıldığı bu bölümde değinilmemiştir. Tarihsel arka planı olabildiğince kronolojik ve önem sırasına uyarak anlatılmaya çalışılması bu bölümdeki ana amaçlardan bir tanesiydi. Bir sonraki bölümde konunun güncel sayılabilecek daha yakın zamanda yaşanan olaylar incelenerek Güney

Kore'nin tutumu ve propaganda unsuru değerlendirilmiştir. Bu bölümle birlikte ortaya atılan tarihi iddiaların birçoğunun anlamlandırılabilmesi güncel vakalardaki tarihi atıfların bilinebilirliğini sağlamaktadır. Tarihi arka planı bilmek anlaşmazlığı yaşayan iki devletin de güncel tutumları okuyabilme adına yardımcı olan ve anlaşmazlığın uzun yıllar zlememesinin arkasında yatan tarihi unsurların anlaşılmasını sağlamaktadır.

IV. BÖLÜM

GÜNEY KORE’NİN ANLAŞMAZLIĞA YAKLAŞIMININ ULUSAL, BÖLGESEL VE KÜRESEL ETKİLERİ

Tezin şu ana kadar değinilen bölümlerinde literatür ve propagandayla birlikte tarafların tarihi süreç içerisindeki yaklaşımları incelenmiştir. Bu bölümde de tarihi olarak nitelendirilmesi zor olan ve günümüzde de Güney Kore’nin yaklaşımını daha çok şekillendiren yakın tarihli gerçekleşen gelişmelere odaklanılmıştır. Bir olayın tarihselliğini kazanabilmesi ve yaşanmakta olan olaylardan etkilenmemesi adına üzerinden bir müddet sürenin geçmesi gerekmektedir (Chatterjee, 2020). Belirli bir süreden daha kısa zamanda yaşanan gelişmeler tarihi olay olarak nitelendirilemez. Bu olayların siyasi etkilerine göre incelenmesi, tartışılması daha doğru olabilmektedir. Bu bağlamda özellikle daha yakın zamanlı yaşanan gelişmeler boyutlarına göre bölge ve dünya siyasetini ve gündemi etkileyebilmektedir. Bu vakalar Güney Kore’nin yaklaşımını yansıtabilmektedir.

Güney Kore’nin anlaşmazlığa yaklaşımının gündeme etkisi ve sonuçları açısından incelenmesi önem arz etmektedir. Çünkü anlaşmazlık üzerinde yaşanan birçok olayın öznesinde Güney Kore bulunmaktadır. Özellikle Kore dalgası çerçevesinde müzik ve sinema sektöründe anlaşmazlığa yer verilmesi, 2012 yılında Güney Kore Başkanı Lee Myung-bak’ın bölgeye ziyareti ve 2020 Tokyo Yaz Olimpiyatları’nda yaşanan harita krizi gibi olaylar Güney Kore’nin anlaşmazlık üzerinde daha fazla etkisinin olduğu örneklerdir (Steel Rain 2: Summit, 2020; BBC News, 2012; Shin, 2021). Güney Kore’nin anlaşmazlığa yaklaşımının incelenmesini değerli kılan bir durum da Dokdo/Takeşima Adası’nı bilfiil elinde bulundurmasıdır. Adayı elinde bulundurarak atmış olduğu adımlar bölgedeki krizleri doğrudan etkileyebilmektedir. Diğer tarafta Japonya’nın yaklaşımı ise tarihsel süreç içinde iddiada bulunma ve diplomatik protesto şeklindedir. Bu da Güney Kore’nin yaklaşımıyla kıyaslandığında çoğu zaman etki bakımından daha zayıf bir konumda olduğunu göstermektedir.

Anlaşmazlık üzerine yaşanan olayların sonuçları ulusal, bölgesel ve küresel bağlamda incelemeye çalışıldığında olayların nasıl meydana geldiklerinin de değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu sebeptendir ki bu bölümde konuyla alakalı yaşanan bir olayın neden ve nasıl

yaşandığını akabinde de nasıl bir etki bıraktığı irdelenmeye çalışılmıştır. Anlaşmazlıkla ilgili yaşanan olayları tartışırken mümkünse kronolojik olarak ilerlenmiştir. Böyle bir metot izlenmesinin arkasında yatan sebep bazı durumlarda yaşanan olayların etkilerinin hemen bitmemesiyle ilgilidir. Tabii tüm olayların kronolojik olarak incelenmesi imkân dahilinde değildir. Bazı olaylarda daha farklı sınıflandırmalara başvurulmuştur. Popüler kültürde Dokdo vurgusu bu sınıflandırmaya örnek verilebilir. Güney Kore'nin anlaşmazlık üzerindeki yaklaşımının ana unsurlarından bir tanesi olan Kore Dalgası (Hallyu), popüler kültürün de en önemli bileşenidir. Nitekim Kore Dalgası içerisinde bulunan sinema, medya ve eğlence sektörlerindeki ürünlerde Dokdo vurgusu göze çarpmaktadır (Dana, 2012). Bu gösterimleri ortak bir temada popüler kültür potasında incelemek daha makul olmuştur. Çünkü üretilen ürünlerin tarihleri ve etkileri birbirinden çok farklı olduğundan kronolojik bağlama dahil edilememektedir.

Bu bölümün tartışmalarında takip edilen bir diğer metot da giriş bölümünde bahsedilen üç boyutlu analiz yöntemidir. Anlaşmazlık üzerine Güney Kore'nin yaklaşımını oluşturan olayların yansımalarının ulusal, bölgesel ve küresel şekilde tartışmak anlaşmazlıktaki Güney Kore'nin tutumunun da anlaşılmasına olanak sağlamıştır. Her yaşanan olayın üç boyutta bir etkisi söz konusu olmasa da her bir boyutta bir etkisinin var olup olmadığına bakılmıştır. Bazı olayların üç boyutta da sonuçları söz konusu olabilirken bazılarının sadece iki boyutta ya da bir boyutta sonuçları olabilmektedir. Yaşanan bir olayın sadece ulusal boyutta bir sonucu olsa da uzun vadede bölge siyasetine etkileri olabilmektedir. O bağlamda Güney Kore'nin yaklaşımı incelendiğinde bu bölümde tek ya da iki boyuta sahip olaylara da önemlerine binaen yer verilmektedir. Amaçlı örneklem dahilinde yedi başlık altın Güney Kore'nin tutumuna etki eden olaylar seçilmiştir. 1996 kıta sahanlığı tartışmaları, 1998 yenilenen balıkçılık antlaşması, 2005 Takeşima günü kararı, 2008 ders müfredatlarındaki değişiklikler, 2012 Başkan Lee Myung-bak'ın Dokdo/Takeşima Adası'na ziyareti, 2020 Tokyo Yaz Olimpiyatları ve popüler kültürdeki Dokdo vurgusu

Tablo 1: Vakalar ve Değerlendirmeleri

Olayın Adı	Ulusal	Bölgesel	Küresel	Propagandist Yaklaşım
	Etkisi var mı?			Söz Konusu Mu?
1996 Kıta Sahaneliği Tartışmaları	Var	Var	Kısmi	Kısmi
1998 Balıkçılık Antlaşması	Var	Var	Kısmi	Var
2005 Takeşima Günü	Var	Var	Yok	Var
2008 Müfredata Dokdo/Takeşima Adası'nın Dahil Edilme Kararı	Var	Var	Kısmi	Var
2012 Güney Kore Başkanı Lee Myung-bak'ın Dokdo/Takeşima Adası'na Ziyareti	Var	Var	Kısmi	Var
2020 Tokyo Olimpiyatları	Var	Var	Var	Var
Dokdo/Takeşima Adası'nın Popüler Kültürde Temsili	Var	Kısmi	Var	Var

Kaynak: Tablo yazar tarafından oluşturulmuştur.

Park Chung-Hee döneminde normalleşme tartışmalarında Dokdo/Takeşima Adası'nın gündeme alınmamasına ihtilafın tarihi sürecini incelerken değinilmişti. İki ülke arasındaki daha büyük sorunların çözümüne odaklanılmasından ötürü Dokdo/Takeşima Adası gündem dışına itilmiştir. Dönemin Japonya Dışişleri Bakanı Masayoshi Ohira'nın anlattıklarından konunun nasıl ana gündem maddelerinden uzaklaştığı anlaşılmaktadır (Chun & Kang, 2015). 1965 Normalleşme Antlaşmasından sonraki sessizlik döneminde de Dokdo/Takeşima Adası anlaşmazlığı gündemi tek başına meşgul edecek kadar büyümemiştir. 1990'lı yıllara kadar, 1960'lı ve 70'li yıllardaki Park Chung-Hee yönetiminde ve 1980'lerdeki Chun Doo-hwan döneminde bölgesel ya da küresel boyutta sonuçlar üretebilecek gelişmeler yaşanmamıştır. Tabii bu dönemde bazı gelişmeler ulusal bağlamda kamuoyu tartışmalarına sebebiyet verse de uzun vadede bölgesel ya da küresel bir etkisi olmamıştır. 1990'lı yıllardan itibaren ise durumlar biraz değişmektedir. 1996 yılında Japonya'nın Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi'ni (United Nations Convention on the Law of the Sea-UNCLOS) onaylaması ve bu bağlamda Kıta Sahaneliğini arttırmak için çalışmalara başlaması, 1998 yılında Japonya ve Güney Kore arasında imzalanan Balıkçılık Antlaşması gibi olaylar gündemi belirlemiştir. Bu kapsamda Güney Kore'nin yaklaşımını oluşturabilen olaylarda öncelikle nasıl ve neden gerçekleştiği tartışılmış, akabinde de propagandist bir yaklaşımın mevcudiyetinden söz edilip edilemeyeceği analiz edilmiştir. Son olarak da üç boyutta analizinin yapılmasına odaklanılmıştır. Her bir olay için bu üç unsura sırasıyla değinilip Güney Kore'nin yaklaşımının etkileri tartışılmaya çalışılmıştır.

4.1. 1990'lı Yıllarda Yaşanan Gelişmeler

Bu bölümde tartışılan vakalar, bazı önemli adımların atılmasıyla ortaya çıkmıştır. Deniz Hukukunda yaşanan yeni gelişmelerle birlikte bu önemli adımlar atılmaya başlanmıştır. Nitekim 1990'lı yıllarda bu gelişmelerin sonucu olarak iki önemli gelişme ön plana çıkmaktadır. Birazdan detaylı tartışılan iki gelişme de doğrudan Dokdo/Takeşima Adası'nı ilgilendirmiyor gibi algılanabilir fakat şu ana kadar tartışılan bölgedeki ülkelerin egemenlik haklarıyla ve talepleriyle ilgilidir. Dokdo/Takeşima Adası da egemenlik iddialarını barındırarak bölgede çözülememiş bir kriz olduğu için tartışılacak bu konularla etkileşim halindedir. 1996 yılında Kıta Sahanlığı genişletme başvurularının akabinde ortaya çıkan süreç ile 1998 yılında imzalanan yeni Balıkçılık Antlaşması vakaları ayrı başlıklar altında incelenmeye çalışılmıştır. Kronolojik sıraya göre ilk olarak 1996 yılında gerçekleşen Kıta Sahanlığı mevzusuna sonrasında ise 1965'ten itibaren yürürlükte olan Balıkçılık Antlaşması'nın yenilenmiş versiyonu olan 1998 Balıkçılık Antlaşması tartışılmaya çalışılmıştır.

4.1.1. 1996 Kıta Sahanlığı Genişletme Tartışması

1996 yılında Japonya ve Güney Kore, Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi'ni (United Nations Convention on the Law of the Sea-UNCLOS) onaylamışlardır. Uluslararası Deniz Hukukunun temel antlaşmalarından biri olan bu sözleşme tarafı olan devletleri çıkarları açısından harekete geçmesini sağlamıştır. Özellikle kıta sahanlığını 200 deniz milinin ötesine geçirmek için Güney Kore ve Japonya da girişimlere başlamıştır. Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi, devletlere 200 deniz miline kadar olan alanlarda Münhasır Ekonomik Bölge (MEB-Exclusive Economic Zone (EEZ)) ve kıta sahanlığı hakkı tanıyabilmektedir. Ancak 76. madde uyarınca bilimsel verilere dayandırılmak şartıyla bu sınırların ötesine geçilebilmesi de öngörülmüştür (UNCLOS, 1982). Japonya bu olanaklar dahilinde kendi kıta sahanlığını ve MEB bölgelerini genişletmek istemiştir. Bu bağlamda öne çıkardığı en dikkat çekici bölge, Okinotorishima adlı mercan adacığdır. Japonya bu yapıyı “ada” olarak kabul ederek hem MEB hem de kıta sahanlığı iddiasında bulunmuştur (McDevitt & Lea , 2013). Bu iddialara karşılık bölge siyasetinde hareketlenmeler başlamıştır. Günümüze kadar bölgede çözülememiş meselelerden biri olarak gelmektedir. Çin ve Güney Kore başta olmak üzere Japonya'nın komşu ülkeleri zaman içerisinde Okinotorishima Adası adımına karşı tepkiler göstermiştir. Çin bölgedeki ABD üslerine karşılık donanma gücü açısından da önemli bir

stratejik öneme sahip Okinotorishima Adası'yla ilgilenmektedir (Tsuruta, 2023). Tartışmalar ve tepkiler arasında bölgeye araştırma gemisi yollayan Çin'in Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü Mao Ning'in konu üzerindeki açıklaması dikkat çekicidir. Mao Ning ifadelerinde, Çin araştırma gemisinin özgür açık denizlerdeki çalışmalarına Japonya'nın karışmaya hakkı olmadığını belirterek Japonya'nın bölgedeki MEB iddialarına tepki göstermiştir (Li, 2025). Tepkilerin nedeninde bölgede barış istikrarının bozulabilme ihtimaline ve tepkisizlik neticesinde diğer bölgesel anlaşmazlıklarda tavizlerin oluşabileceği düşüncesi de mevcuttur (Choi Y.-h. , 2012). Hukuki olarak da bu devletler Okinotorishima'yı Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi Madde 121/3 uyarınca yalnızca "kayalık" olarak görmekte, dolayısıyla da bu ada/kayalık ile Japonya'nın kıta sahanlığı yaratma yetkisinin olmadığını ileri sürmektedir (Kawasaki & Forbes, 1997). Ada-kayalık ayrımı da bu madde gereğince kritik bir öneme sahiptir. Japonya, daha sonraları bu husus üzerine teknik belgelerle kıta sahanlığını artırma ve MEB talebini 2008 yılında BM Kıta Sahanlığı Sınırları Komisyonu (Commission on the Limits of the Continental Shelf-CLCS) iletmıştır (Submissions to CLCS: Submission by Japan, 2024). Komisyon 2012'de Japonya'nın başvurusuna vermiş olduğu cevapta yedi denizden dördünü kabul etmiş Okinotorishima Adası içeren bölge hakkında herhangi bir karar alınmamıştır. Bu karar çerçevesinde Japonya'nın talep ettiği deniz alanının da yaklaşık %80'ini karşılamıştır (Tsuruta, 2023). Japonya'nın öncesi ve sonrasıyla bu adayla kıta sahanlığı genişletme çabalarına değinmek Dokdo/Takeşima Adası anlaşmazlığının neden BM Kıta Sahanlığı Sınırları Komisyonu bağlamında çözülemediğine dair de fikirler verebilmektedir. Çünkü BM Kıta Sahanlığı Sınırları Komisyonu başvuruları bilimsel veriler bağlamında değerlendirerek egemenlik ya da sınır tartışması barındıran bölgeler hakkında karar almamaktadır (Dey, 2024).

1996 yılında UNCLOS'a taraf olmanın ve kıta sahanlığını genişletme çabalarına Dokdo/Takeşima özelinde bir parantez açılması gerekmektedir. Bahsedildiği üzere bu kıta sahanlığı başvurusu doğrudan Dokdo/Takeşima Adası üzerine değildir. Fakat bölgedeki Çin ve Güney Kore başta olmak üzere bazı devletler Japonya'nın atmış olduğu bu girişime karşılık tepkiler vermiştir. Burada dikkat çeken husus Japonya'nın kıta sahanlığı genişletme çabasının bölgedeki egemenlik hakkını arttırma isteği olarak görülmesidir. Japonya'nın kayalık-ada bağlamında tartışmalı Okinotorishima bölgesiyle 200 deniz mili MEB inisiyatifine verilebilecek pasif bir tepki Çin ve Güney Kore nazarında diğer tartışmalı bölgelerdeki sürece etki edebilme ihtimalini oluşturmuştur. Tabii buradan Dokdo/Takeşima Adası anlaşmazlığına doğrudan bağlantı kurulması yanlış olacaktır. Çünkü Dokdo/Takeşima Adası anlaşmazlığının kendine has ve farklı bir tarihsel geçmişi ve fiili yönetiminin Güney Kore tarafında olmasından

ötürü değişkenlikleri mevcuttur. Fakat atılan karşılıklı bu adımlar Dokdo/Takeşima Adası'nın tekrardan gündeme gelmesine sebebiyet vermiştir. Dokdo/Takeşima'nın gündeme gelişi Japonya Dışişleri Bakanlığı'nın 12 Şubat 1996 tarihindeki basın açıklamasında gözlemlenebilmektedir (Hashimito, 1996).

1996'da Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi'ne (UNCLOS) taraf olmanın ve Münhasır Ekonomik Bölgelerin (MEB) ilanlarına giden süreçlerin haricinde Güney Kore 1996 Şubat'ında Dokdo/Takeşima Adası'na bir liman inşa ettirmiştir ve 27 Haziran 1996 tarihinde Kuzey Gyeongsang Eyalet Emniyet Müdürlüğü'ne bağlı Ulleung Muhafız Birliğinde alt birim olarak Dokdo Muhafızları Adında bir teşkilat kurulmuştur (Dokdo in the East Sea, t.y.). Dokdo/Takeşima Adası'nda yaklaşık 50 kişilik bir polis birliği nöbet noktaları, radar istasyonu ve helikopter pisti gibi noktalarda görev yapmaktadır. Bu bağlamla bakıldığında Güney Kore halihazırda ada üzerindeki egemenliğini ve MEB hakkını kullanmaktadır. Süreçte Japonya'nın da işin içine girmesi olayın bölgesel boyutunu arttıran bir husus olmuştur. Ulusal boyutta iki devlet de kendi çıkarları açısından kıta sahanlığını ve MEB sınırlarını arttırmak istemektedir. Karşılık çıkar çatışmalarının mevcudiyeti olaya bölgesel bir kriz niteliği katmıştır. Burada hem ulusal hem de bölgesel etkisi olan kıta sahanlığı genişletme mevzusu Güney Kore'nin yaklaşımını şekillendiren bir unsur olmuştur. 1965 Japonya-Güney Kore Normalleşme Antlaşması ve Balıkçılık Antlaşması'ndan neredeyse 30 yıl sonra Dokdo/Takeşima Adası anlaşmazlığı tekrardan gündeme gelmiştir. Bu meselede Japonya'nın doğrudan Dokdo/Takeşima Adası üzerine bir adımı olmasa da Güney Kore'nin yaklaşımda Dokdo/Takeşima vurgusu görülmektedir (Hashimito, 1996). Bu olayda iki şey daha dikkat çekmektedir. Birincisi iki ülkenin ekonomik çıkarlarının (MEB hususu) çakışmasının gözlemlenebiliyor olmasıdır. İkinci durum ise Güney Kore'nin Dokdo/Takeşima Adası anlaşmazlığının tartışmaya açılmamasındaki isteğidir. Güney Kore egemenlik hakkından taviz vermemek adına ve Dokdo/Takeşima Adası'nı tartışmalı bir konu olarak görmemektedir (Van Dyke, 2007, s. 202). Bu iki hususa da olayın yansımalarındaki boyutlarının yanında dikkat edilmesi gerekmektedir.

Kıta Sahanlığındaki genişletme çabaları ve bu bağlamda meydana gelen tartışmalar özellikle bölgesel bir krizin oluşmasına yol açmıştır. Bölgede halihazırda var olan tartışmalı alanların gündeme gelme riski bu olaydaki önemli sonuçlardan bir tanesi olmuştur. Ulusal bağlamdaki en önemli sonuç ise hem Japonya'nın hem de Güney Kore'nin ulusal çıkarlarını gözeterek Münhasır Ekonomik Bölgelerini oluşturmaları ve buna yönelik adımlar atmasıdır. Bu durum aynı zamanda toplumsal düzeyde Dokdo/Takeşima Adası anlaşmazlığı algısını

etkileyebildiği için tarafların iç dinamiklerine tesir etmiştir. Küresel bağlamda ise kıta sahanlığı genişletmesinin ihtilaflı bölgelerin geleceğine nasıl bir etki edeceği sorusuna cevap vermesi bakımından önem arz etmektedir. Fakat, küresel anlamda uluslararası kamuoyu gündeminde çok fazla yer etmemiş olmasından ötürü de küresel düzeydeki etkisi kısmi olarak değerlendirilebilmektedir.

1996 Kıta Sahanlığı tartışmaları bağlamında atılan adımlarda iki tarafın da ulusal çıkarlarını koruma amacı söz konusu olmuştur. Bunun haricinde atılan bu adımlarda propaganda ile doğrudan bir ilişki değerlendirilememekle birlikte Güney Kore'nin MEB hakkını kullanmada ve bilfiil egemenliğini pekiştirmede yapmış olduğu adımlarda propagandist yaklaşımlar söz konusu olabilmektedir. Kıta Sahanlığı genişletmesinin fiili uygulanmasına yönelik yeni bir polis teşkilatının kurulmuş olması propagandist bir yaklaşımı barındırmaktadır. İki taraf kıta sahanlığı genişletilmesine yönelik detaylı görüşmeler yapmaktadır (Kim S.-y. , 2024). Süreç içerisinde bu konu hakkında kamuoyuna yapılan açıklamalarda Güney Kore'nin, uluslararası hukuk çerçevesinde MEB hakkından taviz verilmeyeceğinin ifade etmesi de dikkat çekmektedir (Delimitation of the Exclusive Economic Zone (EEZ), 2007).

4.1.2. 1998 Balıkçılık Antlaşması

1998 Balıkçılık Antlaşması, 1996 yılında Güney Kore ve Japonya'nın Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi'nin yürürlüğe girmesiyle ve antlaşmaya taraf olmasının bir sonucu olarak ortaya çıkmıştır. Dokdo/Takeşima Adası'nın bulunduğu Japon/Doğu Denizindeki düzenlemeleriyle de anlaşmazlıkta önemli bir yer tutmuştur. Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi ile kıta sahanlığının 200 deniz miline genişlemesi söz konusu olunca Güney Kore ve Japonya'nın Münhasır Ekonomik Bölgelerini (MEB) oluşturmasını ve Japon/Doğu Denizindeki sınır tartışmalarının tekrar alevlenmesine sebebiyet vermiştir.

1965 yılında imzalanan Japonya ile Güney Kore Arasında Balıkçılık Faaliyetlerinin Düzenlenmesine Dair İkili Antlaşma, iki devlet arasındaki balıkçılık faaliyetlerini düzenlemekteydi. Antlaşmanın 1. maddesinin 1. fıkrası iki devlete 12 deniz mili kadar ekonomik olarak kullanım hakkı vermiştir (Agreement Between Japan and the Republic of Korea Concerning Fisheries, 1965). Bu antlaşmada, 1996 yılındaki Deniz Hukuku Sözleşmesi'nin yürürlüğe girişine kadar yenilenme ihtiyacı duyulmamıştır. 1996 yılındaki oluşturulmaya başlanan yeni MEB'lerle Güney Kore ve Japonya arasında tekrardan bir

antlaşma yapılma ihtiyacı doğmuştur. Bu ihtiyaca binaen taraflar 1998 yılında imzaladıkları antlaşma ile ortak bir payda da buluşmaya çalışmıştır.

1998 yılında imzalanan Balıkçılık Antlaşmasında bir önceki antlaşmaya göre birkaç dikkat çeken değişiklik mevcuttur. Bunlardan en önemlisi, kullanılacak olan MEB'deki deniz millerinin farklılığıdır. Ayrıca iki ülkenin birbirlerinin balıkçılık faaliyetlerini mümkün olan ortak paydaya gelerek tekrardan antlaşmayı yenileyebiliyor olmaları önem arz etmektedir (Van Dyke, 2003, s. 528-529). Dokdo/Takeşima Adası iki ülkenin deniz sınırında egemenlik tartışması yaşadığı için sorun teşkil etmektedir. İki ülke MEB'lerini Dokdo/Takeşima Adası'na çevreleyerek oluşturmaktadır (Kim S. K., 2008). MEB'ler ve yenilenen antlaşma kapsamında iki ülke geçici bir çözüm olarak ada anlaşmazlığını göz ardı etme kararı almıştır. Yapılan analizler çerçevesinde de ortaya çıkacağı üzere iki ülkenin liderleri bölgesel anlaşmazlıkların balıkçılık faaliyetlerindeki pratik çıkarların önüne geçmesini istememiştir (Akaha, 2000, s. 263). Bu zoraki uzlaşma durumu aslında ülkelerin anlaşmazlığa yaklaşımında pratik davranabildiğini de gösterebilmektedir.

Bir diğer dikkat çeken önemli husus ise iki ülkenin ortak bir komisyon kurmasıdır. Komisyon hem 1965 yılındaki antlaşmada hem de 1998 yılındaki antlaşmada mevcuttur. 1965 yılında imzalanan anlaşmanın 6. maddesince Japonya-Güney Kore Birleşik Balıkçılık Komisyonu kurulmuştur. 1998 yılında yenilenen antlaşmada da 11. maddede benzer bir komisyona rastlanmaktadır. Bu komisyonların en önemli amacı da mevcut imzalanan antlaşmaların sorunsuz bir şekilde hayata geçirilmesini sağlamaktır. Komisyonun aldığı tüm çözüm, öneri ve kararlarda ortak bir uzlaşma gerekliliği 6. maddenin 3. bendinden anlaşılmaktadır (Agreement on Fisheries between Japan and the Republic of Korea, 1965). Bu çerçevede iki komşu ülkenin ortak bir paydada buluşabildiğini göstermektedir. 1998 yılında imzalanan Balıkçılık Antlaşmasının üç boyutlu ve propaganda analizlerine geçmeden önce 1965 yılındaki antlaşma ile olan farklılıklarını özetlemek faydalı olmaktadır. Özellikle 1998 yılında yeni imzalanan antlaşmada hukuki bağlam değişmiş, deniz millerinde artış söz konusu olmuştur. Bu durum da sahada daha geniş bir uygulama ve uzlaşma ile balıkçılık faaliyetlerinin yürütülme gereksinimini ortaya çıkarmıştır. Komisyonun yetkileri ve kapsamı daha da artmıştır. Balıkçılık faaliyetlerinde tek taraflı bir kontrolden ziyade ortaklaşa bir yönetim ve kontrol ön plana çıkmaktadır (Akaha, 2000).

Tablo 2: 1965-1998 Balıkçılık Antlaşmalarının Karşılaştırılması

Özellik	1965 Antlaşması	1998 Antlaşması
Komisyon var mı?	Evet, Madde 6	Evet, Madde 11
Yetki düzeyi	Sınırlı, istişari	Daha geniş, uygulayıcı
Uluslararası hukuk bağlamı	UNCLOS öncesi	UNCLOS sonrası
Dokdo/Takeşima etkisi	Belirsiz bıraktı	Belirsiz bıraktı, ama uygulamaya etkili

Kaynak: Tablo yazar tarafından 1965 ve 1998 antlaşmalarından alınan bilgilerle oluşturulmuştur (Agreement on Fisheries between Japan and the Republic of Korea, 1965; Agreement between Japan and the Republic of Korea concerning fisheries, 1998).

İki antlaşmanın birlikte değerlendirilmesinin ardından 1998 yılında yenilenen Balıkçılık Antlaşmasının üç boyutlu analizine geçmek faydalı olacaktır. İlk olarak antlaşmanın ana unsuru olan avlanma hakları hem ulusal siyaseti hem de bölgesel siyaseti etkilemektedir. Balıkçılık iki komşu ülke arasında kalan deniz havzasında önemli bir yer tutmaktadır. Tarihsel arka planı tartışırken de Dokdo/Takeşima Adası'nın maddi değerini anlatırken de balıkçılık faaliyetinin bölge halkları için ne kadar değerli olduğuna değinilmeye çalışılmıştı. İki ülkenin bir şekilde bir araya gelerek balıkçılık faaliyetlerini düzenleyebilmesi ve antlaşmayı yenileyebilmesi önem arz etmektedir.

Bu antlaşma egemenlik hakkının ön planda tutulmadığı bir ortamda imzalanmıştır. Bu yüzden de sonuçları bağlamında egemenlikle ilgili tartışmaları beraberinde getirmiştir. Komite tarafından Dokdo/Takeşima Ada havzasının balıkçılık için ortak bölge olarak ilan edilmesi ve faaliyetlerin yürütülme sürecinde uzlaş sağlanması gerekliliği ciddi eleştirileri beraberinde getirmiştir. Bölgeye giren balıkçı araçlarının sayısından ne kadar balık avlanacağına kadar iki ülke de komite üzerinden birbirine haber etmeliydi. Bu bağlamda da iki ülke tam anlamıyla kendi iradeleriyle karar alamamaktadırlar. Ayrıca bu balıkçılık konusundaki birliktelik de Dokdo/Takeşima Adası'ndaki egemenliğe zarar getirebilir argümanını ortaya çıkartarak tartışmaları hararetlendirmiştir (Lee W. , 2018, s. 60). Bu argüman özellikle Güney Kore yönetimi ve sivil toplum örgütleri arasındaki tartışmalara bir örnektir. Bu antlaşmayı egemenlik haklarından bir vazgeçiş olarak gören birçok sivil toplum örgütü ve kişiler hükümetin bu kararını eleştirmiştir (Easley, 2023, s. 52-54; Jung S.-k. , 2008). Bu antlaşmanın imzalanmasıyla birlikte kendi hükümetlerinin ulusal çıkarlarına ihanet ettiğini düşünen ve iddia eden protestolar

2000’li yıllarda “Dokdo’yu Koruyalım” (Protect Dokdo) adında bir sivil toplum örgütünün şekillenmesine zemin hazırlamıştır (Alexander, 2016, s. 5). Bu tür iç dinamiklerle 1998 yılında imzalanan Balıkçılık Antlaşması ulusal anlamda önemli bir yer tutarken bölgesel anlamda daha farklı bir konumdadır. Bölgesel anlamda Japonya ile olan ilişkilerde ortak paydada buluşabilmeyi ve daha ılıman bir sürecin yürütebileceğini gösterirken diğer bölge ülkelerine de benzer tartışmalarda çözüme yönelik örnek teşkil etmiştir. Küresel bağlamda da bölgesel etkisi gibi Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi gereğince oluşturulan Münhasır Ekonomik Bölgelerin ortak anlaşma ile de olsa uygulanabilirliğini göstermesi benzer diğer anlaşmazlıklara örnek teşkil etmesi açısından önemlidir.

Bu vakanın analizini yaparken değinilen son husus da propaganda ile olan ilişkisidir. Vakanın ne olduğu ve etkileri bakımından üç boyutlu analizinin haricinde propagandist bir yaklaşımın var olup olmadığının da incelenmesi gerekmektedir. Nitekim imzalanan bu antlaşma sivil toplum örgütlerinin kuvvetlenmesine ve protestolarına sebebiyet vermiştir. Bu da devlet yetkililerinin konu hakkında açıklamalarda bulunmalarını sağlamıştır. Nitekim Japonya-Güney Kore Balıkçılık Antlaşmasının Dokdo/Takeşima Adası üzerindeki egemenlik haklarına ve bölgesel haklarına etki etmediğine dair açıklamalar mevcuttur (Cheon, 2002). Burada propaganda, bir antlaşma ile atılmış adımın kamuoyundaki karşılığını şekillendirmede devreye girmektedir. Propagandanın amaçlarından biri de olan olaylara ya da fikirlere karşı tutum oluşturma veya değiştirme idi (Erkiş & Summak, 2011, s. 302). Bu amaç doğrultusunda özellikle Güney Koreli yetkililerin basına demeçler vermesi vakadaki kamuoyu tutumunun şekillendirmesine yönelik olarak değerlendirilebilir. Ayrıca medya kullanımı ile kamuoyunu şekillendirme amaçlanmıştır. Propagandaya ürün oluşturan araçlardan biri olan medyaya başvurulduğu gözlemlenmektedir. Bu vakada, klasik anlamda zihinlerde canlanan bir propaganda sürecinden daha çok yakın zamandaki dönüşümle sıkça görülen olaylardaki tutumu değiştirme amacına rastlanmaktadır. O da kamuoyunun tutum oluşturmaya ve yönlendirilmesine kapsamında değerlendirilebilir (Erkiş & Summak, 2011, s. 302).

4.2. 2000-2010 Arasında Yaşanan Gelişmeler

2000’li yıllarda Dokdo/Takeşima Adası anlaşmazlığına bir önceki asrın son dönemine göre çok daha fazla olayda rastlanmaktadır. Bu olaylar birbirlerini tetikler niteliktedir. Özellikle incelenen vakalarda Güney Kore’nin yaklaşımı dikkat çekmektedir. Önceki vakalarda olduğu

gibi bu başlık altında da olayların Güney Kore'nin yaklaşımının etkilerine ve propagandist yaklaşımın mevcudiyetine bakılmıştır. 2000'li yıllardaki dönüşümde özellikle sivil toplum örgütlerinin daha fazla güçlenerek Dokdo/Takeşima mevzusunu sıkça gündeme getirmesi konunun milliyetçilik açısından da değerlendirilmesine sebebiyet vermiştir (Wiegand & Choi, 2017, s. 241). Bu bağlama 1998 yılında yenilenen ve tekrardan imzalanan Balıkçılık Antlaşması'nın son kısmında biraz değinilmişti. Balıkçılık Antlaşması ile oluşan ortamda özellikle devletlerarası ikili ilişkilerde yakınlaşmış gibi görünen Güney Kore ve Japonya'nın arası çok geçmeden bozulmaya başlamıştır. Milliyetçi grupların devreye girerek protestoların yükselişe geçtiği ve yetkilileri de etkilediği bir dönem olan 2000'li yıllarda ilk olarak Takeşima Günü olayı dikkat çekmektedir. 2005 yılında Şimane Prefektörlüğü'nün, 22 Şubat gününü Takeşima gününü ilan etmesi, karşılıklı tartışmaları da beraberinde getirmiştir (Okinoshima Town, 2007). Ayrıca bu olay hem devletlerin komşuluk ilişkilerinde hem de toplumda gerginliği arttıran bir unsur olmuştur. Belirlenen bu aralıkta vakaların birbirine olan bağlantılarından dolayı keskin çizgilerle ayırmak çok zor olacaktır. İlk olarak Takeşima Günü'nün analizi yapılmaya çalışılmış akabinde de anlaşmazlık üzerine ders kitapları müfredatlarındaki değişikliklere değinilmiştir. 2008 yılında Japonya'nın ortaokul Sosyal Bilgiler ders kitaplarında Dokdo/Takeşima Adası'nın kendilerine ait olduğunu belirten yeni kılavuzlar yayınlanmıştır (The Chosun Daily, 2008). Tabii daha öncesinde 2005 yılında da benzer bir gelişme yaşanmıştı. Bir süreç olarak değerlendirilip ders müfredatlarıyla ilgili hususlara bu alt bölümün ikinci kısmında değinilmeye çalışılmıştır. Yaşanan bu iki gelişmenin de aynı zamanda diplomatik gerginlikleri ve halk nezdinde de protestoları beraberinde getirdiği unutulmamalıdır. 2010'lı yıllara geçişte bu iki önemli olay dikkat çekmektedir.

4.2.1. 2005 Takeşima Günü

Şimane Prefektörlüğü, Dokdo/Takeşima Adası anlaşmazlığında önemli bir yer tutmaktadır. Japonya'nın güneybatısında olan ve Dokdo/Takeşima Adası'na en yakın toprak olan Oki Adası'nın bağlı olduğu bu prefektörlük tarih içerisinde de birçok kez gündeme gelmiştir. Nitekim bu hususlara anlaşmazlığın tarihi kısmını tartışırken değinilmeye çalışılmıştı. 1905 yılında Dokdo/Takeşima Adası'nın Japonya'nın topraklarına katılması da Şimane Prefektörlüğü'nün resmi duyurusu ile gerçekleşmişti. Yaklaşık bir asır sonra Şimane Prefektörlüğü aldığı yeni bir kararla yeniden gündem olmuştur. 2005 yılında Şimane Prefektörlüğü, 1905'te alınan kararın yıldönümü olan 22 Şubat gününü "Takeşima Günü"

olarak kutlamayı ve anmayı ilan eden bir meclis kararı almıştır (Alexander, 2015). Bu karar Kıta Sahanlığı ve Balıkçılık Antlaşması tartışmaları ile hız kazanan Dokdo/Takeşima Adası anlaşmazlığını oldukça derinden etkilemiştir. Çünkü bu kararın alınma zamanı bilinçle seçilmiş ve tarihsel arka plan gözetilerek yapılmıştır. Bu bağlamda da alınan karar iki ülkenin milliyetçi gruplarının harekete geçmesini sağlamıştır.

Şimane Prefektörlük Meclisi'nin 16 Şubat 2005'te almış olduğu Japonya'nın Takeşima'yı resmi olarak kendi topraklarına kattığını anmak amacıyla 22 Şubat gününü Takeşima Günü ilan ettiği karar, ilk bakıldığında bölgesel yani prefektörlük bağlamında alınan bir karar olarak göze çarpmaktadır. Bu karar, Japonya'nın merkezi hükümetinden ziyade yerel bir inisiyatif olarak ortaya çıkmıştır. Şimane'nin Tokyo'ya karşı bölgesel kimliğini ve taleplerini koruma olarak da değerlendirilmektedir. Özellikle Şimane Valisi Nobuyoshi Sumita, Takeşima'nın Güney Kore tarafından 50 yılı aşkın süredir işgal edildiğini ve geçmişte Japonya'nın diğer bölgelerinin dikkatini bu soruna çekmeye çalıştıklarını, ancak başarılı olamadıklarını ifade etmiştir (The Japan Times, 2006). Bu bölgesel çatışmanın haricinde burada dikkat çeken bir başka husus vardır. Bu durum da olaya farklı bir bakış açısından bakılabilmesini sağlamaktadır. O da 1905 yılında alınan Dokdo/Takeşima Adası'nın Şimane Prefektörlüğü'ne bağlanma kararında da merkezi yönetimin müdahalesi olmamasıdır. Merkezi yönetimin böyle önemli kararlarda müdahil olmamasını ama destekleyici uygulamalarla akabinde mevzuza sahip çıkmasını sağlamaktadır. Nitekim Takeşima Günü kararında da ilerleyen aşamalarda yaklaşık sekiz yıl sonra 2013 yılında merkezi hükümetin daha çok müdahil olduğu gözlemlenmektedir (Jiji Press News, 2021). Bu durum her ne kadar tartışılan konu dışında kalsa da Tokyo'nun bilinçli bir şekilde böyle bir politika mı yürütüyor sorusunu zihinlere getirmektedir.

Şimane Prefektörlük Meclisi tarafından alınan bu karar Güney Kore'nin yaklaşımını etkileyen unsurlardan bir tanesi olmuştur. Güney Kore diplomatik, toplumsal ve kültürel gibi birçok alanda bu karara tepki göstermiştir. Diplomatik ilişkiler bağlamında Güney Kore Dışişleri Başkanlığı, Japonya'nın Seul Büyükelçisi'ni çağırarak resmi bir şikâyetle bulunmuştur ve bu adımın iki ülke arasındaki ilişkileri olumsuz etkileyeceğini belirtmiştir. Ayrıca Güney Kore hükümeti, vermiş olduğu ciddi tepki ile toplumsal düzeyde de tepkilerin yükselmesini sağlamıştır (Alexander, 2015, s. 59). Takeşima Günü ilanına Güney Kore'de asıl tepkiyi kamuoyu göstermiştir. Özellikle bu tepkinin altında Japonya'nın Takeşima Günü kararını 1905 yılına ithafen 2005 yılında alması etkili olmuştur. Çünkü birçok Güney Koreli Dokdo/Takeşima Adası'nı anlaşmazlığını Japonya hakimiyeti altındaki yıllarla birlikte yani

tarihsel süreçle analiz etmektedir. Bu kapsamda beklenenden daha fazla tepki gelmesi anlaşılabilir. Seul’de bulunan Japon Büyükelçiliği önünde geniş çaplı ve farklı çeşitlerde protestolar düzenlenmiştir. İki Koreli vatandaş serçe parmaklarını keserek protestoda bulunurken bazı Koreliler de Japon bayraklarını yakarak tepkilerini göstermiştir (Tasevski, 2020). Yaşanan bu olaylara Japonya’nın tepkisi Güney Kore Büyükelçisi Toshiyuki Takano’yu geçici olarak Japonya’ya çağırması olmuştur. Bu geçici çağırmanın amacını “yetkilileri son durum hakkında bilgilendirme ve nasıl cevap verileceği” oluşturmaktaydı (Taipai Times, 2005). Bu geçici çağırılışa karşılık Güney Kore de resmi kanallardan tepki verebileceğini ifade etse de somut bir adım atmamıştır. Güney Kore Dışişleri ve Ticaret Bakan Yardımcısı Lee Tae-sik¹² katıldığı bir programda Japonya’da bulunan Güney Kore Büyükelçisi’nin geri çağırma ihtimalinin değerlendirildiğinden bahsetmiştir (Yoon J. K., 2005). Bahsedilen diplomatik ilişkilerin ve toplumsal protestoların yanında yine bir dikkat çekici gelişme de toplum kanadından gelmiştir. 21 Mart günü Heo Kyung Wook adındaki Güney Koreli bir protestocu kendisini yakarak yaşananlara tepkisini göstermiştir (Chun S. Y., 2005). Parmaklarını feda etme, kendini yakma gibi ciddi ve önemli protestolar özellikle Güney Kore toplumunun konuyu oldukça yakından takip ettiğini ve ne denli önemsedikini de göstermektedir.

Bu tür tepkilerin haricinde ikili ilişkiler bağlamında gündemde olan bazı antlaşmalar da geçici olarak askıya alınmıştır. 22 Mart 2005 tarihinde Japonya Dışişleri Bakanı’nın yapmış olduğu açıklama önemlidir. Bakan Machimura Nobutaka, Dokdo/Takeşima anlaşmazlığı ile ilgili yaşanan son olaylardan sonra Tokyo için bu yıl Güney Kore ile Serbest Ticaret Antlaşması imzalamak için tıkanan görüşmelerin yeniden başlamasının zor olacağını söylemiştir (Takahashi, 2005). Bu da anlaşmazlık üzerine yaşanan bir olayın sonuçlarında ekonomik etkilerinin de olacağını/olduğunu göstermektedir.

Tüm bu olaylar yaşanırken Japonya’nın bir de müfredat değişikliğini gündeme getirmesi Takeşima Günü ilanıyla birlikte protestoları şiddetlendiren önemli bir gelişme olmuştur. Japonya’nın tarih ders kitaplarında Dokdo/Takeşima Adası’nın kendisine ait olduğunu eklemek çabası diplomatik çatışmaları hararetlendirmiştir. Bu konuyu bir sonraki başlık altında daha detaylı incelemek mümkün olmuştur. Fakat burada yaşanan diplomatik krizin Takeşima Günü ile birleşerek ortak bir tepkiyi oluşturduğuna değinilmeden geçilemeyecektir. Mart ayının harareti geçtiği dönemde nisan ayında da Japonya’nın ders kitaplarındaki girişimi Güney

¹² O dönemde Güney Kore Dışişleri ve Ticaret Bakanlığı tek çatı altındaydı. 1998-2013 yıllarındaki tek bakanlık dönemiyle ilgili olarak bakınız: (Ministry of Foreign Affairs, Republic of Korea, t.y.).

Kore'nin Japonya'daki Seul Büyükelçisi'ni Dışişleri Bakanlığı'na çağırmasıyla sonuçlanmıştır (Reuters Archive Licensing, 2005).

Şimane Prefektörlüğü'nün almış olduğu Takeşima Günü kararının nasıl gerçekleştiğine ve ne tür sonuçlarının olduğuna değinilmeye çalışılmıştır. Şimdi ise konunun üç boyutlu analiz bağlamında nasıl değerlendirilebileceğine odaklanılmıştır. Sonrasında da propaganda ile olan ilişkisine değinilmiştir. Üç boyutlu analiz kapsamında ilk olarak yaşanan bu gelişmenin ulusal etkilerine değinmek gerekir. Aslında alınan kararın sürecini anlatırken de değinilmiştir ki başlangıçta Japon merkezi yönetimi ile Şimane Prefektörlüğü'nün tam bir birlikteliği söz konusu değildi. İlerleyen süreçte ise hükümet yetkililerinin ve dış ilişkiler bürokratlarının tutumundan tam anlamıyla bütünleşme ve birliktelik görülme de dolaylı desteğin mevcut olduğu görülmektedir. Şimane Prefektörlüğü aldığı bu kararla Takeşima Günü'nü bir resmî tatil olarak kutlamaya başlamıştır. 2013 yılında ilk kez Japonya Hükümeti Şimane Prefektörlüğü etkinliklerine temsilci göndermiştir (Dewey, 2013). Japonya tarafındaki ulusal etkisi daha çok Takeşima Adası'na sahip çıkma ve tekrar gündeme gelmesiyle ilgilidir. Diğer tarafta Takeşima Günü kararının Güney Kore'de ulusal anlamda çok daha farklı bir anlamı bulunmaktadır. Güney Kore ada üzerinde fiili egemenliği elinde bulundurduğu için karşıdan atılan adımlarda daha savunmacı bir yaklaşım benimsemektedir. Özellikle toplum nezdinde bu savunmacı yaklaşımın mevcudiyetini yapılan protestolardan görülmektedir (TheKoreaTimes, 2014). Hükümet yetkilileri biraz daha ağırdan alarak tepkilerini vermektedir denilebilir. Polis tarafından dağılmaya zorlanan protestocular hükümet yetkililerini Japonya'nın iddialarına karşın isteksizlikle ve kayıtsızlıkla suçlamıştır (Taipei Times, 2005). Ulusal bağlamda Güney Kore'de Dokdo/Takeşima üzerinde kamuoyunda önemli bir bilinçlenme olduğu iddia edilebilir.

Takeşima Günü kararının bölgesel yansımasının ana noktası ise Güney Kore ve Japonya arasındaki ikili ilişkilere olan olumsuz etkisidir. İki komşu ülke arasındaki barış, istikrar ve iyi ikili ilişkiler bölgesel siyaset açısından çok fazla önem arz etmektedir. Nitekim bu kapsamda 1996 Kıta Sahanlığı Genişletilmesi ve 1998 yılında imzalanan Balıkçılık Antlaşması devletler düzeyinde ikili ilişkileri olumlu yönde etkilemişti (Ministry of Foreign Affairs of Japan (MOFA), 1998). Her ne kadar Güney Kore'de toplum nezdinde sivil toplum örgütlerinin dikkatini ve enerjisini Dokdo/Takeşima'ya çekse de 2005 yılına kadar olumlu bir seyir söz konusuydu. 2005'te yaşanan Takeşima Günü kararı ve çok kısa süre sonra Japonya'nın tarih kitaplarına Dokdo/Takeşima'yı dahil edilme çabası bu olumlu seyri tam tersine çevirmiştir. İki komşu ülkenin ilişkilerinde gerilmeler söz konusu olmuştur. Japonya, Seul Büyükelçisi'ni

Tokyo'ya çağırıp bilgi alma ihtiyacı hissederken Güney Kore de Seul'deki Japonya Büyükelçisi'ni Dışişleri Bakanlığı'na çağırarak resmi bir protesto gerçekleştirmiştir (Reuters Archive Licensing, 2005). Yaşanan bu gelişmeler ikili ilişkilerde sadece diplomatik protestolar şeklinde kalmamış aynı zamanda serbest ticaret antlaşmasının imzalanmasında da engel olarak görülen bir unsur olmuştur (Seksarn, 2023, s. 44). Bu durumlar bölgesel sonuçlar bağlamında göze çarpan hususlardır. Takeşima Günü kararının küresel yansımaları ise yok denecek kadar azdır. Tabii ki de her olayın bir küresel boyutta yansımaları olabilmektedir. Bu kararlar ilgili yaşanan gelişmenin küresel boyuta etkisi global yayın yapan birçok gazetenin web sitelerinde gündeme gelmesidir. Fakat 2005 Takeşima Günü kararı etkisi bakımından daha çok ulusal ve bölgesel bağlamda değerlendirilebilmektedir.

Propaganda bahsinde ise Takeşima Günü kararının alınma sürecinden ve sonrasında yaşanan olaylarla ilgili atılan adımlar propagandayla ilişkilendirilebilmektedir. İlk olarak Şimane Prefektörlüğü'nün atmış olduğu adımın propagandanın amaçları ile uyuşan özelliklere değinilmiştir. Propaganda bölümünde tartışılan amaçlardan biri olan "*olaylar veya fikirlere karşı tutum oluşturmak veya tutumu değiştirmek*" konusu bu karar ile eşleşmektedir (Erkiş & Summak, 2011, s. 302). Özellikle Şimane Prefektörlüğü'nün merkezi hükümetin politikalarındaki tutumu da eleştirerek böyle bir kararın alınmış olması Dokdo/Takeşima Adası anlaşmazlığında yeni bir tutum takınma amacı da taşımaktaydı. Rakip olarak görülebilen Güney Kore'nin fiili egemenliğine karşılık bu kararın bilinçli bir şekilde alınması ve adaya sahip olma iddiasından vazgeçilmemesi de propagandist unsurları beraberinde barındırmaktadır. Alınan kararda tarih seçiminin de dikkat çekici olduğundan bahsedilmiştir. Bu bağlamda 1905 tarihinin 100. yıldönümünün seçilmesi başlı başına bir propaganda aracı olarak kullanılmak üzere atılmış bir adımdır. Ayrıca resmi bir kurum tarafından bu kararın alınması ve her yıl tatil olarak uygulanmaya devam edilmesi propagandanın kaynağının da beyaz olduğunun tespitini sağlamaktadır. Nitekim alınan bu kararın amacıyla uygulanışında Japonya tarafından propagandist bir tutum sergilendiği de gözlemlenebilmektedir.

Güney Kore'nin bu olaya karşı tutumunda ise özellikle kamuoyu oluşturma konusunda propagandaya başvurduğu gözlemlenebilmektedir. Medya kullanımı ve Japonya'nın atmış olduğu adımlara karşılık verilen demeçler kamuoyunu şekillendirmede önemli olmuştur. Her ne kadar Güney Koreli protestocular hükümeti isteksizlikle ve kayıtsızlıkla suçlasalar da hükümet yetkililerinin tavırları aynı zamanda kamuoyunu etkileyen en önemli unsur olmuştur. Güney Kore Başkanı Roh Moo-hyun 23 Mart 2005 tarihinde halkına yaptığı açıklamada Takeşima Günü kararının agresyon ve Güney Kore'nin bağımsızlığına tehdit içerdiğini ifade

etmiştir (Shimojo, 2022, s. 4). Bu da hükümetin ve yetkililerin kamuoyunu şekillendirmeye yönelik yaptıkları açıklamalara bir örnek olmuştur. Hükümet yetkililerin Tokyo’da bulunan Güney Kore Büyükelçisi’nin geri çağrılmasının gündemde olduğu esnada basına vermiş oldukları demeçler, Seul’de bulunan Tokyo Büyükelçisi’nin Dışişleri Bakanlığı’na çağrılması gibi eylemler de rakibin program ve politikalarına karşılık vermek, zayıflatmak gibi propaganda amaçları dahilinde değerlendirilebilmektedir. Güney Kore kanadında propagandist yaklaşımların kaynağının resmi kanallar haricinde sivil toplum örgütlerinin ve medyanın da işin içine girmesinden ötürü kaynağı bakımından gri propagandaya da rastlanmaktadır.

Propaganda kavramına bakış açısı genişletildiğinde birçok adımın propagandist bir yaklaşım da barındırabileceği gözlemlenmektedir. Bu bölümde 2005 Takeşima Günü kararının nasıl meydana geldiği, karara tepkilerin neler olduğu, üç boyutlu analizi ve propaganda ile olan ilişkisi tartışılmaya çalışılmıştır.

4.2.2. 2008 Müfredata Dokdo/Takeşima Adası’nın Dahil Edilme Kararı

Güney Kore ve Japonya arasında geçen ada krizinde tartışma yaratan konulardan biri de ders kitaplarındaki müfredat değişiklikleri yani eğitim alanındaki tartışmalardır. Japonya, ders kitaplarına Dokdo/Takeşima Adası’nın kendilerine ait olduğunu içeren bilgiler eklemektedir. Bu ekleme, bir süreç halinde gerçekleşmiştir. 2005 yılındaki Takeşima Günü kararını tartışırken de değinildiği üzere ders kitaplarına Dokdo/Takeşima Adası’nı dahil etme kararından ilk defa bu yıl bahsedilmiştir. 2008 yılında ise somut adımlar atılmış ve 2012 yılından itibaren de okula yeni başlayan öğrencilere Dokdo/Takeşima’nın Japonlara ait olduğu bilgileri verilmeye çalışılmıştır (The Chosun Daily, 2008).

Dokdo/Takeşima Adası’nın eğitim materyallerine dahil edilmesi sadece Japonya ile ilgili değildir. Güney Kore de kendi eğitim sisteminde Dokdo/Takeşima Adası ve egemenliği üzerine öğrencileri eğitime ile ilgili adımlar atmıştır (Tokyo Weekender, 2013). Bu karşılıklı adımlar 2008 yılında diplomatik krizleri de beraberinde getirmiştir. 2008 yılındaki diplomatik krizde Güney Kore’nin yaklaşımı açıkça gözlemlenebilmektedir. Japonya kanadında 2005 yılında gündeme gelen müfredata dahil etme çabalarına karşılık o dönemin Güney Kore Başkanı Roh Moo-hyun, “Kuzeydoğu Asya’da barış için doğru tarihi tesis etme” için bir araştırma grubu kurmuştur. Bu araştırma grubu, 2006 yılı eylül ayında Kuzeydoğu Asya Tarih Vakfı’na dönüşmüştür. Bu grup, özellikle Güney Kore tarafında ders kitaplarına yardımcı

ürünler geliştirme gibi faaliyetlerde bulunmuştur. Ayrıca bu vakıf, sadece Dokdo/Takeşima Adası meselesine odaklanmayarak Rahatlama Birlikleri (Comfort Women), Japon Denizi/Doğu Denizi isimlendirme tartışması gibi önemli diğer hususlarda da ürünler üretmiştir (Shimojo, 2022, s. 4-5). Bu vakıf, özellikle Güney Kore'nin Japonya'nın eğitim alanında atacağı adımlara güçlü bir cevap vermek istediğinin de göstergesi olarak görülebilmektedir.

14 Temmuz 2008 tarihinde Japonya hükümeti Tokyo'nun Dokdo/Takeşima Adası üzerine bölgesel iddialarını da içeren yeni bir öğretmen kılavuz kitabı yayımladı. Japonya Kabine Baş Sekreteri Nobutaka Machimura ve Japonya Eğitim ve Bilim Bakanı Kisaburo Tokai yapmış oldukları basın açıklamalarında yeni kılavuz kitabının 2012 yılından itibaren uygulanmaya başlanacağını belirtmişlerdir (The Chosun Daily, 2008). Bu gelişmenin ardından Kore Dışişleri Bakanı Yu Myung-hwan Japonya'nın Seul Büyükelçisi Toshinori Shigeie'yi diplomatik protesto amacıyla bakanlığa çağırmıştır (Jung H.-w. , 2008). Güney Kore'nin tepkileri sadece bununla kalmamış aynı zamanda Japonya'da bulunan Büyükelçisi Kwon Chul-hyun'u da Seul'e geri çağırmıştır (Reuters Archive Licensing, 2008). Bu konu üzerinde sadece diplomatik bir tepki değil aynı zamanda toplumsal bir tepki de söz konusudur. 2005 yılındaki toplumsal tepkilere benzer şekilde yine Seul'de bulunan Japonya Büyükelçiliği önünde protestolar düzenlenmiştir (Demick, 2005; Jun, 2005).

Anlaşmazlıkta yaşanan bazı olaylar birkaç defa gündeme gelebilmektedir. Güney Kore'nin ders kitaplarının müfredatlarındaki değişimler hakkındaki tutumunun sonuçlarını tam anlamıyla analiz edebilmek için 2014 yılında tekrar gündem olan müfredat değişikliğiyle ilgili yaşanan tartışmalara da değinilmesi gerekmektedir. 2014 yılında Japonya Eğitim Bakanlığı ortaokullar ve liselerde eğitim veren öğretmenlerin bölgesel iddialarıyla yenilenmiş kılavuzları kullanma talimatı vermiştir. Bölgede Çin ile tartışmalı olan Senkaku/Diayu ve Güney Kore ile olan Dokdo/Takeşima Adaları'nın Japonya'nın ayrılmaz birer parçası olduğu ifade edilmiştir (BBC News, 2014). Japonya'nın atmış olduğu bu adım önceki adımlarda olduğu gibi Güney Kore hükümetinin sert bir tepkisi ile sonuçlanmıştır. Güney Kore tarafı bu adımı provokasyon olarak değerlendirmiştir. Ayrıca Güney Kore Dışişleri Bakanı bir demecinde “*Bugün, Japon Hükümeti, tarihsel, coğrafi ve uluslararası hukuk açısından tartışmasız bir şekilde bize ait olan Dokdo üzerindeki saçma iddiasını güçlendirdi.*” şeklinde olayı değerlendirmiştir (Xinhua, 2015). Bu süreç içerisinde diplomatik protesto amacıyla Japonya'nın Seul Büyükelçisi Güney Kore Dışişleri Bakanlığı'na çağırılmıştır (Reuters Archive Licensing, 2014). 2014 yılındaki yaşanan bu gelişmeler de müfredat ile ilgili tartışmalarda önemli bir yer tutmaktadır.

Başlıkta 2008 yılı kullanılsa da ders kitaplarındaki müfredat değişikliğiyle ilgili 2005, 2008 ve 2014 yılları önceki paragraflarda açıklandığı gibi önem arz etmektedir. Yaşanan bu olaydaki Güney Kore'nin tutumundan bahsedilmeye çalışılmıştır. Nitekim Güney Kore'nin tutumunun ulusal, bölgesel ve küresel boyutlarda farklı yansımaları mevcuttur. Ulusal bağlamda Güney Kore'nin tutumu kamuoyunu yönlendirmiş ve toplumsal protestoları da etkilemiştir. Bu yüzden de Takeşima Günü kararında olduğu gibi hükümet, protestocular tarafından yetersiz görülebilmektedir. Güney Kore Başkanı Roh Moo-hyun'un bir araştırma grubu kurması, bunun ilerleyen süreçte bir araştırma vakfına dönüşmesi ulusal seviyede akademik ve entelektüel çevreyi de etkilemiştir. Japonya ise eğitim politikalarında atmış olduğu adımda toplumu nezdinde tam bir karşılık alamamaktadır. Bilhassa sürecin başladığı 2000'li yılların başında Japonya'da müfredat değişikliklerini benimseyen ortaokul oranı sadece toplamın 0.05'idir (Saito, 2017, s. 108). Bölgesel düzeyde iki ülkenin ilişkileri zaman zaman gerilmeye devam etmiştir. Bu da diplomatik ilişkilerde yavaşlamayı beraberinde getirmiştir. Özellikle 2014 yılındaki gerilimde halihazırda Kuzey Kore tehdidine karşı bir araya gelme durumu söz konusu iken ders müfredatı konusundan ötürü diplomatik kriz yaşanması dikkat çekicidir. Bölgesel ve küresel etkisi önemli düzeyde olan Çin de bu konu üzerinde açıklamalarda bulunmuştur. Çin Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü Hua Chunying: *"Japonya'ya bir kez daha, tarihsel gerçekliklere saygı duyması, provokasyonlara son vermesi ve genç nesle doğru bir tarih bilinci öğretmesi çağrısında bulunuyoruz."* şeklinde konu üzerinde bir açıklamada bulunmuştur (McCurry, 2014). Bölgesel bağlamda yaşanan bu gelişmelerin yanında ABD'nin de konu üzerine açıklamaları olayın küreselde de gündeme gelmesini sağlamıştır. ABD'nin Japonya ve Çin arasındaki bölgesel bir tartışma olan Senkaku/Diaoyü Adası anlaşmazlığında vermiş olduğu destek sonrası Dokdo/Takeşima Adası'ndaki tutumu da merak edilmiştir. Dokdo/Takeşima Adası'nda ABD, Güney Kore'yi destekleyebilir mi ve bu destek ikili savunma anlaşmalarına etki edebilir mi gibi tartışmalarda ABD'nin tavrı bu anlaşmazlığın bölge devletleri arasında çözülmesi gerekliliğinden yana olmuştur (Panda, 2014). Ayrıca başta ABD olmak üzere birçok akademisyen Dokdo/Takeşima Adası'ndan bahsederken Liancourt Adası şeklinde isimlendirmeyi tercih ederek anlaşmazlıkta taraf tutmama çabasında olmuştur (Fern, 2005; Tsukamoto, 2018).

Japonya'nın atmış olduğu adımlar propagandanın *"olaylar veya fikirlere karşı tutum oluşturmaya veya tutumu değiştirmek"* amacına uygun olabilmektedir (Erkiş & Summak, 2011, s. 302). Kendi ulusunun ve diğer devletlerin desteğini kazanma veya kuvvetlendirme amacı da söz konusudur. Ayrıca eğitim aracıyla rakibin program ve politikalarını zayıflatmak,

etkisizleştirmek amaçları da göz önünde bulundurulmalıdır. Japonya'nın ders müfredat değişikliği konusunda atmış olduğu adımlar kavramsal çerçeve kısmında çizilen dört amaçtan ilk üçüyle ilişkilendirilebilirken son amaç olan rakip grupların propagandalarını önlemek ve karşılık vermek ile çok fazla ilişkilendirilememektedir. Çünkü Japonya'nın atmış olduğu bu adımın altındaki asıl sebep iddiasını oluşturmak ve güçlendirmek şeklindedir. Halihazırda Güney Kore'nin yürütmüş olduğu programlara doğrudan karşılık vermek bölgesel anlaşmazlıkları daha da arttıracığı için böyle bir yönteme başvurulmamıştır. Bu vakada propaganda için eğitimin de kullanılıyor olması dikkat çekicidir. Ayrıca Japonya'da bazı gruplar hükümeti eğitimi siyasetleştirdiği için eleştirmiştir. Antropolog Keiko Gono da bu tarz eğitim politikalarının tehlikeli olabileceğini belirtmiştir (Day, 2017). Her ne kadar Japonya'nın atmış olduğu bu adımda propagandist bir amacı olsa da başarılı olup olamadığı tartışmalı bir noktadır. Güney Kore'nin olaya tutumunda ise kamuoyu oluşturma ve yönlendirme söz konusudur. Fakat Japonya'nın aksine atılan adımlar diplomasi yoluyla olmuştur. Bu da resmi bir söylem barındırmaktadır. Söylemi ve kısmi olarak da propagandist yaklaşımı barındıran bu adımların amacını da rakip ülke Japonya'nın programlarını önlemek ve karşılık verme oluşturmaktadır.

Sonuç itibarıyla 2008 yılının temelini oluşturduğu Japonya'nın ders kitaplarındaki müfredat değiştirme çabası birkaç kez gündeme gelmiştir. Özellikle Japonya hükümetlerinin bazı dönemlerde bu konuyu tekrar gündeme getirmesi toplumun farklı kesimleri tarafından da eleştirileri beraberinde getirmiştir. Güney Kore'nin ise bu çabalara karşı takındığı tutum diplomatik protestolar şeklinde olmuştur. Bu durumun ulusal, bölgesel ve küresel yansımaları bağlamında özellikle bölgede Çin-Japonya ve Güney Kore-Japonya ikili ilişkilerin gerilmesi şeklindedir. Japonya'nın yaklaşımında propagandist yaklaşımları ve unsurları barındırması Güney Kore'nin tutumunun karşılık verme olarak şekillenmesini sağlamıştır.

4.3. 2010 Sonrasında Yaşanan Gelişmeler

Dokdo/Takeşima anlaşmazlığı çerçevesinde 2010 ve sonrasında yaşanan bazı önemli gelişmeler bulunmaktadır. Bu dönemdeki gelişmeler çerçevesinde yaşanan olayların ulusal, bölgesel ve küresel yansımalarına odaklanılmaya çalışılmıştır. Aynı zamanda Güney Kore'nin yaklaşımındaki propaganda ile olan ilişkisine de değinilmeye çalışılmıştır. Bu süreçte ilk olarak 2012 yılında Dokdo/Takeşima Adası'na giden Güney Kore Başkanı Lee Myung-bak'ın ziyareti değerlendirilmiştir. Akabinde de 2021 yılında gerçekleşen 2020 Tokyo Yaz Olimpiyatlarındaki

harita krizi ele alınacaktır. Buradaki olaylardan da anlaşılacağı üzere hem anlaşmazlık üzerine etkisi hem de sonuçları bağlamından önemli olan vakalar incelenmeye çalışılmaktadır.

4.3.1. 2012 Güney Kore Başkanı Lee Myung-bak'ın Dokdo/Takeşima Adası'na Ziyareti

Dönemin Güney Kore Başkanı Lee Myung-bak, 2012 yılının ağustos ayında Ulleungdo ve Dokdo Adaları'na sürpriz bir ziyaret gerçekleştirmiştir. Bu ziyaret bazı ilkleri barındırması ve Dokdo/Takeşima Adası'nın gündemdeki yerini arttırması açısından önem arz etmektedir. Başkan Lee Myung-bak, Dokdo/Takeşima Adası'na Ulleungdo üzerinden bir helikopterle 10 Ağustos 2012'de ulaşmıştır. Görevdeyken Dokdo/Takeşima Adası'nı ziyaret eden ilk lider olan Başkan Lee Myung-bak, ziyareti esnasında Güney Kore'nin topraklarını korumaya devam etmesi gerektiğinin altını çizmiştir (McCurry, 2012). Ziyaret bölgesel dinamikleri etkilediği kadar Güney Kore'nin iç siyasetini ve toplumunu da etkilemiştir. Aralık 2012'de gerçekleşecek olan başkanlık seçimine birkaç ay kala Başkan Lee Myung-bak'ın böyle bir adım atması da dikkat çekicidir. Nitekim Güney Kore'de bir dönem başkanlık yapıldıktan sonra tekrar göreve aday olunamamaktadır. Başkan Lee Myung-bak'ın partisi Hannara Partisi muhafazakâr milliyetçi odaklı politikaları ile bilinmektedir. Başkan Lee Myung-bak'ın siyasi skandallardan ötürü popülaritesi azalmakta ve partisinin de oyları düşmekteydi. Ziyaretin arkasında yatan en önemli amaçlardan bir tanesi de Başkan Lee Myung-bak'ın partisinin oylarını arttırma ve milliyetçi oyları birleştirme amacıdır (Kim K. S., 2012). Başkan Lee Myung-bak'ın ziyareti Japonya'ya karşı alınan futbol zaferinden bir gün sonra Özgürlük Günü'nden (Japonya'nın Kore Yarımadası'nı işgal döneminden kurtuluş günü) beş gün önce gerçekleşmiştir. Ziyaretin zamanın önemli günler arasından seçilmiş olması amacına uygun olarak değerlendirilebilir. Başkan Lee Myung-bak, atmış olduğu bu adımın sonucunda amacına ulaşmıştır. Zira Başkan Lee'nin ziyaretinden sonra Güney Koreli vatandaşlara ziyaret sorulduğunda %80'i bu adımı desteklediğini belirtmiştir (Kim K. S., 2012).

Başkan Lee Myung-bak'ın bu ziyareti Güney Kore'deki Dokdo bilincini arttırırken Japonya'da da ciddi tepkilerle karşılanmıştır. Japonya Başbakanı Yoshihiko Noda, bu hareketin “tamamen kabul edilemez” olduğunu ifade etmiştir. Anlaşmazlıkta yaşanan diğer olayların aksine bu vakada Japonya, Seul Büyükelçisi'ni geri çağırması ve Güney Kore'nin Tokyo Büyükelçisi'ni diplomatik protesto amacıyla Dışişleri Bakanlığı'na çağırması (BBC News, 2012). Başkan Lee'nin ziyareti akademik analizlerde de farklı şekillerde değerlendirilmiştir.

Bazı analizler, bu hareketin Güney Kore’de milliyetçi duyguları canlandırdığını ve iç politikada Başkan Lee’ye destek sağladığını belirtmiş ve bu hususlara odaklanmıştır (Hwang, Cho, & Wiegand, 2018, s. 696) Bazı çalışmalar da bu adımın Güney Kore’nin dış politikasındaki geniş çaplı hedeflerine zarar verebileceğini ifade etmiştir (Snyder, 2012).

Başkan Lee Myung-bak’ın ziyareti ulusal, bölgesel ve küresel olmak üzere üç boyutta farklı sonuçları ortaya çıkarmıştır. Ulusal bağlamda hem Güney Kore’de hem de Japonya’da milliyetçi duyguları arttırmıştır. Milliyetçi duyguların artması Başkan Lee’nin isteği doğrultusunda aynı zamanda anlaşmazlığın çözümünün daha da zorlaşmasına sebebiyet vermiştir. Bölgesel bağlamda ise iki ülkenin ilişkilerindeki gerilim artmıştır. Dokdo/Takeşima Adası sebebiyle iki ülke arasında yaşanan olaylardan ötürü siyasi, diplomatik ve toplumsal tartışmalar yaşanmaya devam etmiştir. Japonya Başkan Lee Myung-bak’ın adaya ziyaretinin protestoları bağlamında anlaşmazlığı bir kez daha Uluslararası Adalet Divanında çözmeyi teklif etmiştir. 2012 yılında üçüncü kez tekrarlanan bu teklif, Güney Kore tarafından reddedilmiştir (Lee E.-j. , 2012). Ayrıca yapılan bu ziyaret, iç politikada yaşanan gelişmelerle ilgili Dokdo/Takeşima Adası üzerine bölgesel sonuçlar doğurabilen adımlar atılabildiğini göstermiştir. Küresel düzeyde ise Dokdo/Takeşima Adası’na başkan düzeyinde bir ziyaretin gerçekleştirilmesi dikkat çekmiştir. Daha önceki yaşanan olaylarda olduğu gibi ABD bölgedeki iki önemli müttefikinden birinin tarafını tutmamış ve artan gerilimleri verimsiz olarak görmüştür. Her iki tarafın da yaşanan gerilimleri olgunlukla yönetmesini bekleyerek yükselen Çin karşısında müttefikleri arasındaki iş birliğinin artmasını istemektedir (Snyder, 2012). Bu bağlamda ABD’nin bir tarafı tutmamasının yanında tarafsız kalıp kalmayacağı netlik barındırmamaktadır (Kang & Bang, 2012). Süreç içerisinde yükselen Çin karşısında Güney Kore ve Japonya iki ilişkilerinde tarihsel, siyasi ve ekonomik nedenlerden savaşa gidebilecek krizlerin çıkabilme ihtimali ABD’nin konu üzerine net bir tavır edinmemesinin arkasında yatan sebeplerden bir tanesidir (Armitage & Nye, 2012, s. 8).

Propagandanın birçok amacıyla Başkan Lee Myung-bak’ın ziyareti uyushmaktadır. Olaylar veya fikirlere karşı tutum oluşturma propagandanın amaçlarından bir tanesidir (Erkış & Summak, 2011, s. 302). Bu kapsamda Dokdo/Takeşima Adası anlaşmazlığında Güney Kore, bu ziyarete kadar gerçekleşen olaylarda Japonya’dan sonra hamle yapan taraftaydı. Özellikle hükümet bağlamında karşılık verme şeklinde bir tutumda iken bu ziyaret ile olayı gerçekleştiren bir taraf olarak tutumunda değişikliğe de gitmiştir. Bu tutumun kalıcılığı ayrı bir tartışma olsa da propagandanın bir amacına uygun olarak Dokdo/Takeşima Adası anlaşmazlığına farklı bir tutum getirilmiştir. Bu ziyaret propagandanın bir diğer amacı olan rakibin programlarına

karşılık verme kapsamına da girebilmektedir. Çünkü gerçekleşen ziyarette her ne kadar iç politikadaki kaygılar mevcut olsa da Japonya'nın şu ana kadar yapmış olduğu atılımlara karşılık verme amacı da söz konusudur. Propagandanın kaynağı bakımından değerlendirildiğinde başkanın bizzat içerisinde olması ve ziyaret hakkındaki bilgilerin başkanlık konutu Mavi Saray'dan veriliyor olması beyaz propagandaya girmektedir. Her ne kadar propagandanın önemli bir aracı olan medya kullanımı ziyaret esnasında başkanın güvenliği açısından doğrudan kullanılmasa da olayın çarpıcılığından ötürü ziyaret medyada geniş etki yaratarak kamuoyunun şekillenmesinde en önemli faktör olmuştur. Başkan Lee Myung-bak'ın bu ziyaretindeki hem iç hem de dış politikayı etkileme amacı Japonya'nın Dokdo/Takeşima üzerindeki programına cevap vermesi açısından propagandist bir yaklaşım içermekte ve propagandanın bahsedilen amaçlarına uymaktadır (Erkış & Summak, 2011).

Başkan Lee Myung-bak'ın Dokdo/Takeşima Adası ziyareti iç politikaya yönelik amaç barındırsa da anlaşmazlık üzerinde önemli etkisi olmuştur. Diplomatik gerilim yaşanırken iki toplumda da milliyetçi gruplardaki ve Güney Kore toplumundaki Dokdo/Takeşima Adası bilincini artmıştır. Bir sonraki aşamada yaşanan olimpiyat oyunları tartışmalarına kadar Başkan Lee Myung-bak'ın ada üzerindeki sürpriz ziyareti süreçte önemli bir yer tutmaktadır.

4.3.2. 2020 Tokyo Yaz Olimpiyatları

2020 Tokyo Yaz Olimpiyatları sporun ötesinde uluslararası ilişkilerdeki hassasiyetlerin gün yüzüne çıktığı bir organizasyon olmuştur. Tokyo Olimpiyatları'nın resmi internet sitesinde yayınlanan meşale rotası haritasında, Güney Kore'nin fiili egemenliğindeki Dokdo/Takeşima Adası Japonya'nın sınırları içerisinde gösterilmiştir. Bu durum, iki ülke arasında diplomatik gerilime yol açmış ve harita krizi olarak adlandırabilen bu olay uluslararası kamuoyunun dikkatini çekmiştir.

Tokyo Olimpiyatları'nın resmi internet sitesindeki meşale rotası haritası yakınlştırıldığında Dokdo/Takeşima Adası'nın Japonya toprakları arasında yer aldığı görülmektedir. Bu adım Güney Kore tarafından "Japonya'nın toprak iddialarını meşrulaştırma çabası" olarak değerlendirildi (Egidio, 2021). Güney Kore Dışışleri Bakanlığı, bu gösterimi "tartışmasız Kore toprakları" olan Dokdo/Takeşima Adası'nın Japonya tarafından harita üzerinden kendi toprağı şeklinde gösterilmesini kabul edilemez olarak görmüş ve haritanın düzeltilmesini talep etmiştir (Lee H. , 2021). Güney Kore Dışışleri Bakanı, olimpiyatlara

hazırlanan haritadan Dokdo/Takeşima Adası'nın kaldırılması için 2019 yılından itibaren çağrılarda ve başvurularda bulunduklarını fakat Japonya'nın olimpiyatları organize eden komitesini bu talebi reddettiğini ifade etmiştir (Park, 2021). Bu süreç içerisinde Güney Kore hükümeti taleplerine karşılık alamayınca daha sert bir tepki vermeyi amaçlamıştır. Bu doğrultuda Güney Kore Ulusal Meclisi, 1 Haziran 2021 gününde Japonya'nın atmış olduğu bu adımı kınayan ve gerekli adımların atılmasının önünü açan bir meclis kararı almıştır (Kim N. Y., 2021). Bu kararın ertesi günü Japonya'dan özür ve adanın haritadan kaldırılması talebinin haricinde Uluslararası Olimpiyat Komitesi'ne konu hakkında başvuruda bulunulmuştur (Cha & Umekawa, 2021). Güney Kore Kültür, Turizm ve Spor Bakanlığı ve Kore Spor ve Olimpiyat Komitesi, Uluslararası Olimpiyat Komitesi'ne (International Olympic Committee-IOC) “*aktif arabuluculuk*” faaliyetinde bulunması adına bir başvuruda bulunmuştur (Kim S. , 2021) Güney Kore'nin bu başvuru sonucunda IOC'den almış olduğu cevapta beklentileri karşılanmamıştır. IOC mektuba vermiş olduğu cevapta “*topografik (coğrafi) ve siyasi amaç taşımayan*” değerlendirmelerde bulunarak olayı Tokyo Olimpiyatlarını düzenleyen komiteyle çözülmesi gerekliliğini belirtmiştir (Lee H. A., 2021). Bir anlamda tartışmalara müdahil olmayan IOC'nin bu tutumu ve çalışmanın ilerleyen kısımlarında da değinilecek olan PyeongChang Kış Olimpiyatlarındakinden farklı tutumu, tartışmaları beraberinde getirmiştir (Yonhap News Agency, 2019). Her ne kadar IOC harita krizinde kendisine yapılan başvuru ve cevapta doğrudan bir karar almasa da Dokdo/Takeşima Adası anlaşmazlığının uluslararası gündeme gelmesini sağlamıştır. Harita krizi hakkındaki genel bir girizgahın ardından sonuçlarının üç boyutlu analizi tartışılarak Güney Kore'nin tutumunu daha iyi anlamlandırabilmiştir.

Japonya'nın atmış olduğu bu adım ulusal bağlamda toplumsal tepkilerin oluşmasına sebebiyet vermiştir. Olimpiyatlara hazırlık aşamasında haritanın hazırlanmasıyla beraber Güney Kore'de ortaya protestolarda Dokdo vurgusu gözlemlenmiştir (Seoul protests Dokdo labeling, 2019). Özellikle Güney Kore'de vatandaşlar ve politikacılar Japonya'nın geri adım atmadığı durumda olimpiyat oyunlarını boykot etmenin gündeme gelmesini talep etmiştir (Polemikhaber, 2021). Akademik çevrede de harita krizi farklı tartışmaları beraberinde getirmiştir. Sungshin Kadın Üniversitesinden Profesör Seo Kyung-duk, harita krizindeki süreci Japonya'nın anlaşmazlığın çözümünde vurguladığı uluslararası hukuk ve tarihsel gerçeklik ilkelerine ters olduğunu beyan etmiştir. Profesör Seo, 2021 yılında Uluslararası Olimpiyat Komitesinin harita krizi üzerine almış olduğu başvuruları Tokyo Olimpiyat Komitesine yönlendirme kararında bir önceki olimpiyatlardaki IOC'nin tutumuna göre tutarsızlık olduğunu ifade etmiştir (Shin, 2021). Benzer bir harita tartışması da 2018 yılında gerçekleşen

PyeongChang Kış Olimpiyat Oyunlarında gerçekleştirmiştir (Lee J. W., 2021, s. 9). Güney Kore Dokdo/Takeşima Adası'nı Birleşik Kore bayrağında kullanmış, Japonya buna tepki gösterip IOC'ye başvurduğunda da IOC Güney Kore'den adanın haritadan kaldırılmasını istemiş ve sonraki kullanımlarda da Güney Kore Dokdo/Takeşima Adası olmayan haritalar kullanmıştır (ApNews, 2017). Profesör Seo, sadece üç yıl sonra Uluslararası Olimpiyat Komitesinin karışmamasındaki farklı tutumuna dikkat çekmiş ve bu durumun arkasında da sponsorluk ilişkilerinin olabileceğini ifade etmiştir. Sponsor olan on üç tane şirketten sadece bir tanesinin (Samsung) Güney Kore şirketi olduğunu ifade eden Profesör Seo olaya farklı bir bakış açısı da kazandırmıştır (Shin, 2021). Güney Kore'de harita krizi, ulusal düzeyde toplumun siyasi, akademik ve sivil toplum örgütleri bağlamında farklı kesimler tarafından tepkilerle karşılanmıştır.

2020 Tokyo Yaz Olimpiyatları'nda gerçekleşen harita krizi bölgedeki tansiyonu da arttıran önemli bir gelişme olmuştur. Sadece diplomatik kanallarda bir gerginlik oluşmamış askeri tatbikatlarla da sonuçlanmıştır. Nitekim harita krizi üzerine görüşmesi planlanan iki ülkenin liderlerinin toplantısı iptal olunca Güney Kore de Dokdo Adası'nı da kapsayan senelik askeri tatbikatına başlamıştır (Al Jazeera News, 2021). Tabii bu tatbikatın tarihi de göz önünde bulundurulduğunda harita krizine karşı atılmış bir adım olarak değerlendirilmektedir. Diplomatik ve askeri gerilimin arttığı bölgede bir diğer önemli devlet olan Kuzey Kore'nin de konu üzerindeki açıklaması dikkat çekmektedir. Kuzey Kore Devlet Haber Ajansı'nın yapmış olduğu haberde Japonya'nın bu adımı "*toprak gaspı*" olarak değerlendirilmiştir (Yonhap News Agency, 2021). Nükleer füze denemelerini sıkça yapan ve ideolojik olarak da farklı konumda olan Kuzey Kore'nin de Dokdo/Takeşima Adası anlaşmazlığına bu harita krizi ile dahil olması bölge siyaseti ve dinamikleri açısından ayrıca önem taşımaktadır. Harita krizi ile bölgede askeri ve diplomatik tartışmalar artmıştır. Kriz esnasında Güney Kore bölgede deniz, hava ve kara kuvvetlerini içeren kapsamlı bir askeri tatbikat gerçekleştirerek ikili ilişkilerdeki güvensizlik ortamının genişlemesine sebebiyet vermiştir (Shim, 2021).

Olimpiyatlardaki harita krizi küresel düzeyde de gündeme gelmiştir. Özellikle Güney Kore'nin konuyu Uluslararası Olimpiyat Komitesi'ne götürmesi dikkatleri Dokdo/Takeşima Adası anlaşmazlığı üzerine çekmiştir. Olimpiyatlar Güney Kore ve Japonya arasında savaş dönemi ve kolonyal dönem konularını çözme yolunda bir fırsat olarak görülebilirken bu tartışma ile olumlu bir ilerleme gerçekleşmemiştir (Egidio, 2021). Süreç içerisinde önceki yaşanan olaylarla da kıyaslandığında ABD, Çin gibi küresel güçlerin doğrudan bir müdahalesi ya da açıklaması söz konusu değildir. Fakat, olimpiyatların tüm ülkeleri kapsayan bir

organizasyon olması ve harita krizinin Uluslararası Olimpiyat Komitesine kadar ulaşması küresel bağlamda bu konunun değerlendirilebileceğini göstermektedir.

Güney Kore'nin tüm bu yaklaşımlarının sonuçları üç boyutta değerlendirilmeye çalışılmıştır. Güney Kore'nin yaklaşımında propaganda nasıl konumlandırıldı, atılan adımlar propaganda ile ilişkilendirilebilir mi gibi sorular bu paragrafta cevaplandırılmaya çalışılmıştır. Propagandanın amaçlarından bahsedilirken rakibin program ve politikalarını zayıflatmak, etkisizleştirmek amaçlarından söz edilmişti (Erkiş & Summak, 2011, s. 302). Bu amaçlar Güney Kore'nin harita krizindeki tutumu anlamlandırabilmede de önem arz etmektedir. Nitekim Güney Kore, Japonya'nın Dokdo/Takeşima Adası üzerindeki politikasını ve programını zayıflatmak amacıyla böyle bir propagandist yaklaşımda bulunmuştur. Güney Kore'nin tutumunda diğer bir propaganda amacıyla uyuşma da söz konusudur. Güney Kore'nin harita krizini IOC'ye taşıma tutumu propagandanın rakibe karşılık verme amacını barındırmaktadır. Güney Kore'nin harita krizini uluslararası kurumlara taşıması da uluslararası kamuoyu oluşturma çabasına örnek olarak verilebilir. Güney Kore'nin yaklaşımını oluşturan ve yöneten hükümet kanalı olmuştur. Güney Kore'nin yaklaşımını propaganda kapsamında değerlendirebilmenin mümkünlüğüyle kaynağının çoğunluğunu resmi kaynaklar oluşturduğu için beyaz propagandaya girebildiği söylenebilmektedir. Güney Kore'nin bu olaydaki yaklaşımında klasik anlamda bir kara propagandanın mevcudiyetinden daha çok rakip program ve politikalarına karşılık verme, kamuoyu oluşturma gibi hususlardan propagandanın güncel amaçlarından ve uygulanışından bahsedilebilmek mümkündür.

4.4. Dokdo/Takeşima Adası'nın Popüler Kültürde Temsili

Dokdo/Takeşima Adası hakkında Güney Kore'nin yaklaşımını oluşturan en önemli noktalardan bir tanesi de popüler kültürde adanın temsiliyetidir. Mobil oyunlar, güzellik sektöründeki ürünler, K-pop şarkıları gibi popüler kültürü temsil eden hususlar Güney Kore açısından çok değerlidir. Nitekim Güney Kore'nin popüler kültüründe önemli bir yer tutan bu ürünlerde Dokdo Adası'nın kendisine ait olduğu vurgulanmaktadır (Dokdo Products, 2008; Dokdo is our land, 2025; M.O.N.T_Official, 2019). 22 Ağustos 2019 tarihinde Güney Koreli yazılımcılar simülasyon kategorisinde “Dokdo” isimli bir mobil oyun piyasaya sürmüştür (Dokdo Apk, 2019). Bu mobil oyun her ne kadar güncel olarak oynanamasa da Dokdo/Takeşima anlaşmazlığını farklı bir kategoride gündeme getirmesi açısından dikkat

çekmektedir. Bir diğer dikkat çeken husus ise kozmetik sektöründe dünya çapında önemli bir yere sahip olan Güney Koreli firmaların ürünlerine Dokdo ismini vermesidir. Round Lab adındaki Güney Kore kozmetik firmasının Dokdo adındaki güneş kremi bu duruma örnek olarak gösterilebilmektedir (Dokdo Sunscreen, 2023). Güney Kore'nin yumuşak gücünün önemli bir kısmını oluşturan K-pop ve K-food ürünlerinde de Dokdo vurgusunu görebilmek mümkündür. K-Pop grubu olan M.O.N.T grubunun 2019 yılında Güney Kore'nin Ulusal Bağımsızlık Gününden iki gün sonra çıkartmış olduğu "대한민국만세" ("Daehan Minguk Mansae") Kore Çok Yaşa solo şarkısında Dokdo vurgusu dikkat çekmektedir (M.O.N.T_Official, 2019). 1982 yılından Dokdo/Takeşima Adası'nı detaylı bir şekilde tasvir eden "Dokdo is Our Land /Dokdo Bizim Toprağımızdır" adlı bir şarkı bulunmakta ve günümüze kadar birden fazla sanatçı tarafından seslendirilmiştir. Ayrıca Kore Dışişleri Bakanlığı'nın Dokdo'yu uluslararası kamuoyuna tanıtmak için kurmuş olduğu web sitesinde Dokdo'yu anlatan görsel materyaller de bulunmaktadır (Dokdo, t.y.). Şarkılardaki ve görsel materyallerdeki Dokdo vurgusunun yanında Kore yemek endüstrisinde de Dokdo vurgusuna rastlamak mümkündür. İspanya'nın başkenti Madrid şehrinde Kore yemekleri satan bir restoranın isminin Dokdo olması bu vurguya verilebilen bir örnektir (Dokdo Korea, 2025). Aynı şekilde Nepal'de hizmet eden ve Kore yemekleri üreten bir restoranın isminde Dokdo'ya rastlamak mümkündür (Nosh Nepal, t.y.). Film endüstrisinde de Dokdo vurgusunu gözlemleyebilmek mümkündür. Kore Yarımadası'nda gerçekleşebilecek muhtemel senaryoları anlatan Steel Rain serisinin ikinci filminde Dokdo Ada geçmektedir ki bu vurguya filmin fragmanında yer verilmiştir (Steel Rain 2: Summit, 2020). Amerikalı belgesel yönetmeni Matthew Koshmrl, "Land of My Father" adlı bir film çekerek sinema sektörüne doğrudan Dokdo/Takeşima Adası'yla ilgili bir eser kazandırmıştır (Yoon S. , 2020).

Bu paragrafta, Dokdo/Takeşima Adası'nın popüler kültürde temsiliyetine örnek olarak gösterilebilen hususlar hakkında daha önceki vakalarda yapıldığı gibi etkilerini ve propaganda ile olan ilişkilerini değerlendirerek Güney Kore'nin yaklaşımına olan katkıları tartışılmıştır. İlk olarak popüler kültürdeki Dokdo vurgusu ulusal düzeydeki milliyetçilik duygusunu besleyebilmektedir. Çünkü medyadaki Dokdo/Takeşima Adası vurgusuyla insanların bakış açısındaki milliyetçilik duygusunda doğru orantılı bir ilgi mevcuttur (Richter-Atkinson, 2019, s. 35) Ayrıca Dokdo/Takeşima Adası'ndaki anlaşmazlığın belli aralıklarla gündeme gelmesini sağlamaktadır. Bölgesel anlamda ise özellikle Japonya ile olan ikili ilişkilerdeki gerilimin artmasına sebebiyet vermektedir. Popüler kültürdeki Dokdo vurgusu hükümet ya da devlet

yetkililerinin daha geri planda olduğundan toplumsal çatışmalarda söz konusu olabilmektedir. K-pop'u oluşturan bazı gruplarda bulunan Japon uyruklu şarkıcılar iki ülke arasındaki gerilimlerde özür dileme, linç olaylarına maruz kalma gibi olumsuz sonuçlar karışlabilmektedir (Koreaboo, 2018). Küresel düzeyde ise özellikle kültürel ve ticari anlamda üretilen ürünlerde Dokdo Adası'nın vurgulanması tüm dünya geneline bu ürünlerin yayılması Dokdo/Takeşima Adası'na olan ilgiyi de artırmaktadır. Nepal'de, İspanya'da Dokdo ismiyle restoranların açılması Dokdo güneş kreminin birçok ülkede satılması popüler kültürün küresel düzeydeki etkisini gösterebilmektedir. Güney Kore'de hızla gelişen sinema sektöründeki Dokdo vurgusu sadece ulusal ya da bölgesel bağlamda bir etki bırakmamaktadır. Yapılan iş birlikleri, farklı ülkelerdeki ve bölgelerdeki vizyon çalışmaları ile küresel bir etkinin bırakılabilmesini sağlamaktadır.

Propaganda bağlamında bakıldığında Dokdo vurgusu propagandanın olaylara veya fikirlere karşı tutum oluşturma, destek kazanma, kamuoyu oluşturma gibi amaçlarıyla uyuşmaktadır (Erkiş & Summak, 2011, s. 302). Popüler kültürü oluşturan bu öğelerdeki Dokdo vurgusu diğer olaylardan biraz ayrılmaktadır. Diğer olaylardaki propagandist unsurların ve yaklaşımların kaynağını genellikle hükümetler ya da resmi kanallar oluştururken (beyaz propaganda) burada kaynağı daha çok toplumun farklı kesimleri oluşturmaktadır. Hükümet ve resmi yetkililer daha geri plandayken Güney Korelilerin sahiplenmesi dikkat çekmektedir. Bu yüzden bu propagandist yaklaşımın kaynağı gri olarak nitelendirilebilir. Popüler kültürde Dokdo vurgusundan kamuoyu oluşturmak bağlamında da propagandist bir yaklaşıma sahip olduğundan bahsedilmesi mümkündür.

Sonuç olarak bu bölümde Güney Kore'nin yaklaşımını analiz edilmesine olanak sağlayan bazı olaylar tartışılmıştır. Bu olaylar çerçevesinde Güney Kore'nin Dokdo/Takeşima Adası anlaşmazlığı üzerine yaklaşımının nasıl olduğu ve bu yaklaşımının sonuçlarının neler olduğu anlaşılabilmektedir. Olaylar çerçevesinde Güney Kore'nin tutumunun ulusal, bölgesel ve küresel düzeylerde nasıl etkiler yarattığı tartışılmaya çalışılmıştır. Ayrıca propagandanın anlaşmazlık üzerindeki etkisinin ve konumunun ne olduğu da değerlendirilmeye çalışılan başka bir husus olmuştur. Popüler kültürdeki Dokdo vurgusuna kadar kronolojik sıra takip edilmeye çalışılmış böylelikle vakaların birbirlerine olan etkileri de gözlemlenebilmiştir.

SONUÇ

Dokdo/Takeşima Adası anlaşmazlığının tam anlamıyla anlaşılabilmesi ve Güney Kore'nin yaklaşımının sonuçlarını analiz edebilmek adına birçok noktaya değinilmeye çalışılmıştır. Tezde ilk olarak literatürde önemli bir konumda bulunan araştırmalara bazı tematik sınıflandırmalarla değinilmiştir. Ardından propaganda kavramı tartışılmış ve Güney Kore'nin anlaşmazlığa olan yaklaşımıyla ilişkilendirilmiştir. Tezin kavramsal çerçevesini de oluşturan propagandanın ne olduğuna, kaynağının, amacının ve ürünlerinin neler olduğuna değinilmiştir. Propaganda kavramının incelenmesi, anlaşmazlığın tartışılmasında zihinlere gelebilen bir soruyu cevaplandırılmasına vermiş olduğu katkıdan ötürü önem kazanmıştır. Dokdo/Takeşima Adası'nın maddi ve manevi çıkarları anlaşmazlığın iç ve dış politikada propaganda aracı olarak mı kullanılabilir sorusunu ortaya çıkarmıştır. Bu da propaganda bölümünde bazı olaylarla değerlendirilerek cevaplandırılmaya çalışılmıştır. Başkan Lee Myung-bak'ın Dokdo/Takeşima Adası'na ziyareti, Dokdo'nun savunucusu Kim Sung-do gibi olaylarda propagandanın klasik anlamındaki süreci politik anlamda yönlendirme amacı söz konusuken 2005 Takeşima Günü, 2008 Ders Müfredatlarındaki değişiklik gibi olaylarda propagandanın rakibine karşılık verme, kamuoyunu yönlendirme gibi amaçları ön plana çıkmaktadır. Güney Kore'nin tutumunu oluşturan olayların incelendiği bölümde propaganda unsuru tartışılmaya devam etmiştir.

Literatür taraması ve propaganda bölümü sonrasında detaylı bir şekilde Dokdo/Takeşima Adası'nın tarihsel sürecine değinilmiştir. Anlaşmazlığa taraf olan Japonya ve Güney Kore iddialarında sıkça tarihsel süreçten referans vermeye devam etmektedir. Bu durum, anlaşmazlığın çözülememiş güncel bir mevzu olsa da tarihsel sürecinin iyi değerlendirilmesi gerekliliğini ortaya çıkarmıştır. Özellikle Güney Kore'nin adaya sahip olmadaki tarihsel iddialarını dayandığı M.S. 6. yüzyıldan başlayan tarih bölümünde 20. yüzyılın sonlarına kadar yaşanan önemli olaylar incelenmiştir. Tarihsel kısım incelenirken Dokdo/Takeşima Adası'nın da zaman içerisinde önemine yaşanan değişiklik de gözlemlenebilmiştir. Özellikle 1904 ve 1905 yıllarındaki Japonya'nın adayı ele geçişi daha sonraki süreçte birçok kez bu tarihe atıfta bulunulmasını sağlamıştır. Güney Kore'nin yaklaşımının temelini oluşturan 1905 yılı, bazı dönemlerde milli gurur haline de gelebilmektedir. Bunda en önemli sebep 1910 yılından 1945 yılına kadar Kore Yarımadası'nın Japon hakimiyetinde kaldığı dönem ile ilgilidir. Güney Kore tarafı kolonyal dönemin başlangıcı olarak ve ilk toprak kaybını Dokdo/Takeşima Adası'nın Japonya tarafından ele geçirilmesi şeklinde görmektedir. Japonya

bu adımını, adanın Terra Nillius (keşfedilmemiş sahipsiz bölge) olduğunu iddia ederek hukuki bir zemine oturtmaya çalışmıştır. 1905 yılı birçok kez karşılaşılanın yanında Güney Kore'nin tutumundaki milliyetçi duyguları hareketlendirdiği için de önemlidir. Ayrıca anlaşmazlık devam ederken iki ülke balıkçılık gibi ortak payda da anlaşmaya yönelik atılan bazı adımlar atmıştır. Bu ortak atılan adımlarda Güney Kore hükümetinin egemenlik hakkından taviz verme konusunda ciddi eleştirilere sebebiyet vermiştir. Ciddi eleştirilerin arka planında Güney Kore toplumundaki Dokdo bilinci ve 1905 sürecine olan duyarlılık söz konusudur.

Tarihsel sürecin önemine binaen incelenen hususlar kronolojik olarak tezde incelenmeye çalışılırken tarih metodolojisine uygun olarak üzerinden belirli bir süre geçen olaylar tarihsel süreç başlığı altında incelenmeye çalışılmıştır. Tabii tarih bölümünde değerlendirilemeyen ve daha yakın süreçte yaşanan gelişmeler Güney Kore'nin tutumunun tanımlanmasında önemli bir rol oynamıştır.

Tezin dördüncü bölümünde anlaşmazlıkta Güney Kore'nin yaklaşımını oluşturan ve amaçlı örneklem yöntemi doğrultusunda tespit edilen olaylar incelenmeye çalışılmıştır. Bu olaylarla Güney Kore'nin anlaşmazlık üzerine yaklaşımının ve tavrının ne olduğunun anlaşılması amaçlanmıştır. 1996 Kıta Sahaneliği Tartışmaları, 1998 Balıkçılık Antlaşması, 2005 Takeşima Günü Kararı, 2008 Ders Müfredatların Dokdo/Takeşima Adası'nın Dahil Edilme Kararı, 2012 Başkan Lee Myung-bak'ın Ziyareti, 2020 Tokyo Yaz Olimpiyatları ve Popüler Kültüre Yansımaları gibi olaylar incelenerek Güney Kore'nin tutumu değerlendirilmiştir. Olayların kendi süreci anlatılırken Güney Kore'nin tutumu değerlendirilmiş sonuçları da üç boyutlu analiz yöntemi ile tahlil edilmeye çalışılmıştır. Üç boyutlu analiz yöntemi ile her bir olayın ulusal, bölgesel ve küresel yansımalarının neler olduğu tartışılmaya çalışılmıştır. Bu analiz yöntemi olayların iç ve dış siyasete etkilerini, toplumsal yansımalarını ve küresel ölçekteki etkilerinin tartışılmasına olanak sağladığı için Güney Kore'nin yaklaşımın tespitine yardımcı olmaktadır.

Tezde ayrı bir bölüm olarak tartışılmasa da literatür kısmındaki bazı araştırmaların da konusu olan anlaşmazlığın geleceğine dair bazı varsayımlar söz konusudur. Nitekim anlaşmazlığın değerlendirilirken çözümü ve geleceğine dair hususlar zihinlerde canlanabilmektedir. Öncelikle hem Güney Kore hem de Japonya adaya sahip olmaktan sadece maddi çıkarlar elde etmemektedir. Aynı zamanda manevi çıkarlar da söz konusudur (Cho, Kim, & Choi, 2009). Manevi çıkarlarda en önemli husus tarihsel süreç içerisindeki egemenlik kaybının toplum nezdindeki itibar kaybına dönüşümü ve Güney Kore'deki kolonyal dönemle

olan ilişkisidir. Bu yüzden anlaşmazlığın sadece maddi çıkarlar üzerinden çözülebileceğini varsaymak pek olası değildir. Manevi çıkarların da göz önünde bulundurularak maddi çıkarlardan feragat edilerek bir çözüm yolunun bulunması imkânsız değildir (Kim & Cho, 2011). Fakat burada zorlayıcı bir husus manevi çıkarlarda kuvvetli bir tarihsel bağın olmasıdır. Özellikle 1998 Balıkçılık Antlaşmasının Güney Kore’de sivil toplum örgütlerinin Dokdo üzerindeki algısının şekillenmesine olan katkısı düşünüldüğünde manevi çıkarların ne kadar önemli olduğu anlaşılmaktadır. Sivil toplum örgütleri öncülüğündeki toplumsal muhalefet Balıkçılık Antlaşmasını Dokdo’daki egemenlik haklarında taviz doğurduğunu iddia ederek hükümeti eleştirmişti. Bu bağlam düşünüldüğünde en az maddi çıkarlar kadar manevi çıkarlar da anlaşmazlığın çözümünde etkilidir.

Anlaşmazlığın hukuki boyutta da çözülebilmesi için yine iki tarafın çıkarlarından feragat etmesi gerekmektedir. Anlaşmazlık San Francisco Barış Antlaşması, 1965 Japonya-Güney Kore Normalleşme Antlaşması, 1996 Kıta Sahaneliği Genişletilmesi ve 1998 Balıkçılık Antlaşması gibi önemli antlaşmalarda bütünü bozmamak adına gündeme getirilmemiştir. Bu antlaşmaların herhangi birinin gündem maddesi olmaması da anlaşmazlık üzerindeki belirsizliği devam ettiren en önemli sebeplerden bir tanesi olmuştur. Japonya anlaşmazlığın çözümü için meseleyi birkaç kez Uluslararası Adalet Divanı’na götürmeyi talep etmiş fakat bu talep Güney Kore tarafından reddedilmiştir. Bu kapsamda hukuki boyutta çözülebilmesi doğrudan Dokdo/Takeşima Adası ile ilgili bir antlaşma yapılabilmesi ile mümkün olacaktır. Bazı araştırmacılar Aland Adası’ndaki gibi çözüme uluslararası bir örgütün gözlemiyle ulaşıp ulaşılamayacağını tartışmıştır. Burada iki taraftan birinin taviz vermesinden daha çok ortak bir iş birliği söz konusudur (Ikegami, 2009). Böyle bir çözüm yolu ihtimalinin bölgedeki gerginliğin azalmasını ve benzer diğer ada krizlerinin de çözümüne olanak sağlayacaktır. Tabii, II. Dünya Savaşı sonrasında ekonomik ve siyasi normalleşmede Dokdo, Kuril gibi bölgesel anlaşmazlıkların çözümünde başarısız olduğu tespitinde bulunan araştırmacılar da söz konusudur (Yılmaz, 2022).

Sonuç olarak, Dokdo/Takeşima Adası anlaşmazlığındaki Güney Kore’nin tutumunu oluşturan unsurların başında tarihi arka planıyla manevi çıkarlar gelmektedir. Güney Kore’nin anlaşmazlık üzerine atmış olduğu adımların bir kısmında da propaganda önemli bir yer tutmuştur. Aynı zamanda Güney Kore’nin yaklaşımının ulusal, bölgesel ve küresel boyutlarda yansımaları da söz konusudur. Anlaşmazlığın geleceğine dair çözümsel anlamda da bazı ihtimaller mevcuttur. Şu ana kadar yaşanan olaylardan da süreç içerisinde iki tarafın çıkarlarından bir şekilde feragat etmeden çözümün olması pek mümkün görünmemektedir. Bu

Çalışma, Dokdo/Takeşima Adası anlaşmazlığına farklı bir kuramsal bakış sunmakta olup, ileride yapılacak araştırmalara hem kuramsal hem de uygulamalı düzeyde yol gösterici olabilecektir.

KAYNAKÇA

- 7denizHaber. (2019, Şubat 16). *İki ülke arasında krize neden olan ada kime kaldı?* Mart 02, 2025 tarihinde 7denizHaber: <https://www.7deniz.net/iki-ulke-arasinda-krize-neden-olan-ada-kime-kaldi?> adresinden alındı.
- Acun, F. (1998, Mayıs 01). YAKIN DÖNEM TARİHİ METODOLOJİSİ. *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, 14(42), s. 717 - 756. Şubat 20, 2025 tarihinde <https://dergipark.org.tr/tr/pub/aamd/issue/61129/907867> adresinden alındı.
- Adler, E. (1997). Seizing the middle ground: Constructivism in world politics. *European Journal of International Relations*, 3(3), s. 319-363. doi:<https://doi.org/10.1177/1354066197003003003>
- Agreement between Japan and the Republic of Korea concering fisheries*. (1998, November 28). Haziran 13, 2025 tarihinde UN-iLibrary: <https://www.un-ilibrary.org/content/books/9789210565592s002-c008/read> adresinden alındı.
- Agreement Between Japan and the Republic of Korea Concerning Fisheries*. (1965). Nisan 24, 2025 tarihinde Wikisource: https://en.wikisource.org/wiki/Agreement_Between_Japan_and_the_Republic_of_Korea_Concerning_Fisheries adresinden alındı.
- Agreement on Fisheries between Japan and the Republic of Korea*. (1965, June 22). "The World and Japan" Database of Japanese Politics and International Relations: <https://worldjpn.net/documents/texts/JPKR/19650622.T2E.html> adresinden alındı.
- Akaha, T. (2000). JAPAN-SOUTH KOREA FISHERY AGREEMENT OF 1998: PURSUING PRAGMATIC INTERESTS WITHOUT COMPROMISING SOVEREIGNTY. H. N. Scheiber (Dü.) içinde, *The Law of the Sea* (s. 249-263). Netherlands: Kluwer Law International. Mayıs 12, 2025 tarihinde https://brill.com/display/book/edcoll/9789004482586/B9789004482586_s013.xml adresinden alındı.

- Al Jazeera News. (2021, June 15). *S Korea holds naval drills amid row over Japan Olympics map*. Haziran 05, 2025 tarihinde Al Jazeera and news agencies: <https://www.aljazeera.com/news/2021/6/15/s-korea-holds-naval-drills-amid-row-over-japan-olympics-map> adresinden alındı.
- Alexander, B. (2015). Shimane Prefecture, Tokyo and the territorial dispute over Dokdo/Takeshima: regional and national identities in Japan. *The Pacific Review*, 28(1). doi:<http://dx.doi.org/10.1080/09512748.2014.970040>
- Alexander, B. (2016). Korean National Identity, Civic Activism and the Dokdo/Takeshima Territorial Dispute. *Journal of Asian Security and International Affairs*, 3(2), s. 1-17. doi:DOI: 10.1177/2347797016645459
- Alexandra , G., & Tim, F. (2018, November 14). *Two nations disputed these small islands for 300 years*. Mart 1, 2025 tarihinde National Geographic: <https://www.nationalgeographic.com/history/article/history-dispute-photos-dodko-rocks-islands> adresinden alındı.
- Andre, S. (2022). *Korea Between Empires, 1895-1919*. New York: COLUMBIA UNIVERSITY PRESS, STUDIES OF THE EAST ASIAN INSTITUTE.
- ApNews. (2017, September 28). *Pyeongchang Olympics organizers fix map that omitted Japan*. Haziran 04, 2025 tarihinde ApNews: <https://apnews.com/general-news-f3d1314998214d1380157a8eb939bbce> adresinden alındı.
- Arı, T. (2014). Uluslararası İlişkilerde Büyük Tartışmalar ve Post-modern Teoriler. *Postmodern Uluslararası İlişkiler Teorileri-2: Uluslararası İlişkilerde Eleştirel Yaklaşımlar*, s. 1-45. https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=en&user=6pXQ2jMAAAJ&cstart=20&pagesize=80&citation_for_view=6pXQ2jMAAAJ:gnsKu8c89wgC adresinden alındı.

Arirang News. (2021, Ekim 29). Why Dokdo matters to Korea. Şubat 18, 2025 tarihinde https://www.youtube.com/watch?v=nBDR_glxqOM adresinden alındı.

Armitage, R., & Nye, J. (2012). *The U.S.-Japan Alliance Anchoring Stability in Asia, A Report of the Csis Japan Chair*. Csis Japan Chair.

Ateş, Ş. (2000, Bahar). BİR SİYASAL İLETİŞİM TARZI OLAN PROPAGANDANIN TANINMASI VE PROPAGANDA METİNLERİNİN ÇÖZÜMLENMESİ. *bilig*(13), s. 117-133. Mart 13, 2025 tarihinde <https://bilig.yesevi.edu.tr/yonetim/icerik/makaleler/3448-published.pdf?> adresinden alındı.

Atik, K. (2012, Mayıs-Haziran-Temmuz). Kore Aydınlanması. *Doğu Batı Düşünce Dergisi*, 15(61), s. 217-232. Mayıs 13, 2024 tarihinde <https://www.researchgate.net/publication/344905434> adresinden alındı.

Balcı, A. (1989). Eğitimsel Araştırmanın Eğitimsel Sorunların Çözümüne Uygulanması. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES)*, 22(1), s. 411-420. doi:https://doi.org/10.1501/Egifak_00000000868

BBC News. (2012, Ağustos 10). *South Korea's Lee Myung-bak visits disputed islands*. BBC News: <https://www.bbc.com/news/world-asia-19204852> adresinden alındı.

BBC News. (2014, January 28). *Japan revises school manuals to set out territorial claims*. Mayıs 26, 2025 tarihinde BBC News: <https://www.bbc.com/news/world-asia-25911982?> adresinden alındı.

Bernays, E. (1928). *Propaganda*. New York: Horace Liveright. Ocak 11, 2025 tarihinde <https://goodtimesweb.org/industrial-policy/2014/PropagandaedwardBernays1928.pdf> adresinden alındı.

Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2024). *Eğitimde Bilimsel Araştırma Yöntemleri* (36. b.). PEGEM AKADEMİ.

Cabinet Secretariat, OPPCTS. (1954, September). *Japan made proposals to refer the issue to the ICJ, the ROK rejected them*. Ocak 13, 2025 tarihinde Office of Policy Planning and Coordination on Territory and Sovereignty, Cabinet Secretariat (OPPCTS): https://www.cas.go.jp/jp/ryodo_eg/taiou/takeshima/takeshima02-07.html? adresinden alındı.

Cairo Communiqué. (1943). Kasım 17, 2024 tarihinde National Diet Library: https://www.ndl.go.jp/constitution/e/shiryo/01/002_46/002_46tx.html adresinden alındı.

Cha, S. M., & Umekawa, T. (2021, June 02). *S.Korea appeals to IOC over disputed islands on Japan Olympics map*. Haziran 3, 2025 tarihinde Reuters: <https://www.reuters.com/lifestyle/sports/japan-government-spokesman-rejects-south-korea-protest-over-olympics-map-2021-06-02/> adresinden alındı.

Cha, V. D. (2013). Winning is Not Enough: Sport and Politics in East Asia and Beyond. *The International Journal of the History of Sport*, 30(11), s. 1287–1298. doi:<http://dx.doi.org/10.1080/09523367.2013.793177>

Chan, R. K. (2018). *Korea China Relations in History and Contemporary Implications*. doi:<http://dx.doi.org/10.1007/978-3-319-62265-1>

Chang, K.-I., Kim, Y.-B., Suk, M.-S., & Byun, S.-K. (2002, December). Hydrography around Dokdo. *Global Environment Research Laboratory*, 24(4), s. 369-389.

Chatterjee, M. (2020, October 10). History and Historiography: A Study of the Nature of History. *International Journal of Creative Research Thoughts (IJCRT)*, 8(10), s. 818-827. Aralık 28, 2024 tarihinde www.ijcrt.org adresinden alındı.

Cheon, K.-A. (2002, January 29). *Korea-Japan Fisheries Agreement Did Not Damage the Territorial Right of Dok-Do*. THE DONG-A ILBO: <https://www.donga.com/en/article/all/20020129/221200/1> adresinden alındı.

- Cho, J., Kim, H., & Choi, J. Y. (2009, December). The Dokdo/Takeshima Dispute between Korea and Japan: Understanding the Whole Pictu. *Pacific Focus*, 24(3), s. 365-378.
- Choe, Y.-h. (2015, March 02). Japan's 1905 Incorporation of Dokdo/Takeshima: A Historical Perspective日本による1905年の獨島・竹島編入 歴史的に見て. *The Asia-Pacific Journal, Japan Focus*, 13(9), s. 1-27. Nisan 18, 2025 tarihinde <https://apjjf.org/wp-content/uploads/2023/11/article-1193.pdf> adresinden alındı.
- Choi, Y.-h. (2012, May 6). *Okinotorishima: its implications to Korea*. Haziran 4, 2025 tarihinde TheKoreaTimes: <https://www.koreatimes.co.kr/opinion/20120506/okinotorishima-its-implications-to-korea> adresinden alındı.
- Choi, S. J. (2005). The Politics of the Dokdo Issue. *Journal of Eats Studies*, 5, s. 465-494. doi:<http://dx.doi.org/10.2307/23417875>
- Chun, S. Y. (2005, March 21). *Heo Kyung Wook Protest*. The New York Times: <https://archive.nytimes.com/www.nytimes.com/imagepages/2005/03/21/international/22Korea.ready.html> adresinden alındı.
- Chun, Y.-G., & Kang, J.-K. (2015, May 20, Wednesday). *How Dokdo became a non-issue*. Mart 28, 2025 tarihinde Korea JoongAng Daily: <https://koreajoongangdaily.joins.com/2015/05/20/politics/How-Dokdo-became-a-nonissue/3004452.html> adresinden alındı.
- Congressional Research Service. (1999, December 3). *Japan-South Korea Relations: Converging Interests and Implications for the United States*. Analyst in Asian Affairs, Foreign Affairs, Defense, and Trade Division. CRS Report for Congress. Ocak 12, 2025 tarihinde https://www.everycrsreport.com/files/19991203_RL30382_48805245d71cf8e57d32a93a859f00fbc264efbe.pdf adresinden alındı.

Creswell, J. W. (2007). *Qualitative inquiry and research design: Choosing among five approaches* (2. b.). California: Sage Publications, Inc. Aralık 10, 2024 tarihinde <https://revistapsicologia.org/public/formato/cuali2.pdf> adresinden alındı.

Çelik, H. (2020, Ekim). RAHATLAMA BİRLİKLERİ: FEMİNİZM ÇERÇEVESİNDE BİR ANALİZ. *Alternatif Politika*, 12(3), s. 516-541. Temmuz 10, 2025 tarihinde <https://alternatifpolitika.com/makale/rahatlama-birlikleri-feminizm-cercevesinde-bir-analiz> adresinden alındı.

Dai, L.-j. (2024, Spring). Ulleungdo and the Island Policy of the Joseon Period. *Korea Journal*, s. 39-67. doi:10.25024/kj.2024.64.1.39

Dajokan Order, Japan. (1877). *Dajokan Order, Isotakeshima Ryakuzu (Simplified Map of Isotakeshima) (1877, Japan)*. Ocak 12, 2025 tarihinde Dokdo, dependency of Ulleungdo: https://dokdo.mofa.go.kr/m/eng/pds/part06_view09.jsp adresinden alındı.

Dana. (2012, September 21). *The Korean Wave and the Question of Soft Power*. Mart 12, 2025 tarihinde Seoulbeats: <https://seoulbeats.com/2012/09/the-korean-wave-and-the-question-of-soft-power/> adresinden alındı.

Day, J. (2017, March 21). *Japan's young minds innocent pawns in gov't's politicization of textbooks*. Mayıs 27, 2025 tarihinde Xianhua: <https://www.derechos.org/peace/china/doc/jpneduc1.html>? adresinden alındı.

Delimitation of the Exclusive Economic Zone (EEZ). (2007, 05 29). Haziran 09, 2025 tarihinde Ministry of Foreign Affairs, Republic of Korea: https://www.mofa.go.kr/eng/brd/m_5658/view.do?seq=308743&srchFr=&src hTo=&srchWord=&srchTp=&multi_itm_seq=0&itm_seq_1=0&itm_seq_2=0&company_cd=&company_n m= adresinden alındı.

Demick, B. (2005, March 17). *A Cluster of Rocks Erupts Into a Mountain of Emotion in S. Korea*. Haziran 5, 2025 tarihinde Los Angeles Times:

[https://www.latimes.com/archives/la-xpm-2005-mar-17-fg-islets17-story.html?](https://www.latimes.com/archives/la-xpm-2005-mar-17-fg-islets17-story.html?adresinden%20alindi)
adresinden alındı.

Dewey, C. (2013, February 23). *Japanese holiday 'celebrating' disputed islands sparks backlash in South Korea*. The Washington Post: <https://www.washingtonpost.com/news/worldviews/wp/2013/02/23/japanese-holiday-celebrating-disputed-islands-sparks-backlash-in-south-korea/> adresinden alındı.

Dey, S. (2024, August 06). *Submissions on the Limits of Continental Shelf in the South China Sea*. Haziran 13, 2025 tarihinde Modern Diplomacy: [https://moderndiplomacy.eu/2024/08/06/submissions-on-the-limits-of-continental-shelf-in-the-south-china-sea/?](https://moderndiplomacy.eu/2024/08/06/submissions-on-the-limits-of-continental-shelf-in-the-south-china-sea/?adresinden%20alindi) adresinden alındı.

Dokdo Apk. (2019, Ağustos 22). Aralık 23, 2024 tarihinde Softonic: <https://dokdo.softonic.com.tr/android> adresinden alındı.

Dokdo in the East Sea. (t.y.). *Dokdo in the East Sea / Educational Material / High School Version*. Nisan 22, 2025 tarihinde Northeast Asian History Network: [http://contents.nahf.or.kr/english/item/level.do?levelId=eddok_003e_0040_0020](http://contents.nahf.or.kr/english/item/level.do?levelId=eddok_003e_0040_0020adresinden%20alindi)
adresinden alındı.

Dokdo is our land. (2025, 05 19). Haziran 8, 2025 tarihinde namu.wiki: [https://en.namu.wiki/w/%EB%8F%85%EB%8F%84%EB%8A%94%20%EC%9A%B0%EB%A6%AC%EB%95%85](https://en.namu.wiki/w/%EB%8F%85%EB%8F%84%EB%8A%94%20%EC%9A%B0%EB%A6%AC%EB%95%85adresinden%20alindi) adresinden alındı.

Dokdo Korea. (2025, Haziran 6). *Dokdo Korea*. Haziran 6, 2025 tarihinde TripAdvisor: [https://www.tripadvisor.com.tr/Restaurant_Review-g187514-d17406040-Reviews-Dokdo_Korea-Madrid.html](https://www.tripadvisor.com.tr/Restaurant_Review-g187514-d17406040-Reviews-Dokdo_Korea-Madrid.htmladresinden%20alindi) adresinden alındı.

Dokdo Products. (2008, August 30). Haziran 13, 2025 tarihinde Patriotic summer fashions: [https://populargusts.blogspot.com/2008/08/?](https://populargusts.blogspot.com/2008/08/?adresinden%20alindi) adresinden alındı.

Dokdo Sunscreen. (2023). Aralık 23, 2024 tarihinde Round Lab: <https://roundlab.com/products/1025-dokdo-sunscreen> adresinden alındı.

Dokdo. (t.y.). Aralık 15, 2023 tarihinde Ministry of Foreign Affairs, Republic of Korea: <https://dokdo.mofa.go.kr/eng/> adresinden alındı.

Dokdo The Historical Dispute Between Japan and Korea. (t.y.). Aralık 28, 2024 tarihinde dokdo-takeshima.com: <https://www.dokdo-takeshima.com/> adresinden alındı.

Easley, L.-E. (2023). Korean NGOs and Reconciliation with Japan. *Journal of East Asian Studies*, 23(1), s. 45-70. doi:doi:10.1017/jea.2022.21

Egidio, J. (2021, October 09). *Japan and South Korea's battle over Dokdo/Takeshima at the Olympics.* Haziran 5, 2025 tarihinde EastAsiaForum.org: <https://eastasiaforum.org/2021/10/09/japan-and-south-koreas-battle-over-dokdo-takeshima-at-the-olympics/> adresinden alındı.

Ellul, J. (1973). *PROPAGANDA The Formation of Men's Attitudes.* (K. Kellen, & J. Lerner, Çev.) New York: VINTAGE BOOKS A DIVISION OF RANDOM HOUSE. Ocak 10, 2025 tarihinde <https://ratical.org/ratville/AoS/Propaganda-JE-Vintage1973.pdf> adresinden alındı.

Erad, D. (2018, August). VIDEO GAMES AS A PROPAGANDA TOOL: REPRESENTATION OF THE USA. *A THESIS SUBMITTED TOT HE GRADUATE SCHOOL OF SOCIAL SCIENCES OF MIDDLE EAST TECHNICAL UNIVERSITY*, s. 1-199.

Erkış, İ. U., & Summak, M. E. (2011). PROPAGANDA VE DIŞ POLİTİKA. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 14(1-2), s. 269-292.

Fern, S. (2005, Winter). Tokdo or Takeshima? The International Law of Territorial Acquisition in the Japan-Korea Island Dispute. *Stanford Journal of East Asian Affairs*, 5(1), s. 78-89. Haziran 10, 2025 tarihinde <https://www.dokdo-takeshima.com/wordpress/wp-content/images/Sean-Fern-Dokdo.pdf> adresinden alındı.

Fiveable. (2024, August 21). *KR history of korea review, 1.2 Three Kingdoms period*. Aralık 13, 2024 tarihinde History of Korea, Fiveable: <https://library.fiveable.me/history-of-korea/unit-1/kingdoms-period/study-guide/aodFYqmLEL7zNuxt?> adresinden alındı.

Gi, H. M. (2013, Ağustos). A Study of Research Trends in Korea on the Japanese Invasion of Korea in 1592(Imjin War). *International Journal of Korean History*, 18(2). <https://ijkh.khistory.org/upload/pdf/18-2-01.pdf> adresinden alındı.

Gökçe, Ö., & Gökmen, M. E. (2016). 1897-1910 Kore'nin Politik Durumu ve Dehan İmparatorluğu. *DTFC Dergisi*, 56(2), s. 93-110. doi:DOI: 10.1501/Dtcfder_0000001482

Gray, T., & Martin, B. (2007). Backfires: White, Black and Grey. *Journal of Information Warfare*, 6(1), s. 7-16. Şubat 2, 2025 tarihinde <https://www.bmartin.cc/pubs/07jiw.pdf> adresinden alındı.

Hacıcaferoğlu, İ. H. (2025, 03 25). *Güney Kore'den, tartışmalı adalar hakkında yeni adım atan Japonya'ya tepki*. Haziran 13, 2025 tarihinde Anadolu Ajansı: <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/guney-koreden-tartismali-adalar-hakkinda-yeni-adim-atan-japonyaya-tepki/3519389> adresinden alındı.

Hashimito, H. (1996, February 13). *Press Conference by the Press Secretary 13 February 1996*. Nisan 21, 2025 tarihinde Foreign Ministry Spokesman of Ministry of Foreign Affairs of Japan: <https://www.mofa.go.jp/announce/press/1996/2/213.html?> adresinden alındı.

Heard, A., Stevens, D. W., & Martin, H. (1894, Eylül). China and Japan in Korea. *The North American Review*, 159(454), s. 300-320. <https://www.jstor.org/stable/25103394> adresinden alındı.

Henshall, K. (2004). *A History of Japan: From Stone Age to Superpower* (Cilt 2). PALGRAVE MACMILLAN. Mayıs 23, 2025 tarihinde

<https://avys.omu.edu.tr/storage/app/public/seden.dogan/129990/history%20of%20japan.pdf> adresinden alındı.

Hori, K. (1997, Autumn). Japan's Incorporation of Takeshima into Its Territory in 1905. *Korea Observer*, 28(3), s. 477-525.

Hwang, W. J., Cho, W. B., & Wiegand, K. (2018, Ağustos). Do Korean-Japanese Historical Disputes Generate. *The Journal of Asian Studies*, 77(3), s. 693-711. doi:10.1017/S0021911818000438

Ikegami, M. (2009). Solving The Dokdo/Takeshima Dispute: Searching For Common Ground Through The Aland Model. *The Journal of East Asian Affairs*, 23(1), s. 1-22.

İsmail, A. (2017). Dokdo/Takeshima Dispute: Responses and Approaches. *International Journal of East Asian Studies*, 6(1), s. 82-99.

Japanese Ancient Maps Excluded Dokdo – Takeshima Part I. (t.y.). Eylül 15, 2024 tarihinde dokdo-takeshima.com: <https://www.dokdo-takeshima.com/japanese-historical-maps-excluded-dokdo-i.html> adresinden alındı.

Japanese Ancient Maps Excluded Dokdo – Takeshima Part II. (t.y.). Eylül 15, 2024 tarihinde dokdo-takeshima.com: <https://www.dokdo-takeshima.com/japanese-historical-maps-excluded-dokdo-ii.html> adresinden alındı.

Japanese Ancient Maps Excluded Dokdo – Takeshima Part III. (t.y.). Eylül 25, 2024 tarihinde Dokdo-Takeshima.com: <https://www.dokdo-takeshima.com/japanese-historical-maps-excluded-dokdo-iii.html> adresinden alındı.

Japanese Territory, Takeshima. (t.y.). Aralık 15, 2023 tarihinde Ministry of Foreign Affairs of Japan, Foreign Policiys, Others, Japanese Territory, Takeshima: <https://www.mofa.go.jp/region/asia-paci/takeshima/index.html> adresinden alındı.

Japonya İstanbul Başkonsolosluğu. (2012). *Japonya'nın Takeshima Toprak Anlaşmazlığı Konusu ile İlgili Temel Görüşü*. Japonya Başkonsolosluğu Consulate-General of Japan in İstanbul: https://www.istanbul.tr.emb-japan.go.jp/consulate_t/sonota/takeshima.html? adresinden alındı.

Jeon, S.-s. (2011, Summer). The Characteristics of Japanese Colonial Rule in Korea. *The Journal of Northeast Asian History*, 8(11), s. 39-74. Mart 12, 2025 tarihinde https://www.nahf.or.kr/cws/board/board.do?mode=download&bid=2161&cid=56545&filename=56545_239_111_12952.pdf adresinden alındı.

Jiji Press News. (2021, February 22). *Takeshima Day Event Joined by Japan Govt Rep for 9th Year*. Haziran 13, 2025 tarihinde Jiji Press News: <https://sp.m.jiji.com/english/show/10544?> adresinden alındı.

Jo, E. (2022, Fall). Memory, Institutions, and the Domestic Politics of South Korean–Japanese Relations. *International Organization*, s. 767-798. doi:10.1017/S0020818322000194

Jo, K. H. (2025, March). THE ULLEUNGDO DISPUTE OF 1693 AND THE MYTH OF JAPAN'S SOVEREIGNTY OVER DOKDO. *The International Journal of East Asian Studies*, 14(1), s. 4-16. doi:doi.org/10.22452/IJEAS.vol14no1.2

Jo, K.-h. (2022, 04 01). Korean Newspapers, Korean Sovereignty over Dokdo and Ulleungdo, and Early Japanese Intrusions. *International Journal of Korean Studies*, 24(1), s. 111-132. https://ciaonet.org/journal_issues/2573 adresinden alındı.

Jowet, G. S., & O'Donnell, V. (2012). *Propaganda & Persuasion* (Cilt Fifth Edition). SAGE Publications, Inc. . Ocak 11, 2025 tarihinde <https://hiddenhistorycenter.org/wp-content/uploads/2016/10/PropagandaPersuasion2012.pdf> adresinden alındı.

Jun, K. (2005, March 16). *Flags burned in South Korea's anti-Japan protests*. Haziran 10, 2025 tarihinde The Mail & Guardian: <https://mg.co.za/article/2005-03-16-flags-burned-in-south-koreas-antijapan-protests/?> adresinden alındı.

- Jung, B. J. (2021). The San Francisco Peace Treaty and Territorial Issues: Information Pamphlets on Territorial Issues from the Japanese Ministry of Foreign Affairs and Their Impact. *Korea Journal*, 61(2), s. 171-208.
- Jung, H.-w. (2008, May 19). *Seoul challenges Japan's claim for the Dokdo islets*. Mayıs 25, 2025 tarihinde Korea JoongAng Daily: <https://koreajoongangdaily.joins.com/2008/05/19/politics/Seoul-challenges-Japan-s-claim-for-the-Dokdo-islets/2890023.html>? adresinden alındı.
- Jung, M. H. (2018, Kasım 21). *'Guardian of Dokdo' dies at 79*. Mart 1, 2025 tarihinde TheKoreaTimes: https://www.koreatimes.co.kr/www/culture/2025/03/135_257378.html adresinden alındı.
- Jung, S.-k. (2008, August 1). *Seoul-Tokyo Fisheries Pact Questioned*. Haziran 15, 2025 tarihinde The Korea Times: <https://www.koreatimes.co.kr/southkorea/20080801/seoul-tokyo-fisheries-pact-questioned> adresinden alındı.
- Kajimura, H. (1997, Autumn). The Question of Takeshima/Tokdo. *KOREA OBSERVER*, 28(3), s. 423-475. Mart 12, 2025 tarihinde <https://www.dokdo-takeshima.com/wordpress/wp-content/images/Hideki-Kajimura-Dokdo.pdf> adresinden alındı.
- Kang, D., & Bang, J. (2012, May). *Japan-Korea Relations: Grappling on a Hillside?* Haziran 10, 2025 tarihinde Comparative Connections: <https://cc.pacforum.org/2012/09/grappling-on-a-hillside/>? adresinden alındı.
- Karadağ, H. (2023). Kamu Diplomasisi ve Siyasi Propaganda: Kavramsal Bir Tartışma. *Türk Savaş Çalışmaları Dergisi*, 4(1), s. 66-77. doi:10.52792/tws.1277477
- Karamova, Y. Y., & Alikberova, A. R. (2019). Agreements Signed by Korea in the XIX Century. *Journal of Politics and Law*, 12(5). doi:<https://doi.org/10.5539/jpl.v12n5p75>

- Kawasaki, Y., & Forbes, V. (1997). Japan's ratification of UN Law of the Sea Convention and its new ocean policy. *Boundary and Security Bulletin*, 4(4), s. 87-101. Nisan 4, 2025 tarihinde https://www.dur.ac.uk/media/durham-university/research-/research-centres/ibru-centre-for-borders-research/maps-and-databases/publications-database/boundary-amp-security-bulletins/bsb4-4_kawasaki.pdf adresinden alındı.
- KBS News. (2019, Ağustos 14). LIBERATION CONCERT ON DOKDO ISLETS / KBS 뉴스(News). Şubat 26, 2025 tarihinde <https://www.youtube.com/watch?v=byT-NKPvLko> adresinden alındı.
- Kim, H., & Cho, J. (2011). A New Approach to a Territorial Dispute Involving a Former Colonizer-Colony Pair: The Case of the Dokdo/Takeshima Dispute between Korea and Japan. *Korea Observer*, 42(3), s. 431-459.
- Kim, J. S. (2013, April 16). *Ahn Yong-bok told of Dokdo, Ulleungdo*. November 8, 2024 tarihinde [TheKoreaTimes: https://www.koreatimes.co.kr/www/nation/2024/12/139_134022.html](https://www.koreatimes.co.kr/www/nation/2024/12/139_134022.html) adresinden alındı.
- Kim, K. (2014). Dokdo or Takeshima? *CLA Journal*(2), s. 29-44.
- Kim, K. S. (2012, August 19). *Lee Myung Bak's stunt over disputed islands*. Mayıs 28, 2025 tarihinde EastAsiaForum: <https://eastasiaforum.org/2012/08/19/lee-myung-baks-stunt-over-disputed-islands/>? adresinden alındı.
- Kim, N. Y. (2021, June 01). *South Korea's parliament passes resolution demanding removal of Dokdo from Tokyo Olympics map*. Haziran 3, 2025 tarihinde Yonhap News Agency: <https://en.yna.co.kr/view/AEN20210701010100315?> adresinden alındı.
- Kim, S. (2010, Fall/Winter). UNDERSTANDING THE DOKDO ISSUE: A CRITICAL REVIEW OF THE LIBERALIST. *The Journal of East Asian Affairs*, 24(2), s. 1-27. Ocak 13, 2025 tarihinde <https://www.jstor.org/stable/23258212> adresinden alındı.

Kim, S. (2021, Jun 02). *Tokyo Olympics map showing Dokdo riles Korea up*. Haziran 11, 2025 tarihinde Korea JoongAng Daily: <https://koreajoongangdaily.joins.com/2021/06/02/national/diplomacy/Tokyo-Olympics-Dokdo-Foreign-Ministry/20210602181800313.html>? adresinden alındı.

Kim, S. K. (1962). Opening of Korea and Her Fall to Japan. *Korea Journal*, 2(4).

Kim, S. K. (2008, June). Understanding Maritime Disputes in Northeast Asia: Issues and Nature. *The International Journal of Marine and Coastal Law*, 23, s. 213-247. Haziran 13, 2025 tarihinde <https://www.researchgate.net/publication/233600765> adresinden alındı.

Kim, S.-y. (2024, September 27). *S. Korea says 'broad' discussions held with Japan on continental shelf development*. Haziran 8, 2025 tarihinde Yonhap News Agency: <https://en.yna.co.kr/view/AEN20240927006000315> adresinden alındı.

Koreaboo. (2018, May 17). *6 Times Korean Celebrities Were Forced To Apologize For Very Specific Political Reasons*. Haziran 13, 2025 tarihinde Koreaboo: <https://www.koreaboo.com/news/gdragon-reported-hospitalized-ankle-surgery/> adresinden alındı.

Köktürk, G. V. (2020, Aralık 25). Propagandanın Değişen Görünümü. *Turkish Studies*, 15(08), s. 3593-3608. doi:<https://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.46274>

Kyodo News. (2021, July 17). *North Korea slams Japan's Tokyo Olympic map showing disputed islands*. 01 02, 2024 tarihinde Kyodo News: <https://english.kyodonews.net/news/2021/07/dc816dc9217a-n-korea-raps-japans-tokyo-olympic-map-showing-disputed-islands.html> adresinden alındı.

Lanka, E., Lanka, S., Rostron, A., & Singh, P. (2021). Why We Need Qualitative Research in Management. *Revista de Administração Contemporânea*, 25(2), s. 1-7. doi:10.1590/1982-7849rac2021200297.en

Lee, E.-j. (2012, August 17). *Seoul rejects Tokyo's ICJ proposal*. Haziran 10, 2025 tarihinde Korea JoongAng Daily: <https://koreajoongangdaily.joins.com/2012/08/17/politics/Seoul-rejects-Tokyos-ICJ-proposal/2958075.html>? adresinden alındı.

Lee, H. (2021, 28 Mayıs). *Foreign Ministry blasts Dokdo's inclusion on Tokyo Olympics map*. 12 20, 2023 tarihinde KOREA.Net: <https://www.korea.net/NewsFocus/policies/view?articleId=198756> adresinden alındı.

Lee, H. A. (2021, June 25). *S. Korea expresses 'deep regret' over IOC's response to Dokdo issue*. Haziran 12, 2025 tarihinde Yonhap News Agency: <https://en.yna.co.kr/view/AEN20210625009400315?> adresinden alındı.

Lee, J. W. (2021, February 19). Hegemony, domination and opposition: Fluctuating Korean nationalist politics at the 2018 Winter Olympic Games in PyeongChang. *Sport in Society*, s. 1-17. doi:<https://doi.org/10.1080/17430437.2021.1883588>

Lee, J.-s. (2019, 08 14). *Sportsseoul*. 12 25, 2023 tarihinde 몬트, 독도서 항일 MV 촬영...독도 수비대 협조 속 진행: <https://www.sportsseoul.com/news/read/805186> adresinden alındı.

Lee, S. (2002, January 1). The 1951 San Francisco Peace Treaty with Japan and the Territorial Disputes in East Asia. *Washington International Law Journal*, s. 63-146. <https://digitalcommons.law.uw.edu/wilj/vol11/iss1/3> adresinden alındı.

Lee, T. H. (2011, April 18). *Dokdo: first Korean territory colonized by Japan*. Aralık 13, 2024 tarihinde TheKoreaTimes: <https://www.koreatimes.co.kr/lifestyle/people-events/20110418/dokdo-first-korean-territory-colonized-by-japan> adresinden alındı.

Lee, W. (2018, Spring/Summer). THE LAW OF THE SEA REGIME IN NORTHEAST ASIA: ISSUES AND THE WAY FORWARD. *The Journal of East Asian Affair*, 32(1), s. 45-

70. Mayıs 12, 2025 tarihinde
<https://berkas.dpr.go.id/perpustakaan/sipinter/files/sipinter--328-20200730132536.pdf>
adresinden alındı.

Lew, Y. I. (2000). THE STRUGGLE FOR INDEPENDENCE AND THE BIRTH OF RIVAL REGIMES, Japanese Colonial Rule and U.S.-Soviet Occupation (1910~1948). Y. I. Lew içinde, *BRIEF HISTORY OF KOREA* (s. 1-43). New York: The Korea Society. Ocak 05, 2025 tarihinde
https://www.koreasociety.org/images/pdf/KoreanStudies/Monographs_GeneralReading/BRIEF%20HISTORY%20OF%20KOREA.pdf adresinden alındı.

Li, Y. (2025, May 27). *Japan's EEZ claim based on Okinotori Reef violates intl law; has no right to interfere in Chinese research ship's operation: Chinese FM*. Haziran 12, 2025 tarihinde Global Times: <https://www.globaltimes.cn/page/202505/1334930.shtml?> adresinden alındı.

M.O.N.T_Official. (2019, Ekim 25). 몬트(M.O.N.T) - 독도는 우리땅(The Korean Island Dokdo)' Music video. Şubat 23, 2025 tarihinde
<https://www.youtube.com/watch?v=Z285W7-ciis> adresinden alındı.

Mayali, L., & Yoo, J. (2018). Resolution of Territorial Disputes in East Asia: The Case of Dokdo. *Berkeley Journal of International Law*, 36(3), s. 504-550.

McCurry, J. (2012, August 10). *South Korea and Japan face off over disputed islands*. Mayıs 28, 2025 tarihinde TheGuardian: <https://www.theguardian.com/world/2012/aug/10/south-korea-japan-disputed-islands?> adresinden alındı.

McCurry, J. (2014, January 28). *Japan: teachers to call Senkaku and Takeshima islands Japanese territory*. Mayıs 26, 2025 tarihinde The Guardian: <https://www.theguardian.com/world/2014/jan/28/japan-teachers-call-senkaku-takeshima-island-japanese-territory> adresinden alındı.

McDevitt, M., & Lea, C. (2013). *Japan's Territorial Disputes*. CNA Maritime Asia Project. doi:DCP-2013-U-005049

Merriam, S. B. (2009). *Qualitative Research, A Guide to Design and Implementation, Revised and Expanded from Qualitative Research and Case Study Applications in Education* (2. b.). San Francisco: Jossey-Bass. Aralık 13, 2024 tarihinde <http://ndl.ethernet.edu.et/bitstream/123456789/49003/1/82.pdf> adresinden alındı.

Michael, H. (2021, Haziran 26). *South Korea expresses "deep regret" over IOC's response to Tokyo 2020 map dispute*. Inside The Games: <https://www.insidethegames.biz/articles/1109466/tokyo-2020-olympics-dokdo-south-korea> adresinden alındı.

Ministry of Foreign Affairs of Japan (MOFA). (1998, September 25). *Statement by Foreign Minister Masahiko Koumura on the new Japan-ROK fisheries agreement*. Mayıs 22, 2025 tarihinde Ministry of Foreign Affairs of Japan (MOFA): <https://www.mofa.go.jp/announce/announce/1998/9/925.html?> adresinden alındı.

Ministry of Foreign Affairs of Japan (MOFA). (t.y.). *Japanese Territory Takeshima*. Şubat 26, 2025 tarihinde MOFA-Ministry of Foreign Affairs of Japan: <https://www.mofa.go.jp/region/asia-paci/takeshima/> adresinden alındı.

Ministry of Foreign Affairs of Japan (MOFA). (t.y.). *Proposal of Referral to the International Court of Justice*. Ocak 13, 2025 tarihinde Ministry of Foreign Affairs of Japan (MOFA): https://www.mofa.go.jp/a_o/na/takeshima/page1we_000065.html? adresinden alındı.

Ministry of Foreign Affairs, Republic of Korea. (t.y.). *History*. Haziran 30, 2025 tarihinde Ministry of Foreign Affairs, Republic of Korea: https://www.mofa.go.kr/eng/wpge/m_5744/contents.do adresinden alındı.

Nagakubo, S. (1768). *Kaisei fusô (Nihon) bunrizu [Revised Map of Fuso or Japan]* Handwritten by Nagakubo Sekisui . The Memorial Society of Nagakubo Sekisui.

November 16, 2024 tarihinde <http://nagakubosekisui.org/wp-content/uploads/2017/09/image002-1024x651.jpg> adresinden alındı.

National Bureau of Asian Research. (t.y.). *Country Profile from the Maritime Awareness Project-Japan*. Haziran 13, 2025 tarihinde NBR-National Bureau of Asian Research: <https://www.nbr.org/publication/japan/> adresinden alındı.

National Library of Korea. (t.y.). *Provisional Government of Republic of Korea*. Mart 15, 2025 tarihinde National Library of Korea: <https://www.nl.go.kr/EN/contents/EN32202000000.do?> adresinden alındı.

NCSES. (2022, May 19). *Definitions of Research and Development: An Annotated Compilation of Official Sources*. Aralık 18, 2024 tarihinde National Center for Science and Engineering Statistics: <https://nces.nsf.gov/pubs/nces22209#introduction> adresinden alındı.

Nosh Nepal. (t.y.). *Dokdo Sarang korean restaurant*. Haziran 13, 2025 tarihinde Nosh Nepal: <https://noshnepal.com/restaurant/435> adresinden alındı.

NTV. (2023, 02 23). *Japonya ile Güney Kore arasında "ada" krizi*. Haziran 13, 2025 tarihinde NTV: <https://www.ntv.com.tr/dunya/japonya-ile-guney-kore-arasinda-ada-krizi,6gEjjvfXEEWi3pnwiATX9Q> adresinden alındı.

Oğuz, M. K. (2019). Choson Krallığı'ndan Dehan İmparatorluğu'na: Kore'nin Dış Politikaları (1876-1910). *Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı*.

Ok, G., & Park, K. (2015). The development and significance of anti-Japanism in Korean sport. *Asia Pacific Journal of Sport and Social Science*, 4(3), s. 186-197. Nisan 27, 2025 tarihinde <http://dx.doi.org/10.1080/21640599.2015.1136108> adresinden alındı.

Okinoshima Town. (2007). *February 22 is Takeshima Day*. Şubat 26, 2025 tarihinde town.okinoshima.shimane.jp:

<https://www.town.okinoshima.shimane.jp/www/sp/contents/1427262675587/index.html> adresinden alındı.

Onshu Shicho Goki(隠州視聴合記), the earliest Japanese document on Dokdo(Takeshima) excluded Dokdo from Japanese land. (2013, January 13). What happened to Dokdo(Takeshima)?: https://whathappenedtodokdo.blogspot.com/2013/01/onshu-shicho-goki-earliest-japanese_12.html adresinden alındı.

Opan, E. (2023, Ağustos 24). *İki Ülkenin Paylaşamadığı Dokdo Adası'nın Hikayesi*. Haziran 13, 2025 tarihinde Blog obilet: <https://blog.obilet.com/iki-ulkenin-paylasamadigi-dokdo-adasinin-hikayesi/> adresinden alındı.

Palinkas, L. A., Horwitz, S. M., Green, C. A., Wisdom, J. P., Duan, N., & Hoagwood, K. (2015, September). Purposeful Sampling for Qualitative Data Collection and Analysis in Mixed Method Implementation Research. *Adm Policy Ment Health*, 42(5), s. 533-544. doi:10.1007/s10488-013-0528-y.

Palmer, B., & Whitefleet-Smith, L. (2016). Assimilating Tokto: The Islets in Korean. *ASIANetwork Exchange*, 23(1), s. 9-29. doi:http://dx.doi.org/10.16995/ane.111

Palos, B. (2025, March 21). *How the Meiji Restoration Influenced Japanese Foreign Policy*. Haziran 13, 2025 tarihinde History and Culture, The Palos Publishing Company: <https://palospublishing.com/how-the-meiji-restoration-influenced-japanese-foreign-policy/> adresinden alındı.

Panda, A. (2014, May 02). *No, the US Won't Back South Korea Against Japan on Dokdo*. Mayıs 27, 2025 tarihinde The Diplomat: <https://thediplomat.com/2014/05/no-the-us-wont-back-south-korea-against-japan-on-dokdo/> adresinden alındı.

Park, C. K. (2021, May 31). *Tokyo Olympics: calls grow in South Korea to boycott Games over island dispute with Japan*. Haziran 2, 2025 tarihinde Scmp: <https://www.scmp.com/week-asia/politics/article/3135464/calls-grow-south-korea-olympics-boycott-over-disputed-islets> adresinden alındı.

- Patton, M. Q. (2022). *Qualitative Research & Evaluation Methods* (3. b.). Sage Publications. Aralık 13, 2024 tarihinde <https://aulasvirtuales.wordpress.com/wp-content/uploads/2014/02/qualitative-research-evaluation-methods-by-michael-patton.pdf> adresinden alındı.
- Polemikhaber. (2021, Mayıs 28). *Japonya ve Güney Kore arasında 'harita' gerginliği*. Haziran 03, 2025 tarihinde polemikhaber.com: <https://www.polemikhaber.com/japonya-ve-guney-kore-arasinda-harita-gerginligi> adresinden alındı.
- Pollmann, M. E. (2015, October). The Politicization of the Liancourt Rocks Dispute and its Effect on the Japan-South Korea Relationship. *Pacific Forum CSIS*, 15(10), s. 1-21. Şubat 18, 2025 tarihinde https://www.files.ethz.ch/isn/194539/issuesinsights_vol15no10.pdf adresinden alındı.
- Reuters Archive Licensing. (2005, April 7). *SOUTH KOREA: JAPANESE AMBASSADOR SUMMONSED TO SEOUL TO PROTEST AGAINST JAPAN'S APPROVAL OF DISPUTED HISTORY TEXTBOOKS*. Reuters Archive Licensing: <https://reuters.screenocean.com/record/469354?> adresinden alındı.
- Reuters Archive Licensing. (2008, July 16). *SOUTH KOREA: Kwon Chul-hyun, South Korean ambassador to Japan, returns to Seoul after the government recalled him from Tokyo*. Reuters Archive Licensing: <https://reuters.screenocean.com/record/461952> adresinden alındı.
- Reuters Archive Licensing. (2014, January 28). *SOUTH KOREA: Foreign Ministry summons Japanese ambassador to Seoul to make an official protest against Tokyo's new teaching guidelines on disputed islands*. Mayıs 26, 2025 tarihinde Reuters Archive Licensing: <https://reuters.screenocean.com/record/467688> adresinden alındı.
- Richter-Atkinson, M. (2019, December 9). *DOKDO/TAKESHIMA AND THE JAPANESE AND KOREAN MEDIA*. s. 1-76. Haziran 13, 2025 tarihinde

<https://repositories.lib.utexas.edu/server/api/core/bitstreams/38c196e3-d8eb-4c03-9664-c70768cb2f03/content> adresinden alındı.

Saito, H. (2017). The Coexistence of Nationalism and Cosmopolitanism, 1997–2015. H. Saito içinde, *The History Problem: The Politics of War Commemoration in East Asia* (s. 102-128). University of Hawai'i Press. Mayıs 27, 2025 tarihinde <https://www.jstor.org/stable/j.ctt1wn0r56.8> adresinden alındı.

SCAPIN 1033. (1946, Haziran 22). Aralık 1, 2024 tarihinde [en.wikisource.org/Area Authorized for Japanese Fishing and Whaling \(1946\)](https://en.wikisource.org/Area%20Authorized%20for%20Japanese%20Fishing%20and%20Whaling%20(1946)): <https://en.wikisource.org/wiki/SCAPIN1033> adresinden alındı.

SCAPIN 1778. (1947, Eylül 16). Aralık 1, 2024 tarihinde [en.wikisource.org / Liancourt Rocks Bombing Range \(1947\)](https://en.wikisource.org/Liancourt_Rocks_Bombing_Range_(1947)): <https://en.wikisource.org/wiki/SCAPIN1778> adresinden alındı.

SCAPIN 677. (1946, Ocak 29). Aralık 1, 2024 tarihinde [web.archive.org: https://web.archive.org/web/20141009062756/http://en.wikisource.org/wiki/SCAPIN677](https://web.archive.org/web/20141009062756/http://en.wikisource.org/wiki/SCAPIN677) adresinden alındı.

Schrijver, N. J., & Prislán, V. (2015, November 11). Cases Concerning Sovereignty over Islands before the International Court of Justice and the Dokdo/Takeshima Issue. *Ocean Development & International Law*, 46(4), s. 281-314. doi:<http://dx.doi.org/10.1080/00908320.2015.1089740>

Seksarn, P. (2023). APAN - SOUTH KOREA ECONOMIC RELATIONS, FROM THE 1960S ONWARD. *Master of Political Science in International*, s. 1-69. Mayıs 25, 2025 tarihinde https://ethesisarchive.library.tu.ac.th/thesis/2022/TU_2022_6303040098_17161_24596.pdf? adresinden alındı.

- Selden, M. (2011, April 25). Territorial Disputes in Northeast Asia: Dokdo, the Senkakus and the Kuriles. *The Asia-Pacific Journal: Japan Focus*, 9(17). Aralık 13, 2024 tarihinde <https://apjjf.org/2011/9/17/Mark-Selden/3520/article> adresinden alındı.
- Seo, D. C. (2019). Changes in Foreigners' Settlement Space in Seoul, Korea, 1882 to 1910: Focusing on Chinese and Japanese Demographic Changes and Commercial Activities. *Korea Journal*, 59(4), s. 167-193.
- Seo, M. K. (2005, February). Korea and Japan During the Russo-Japanese War-With a Special Focus on the Japanese Occupation Forces in Korea. *International Journal of Korean History*, 7, s. 85-109.
- Seoul protests Dokdo labeling.* (2019, July 24). Şubat 13, 2025 tarihinde Korea JoongAng Daily: <https://koreajoongangdaily.joins.com/2019/07/24/politics/Seoul-protests-Dokdo-labeling/3065949.html?> adresinden alındı.
- Shim, E. (2021, June 15). *South Korea defends military exercises near disputed Dokdo Islets.* Haziran 12, 2025 tarihinde UPI, United Press International: https://www.upi.com/Top_News/World-News/2021/06/15/skorea-South-Korea-Dokdo-Islets-Japan-dispute/8621623775520/? adresinden alındı.
- Shimojo, M. (2022, March 29). Points that Junior High School Students of Japan and the Republic of Korea (ROK) Should Consider Regarding the Takeshima (or Dokdo) Dispute. *The essential facts to understand Takeshima*, s. 1-81. Mayıs 25, 2025 tarihinde <https://www.pref.shimane.lg.jp/admin/pref/takeshima/web-takeshima/takeshima02/syuchu-english.data/book4-EN.pdf> adresinden alındı.
- Shin, M. (2021, June 02). *South Korea Erupts in Outrage Over Tokyo Olympics Map.* Haziran 4, 2025 tarihinde TheDiplomat: <https://thediplomat.com/2021/06/south-korea-erupts-in-outrage-over-tokyo-olympics-map/?> adresinden alındı.

Short, J. R., & Dubots, L. (2020, October 19). CONTESTING PLACE NAMES: THE EAST SEA/SEA OF JAPAN NAMING ISSUE. *Geographical Review*, 112(2), s. 187-206. doi:<https://doi.org/10.1080/00167428.2020.1827936>

Snyder, S. (2012, August 15). *South Korea's Small Think With Japan*. Mayıs 29, 2025 tarihinde Asia Unbound, Council on Foreign Relations: <https://www.cfr.org/blog/south-koreas-small-think-japan? adresinden alındı>.

Starkweather, S. L. (2023, December). Keeping the Liancourt Rocks Dispute Afloat: Interactions Between State and Society in Korea and Japan. *Cornell International Affairs Review*, 16(2), s. 66-123. doi:10.37513/ciar.v16i2.730

Steel Rain 2: Summit. (2020, Ekim 05). *Steel Rain 2: Summit (2020) / Korean Movie Trailer*.

Haziran 13, 2025 tarihinde Youtube.com: https://youtu.be/hSg4Tla51H0?si=QK_Of9k_JV6scY_M&t=55 adresinden alındı.

Submissions to CLCS: Submission by Japan. (2024, 06 28). *Commission on the Limits of the Continental Shelf (CLCS) Submission by Japan*. Mayıs 25, 2025 tarihinde Division for Ocean Affairs and the Law of the Sea, Office of Legal Affairs, United Nations: https://www.un.org/Depts/los/clcs_new/submissions_files/submission_jpn.htm? adresinden alındı.

Sun, J. Y. (2001, April 04). *Korea and the UN: the Ongoing Peace Process on the Korean Peninsula*. Ocak 13, 2025 tarihinde Permanent Mission of the Republic of Korea to the United Nations-MOFA of Korea: https://overseas.mofa.go.kr/un-en/brd/m_5073/view.do?amp%3Bcompany_cd=&%3Bcompany_nm=&%3Bitm_seq_1=0&%3Bitm_seq_2=0&%3Bmulti_itm_seq=0&%3BsrchTo=&%3BsrchTp=&%3BsrchWord=&seq=748386&srchFr=& adresinden alındı.

Taipei Times. (2005, Mart 15). *South Koreans protest, as Tokyo recalls ambassador*. Taipei Times: <https://www.taipeitimes.com/News/front/archives/2005/03/15/2003246313? adresinden alındı>.

Takahashi, K. (2005, March 28). *Japan-South Korea ties on the rocks*. Asia Pacific Journal: Japan Focus: <https://apjff.org/kosuke-takahashi/1767/article?> adresinden alındı.

Takai, S. (2019, Fall). Debates Concerning the Incorporation of Peripheral Islands into the Territory of Japan. *Japan Review*, 3(2). Haziran 13, 2025 tarihinde https://www.jiia-jic.jp/en/japanreview/pdf/JapanReview_Vol3_No2_03_Takai.pdf? adresinden alındı.

Takeshima Research and Commentary Site. (2023, Aralık 6). *Takeshima in the Edo Period and Ahn Yong-bok's Statements Part 1*. Nisan 22, 2025 tarihinde Takeshima Research and Commentary Site, Basic Position of the Government of Japan: https://www.cas.go.jp/jp/ryodo_eg/kenkyu/takeshima/chapter02_section01_movie_01.html adresinden alındı.

Tasevski, O. (2020, April 27). *Islands of ire: The South Korea–Japan dispute*. (Published daily by the Lowy Institute) Mayıs 24, 2025 tarihinde theinterpreter: <https://www.lowyinstitute.org/the-interpreter/islands-ire-south-korea-japan-dispute?> adresinden alındı.

Taylor, P. M. (2003). *Munitions of the Mind: A history of propaganda from the ancient world to the present era* (Cilt Third Edition). Manchester and New York: Manchester University Press. Ocak 11, 2025 tarihinde [https://www.ayanetwork.com/whb/BML/Munitions%20of%20the%20Mind%20A%20History%20of%20Propaganda%20from%20the%20Ancient%20World%20to%20the%20Present%20Era%20\(Philip%20M.%20Taylor\)%20\(Z-Library\).pdf](https://www.ayanetwork.com/whb/BML/Munitions%20of%20the%20Mind%20A%20History%20of%20Propaganda%20from%20the%20Ancient%20World%20to%20the%20Present%20Era%20(Philip%20M.%20Taylor)%20(Z-Library).pdf) adresinden alındı.

TDK. (2025, Ocak 05). *Türk Dil Kurumu Sözlükleri*. Ocak 05, 2025 tarihinde Propaganda, Türk Dil Kurumu: <https://sozluk.gov.tr/> adresinden alındı.

The 1965 Korea-Japan Treaty and Dokdo. (t.y.). Aralık 6, 2024 tarihinde Northeast Asian History Network: http://contents.nahf.or.kr/english/item/level.do?levelId=isdk_001e_0040_0030#:~:text

=The%201965%20Korea%2DJapan%20Treaty%20and%20Dokdo,-
Korea%2DJapan%20Normalization&text=The%20Korea%2DJapan%20Normalizatio
n%20Treaty%2C%20including%20the%20Treaty%20of%20Ba adresinden alındı.

The Chosun Daily. (2008, July 15). *Japanese Teaching Guidelines State Claim to Dokdo*. Mayıs 25, 2025 tarihinde The Chosun Daily: <https://www.chosun.com/english/national-en/2008/07/15/Z2N4ABZMGT5PHXJUMUX6OD5RDE/?> adresinden alındı.

The Eulsa Restriction Treaty. (1905, November 17). Mart 15, 2025 tarihinde Dokdo, the First Victim of Japan's Aggression Against the Korean Peninsula: https://dokdo.mofa.go.kr/m/eng/pds/pomflet_03.jsp adresinden alındı.

The Japan Times. (2006, February 23). *'Takeshima Day,' rhetoric just Shimane affair*. Mayıs 23, 2025 tarihinde The Japan Times: <https://www.japantimes.co.jp/news/2006/02/23/national/takeshima-day-rhetoric-just-shimane-affair/?> adresinden alındı.

The Russo-Japanese War And Dokdo – Takeshima Part I. (t.y.). Mart 22, 2025 tarihinde dokdo-takeshima.com: <https://www.dokdo-takeshima.com/the-russo-japanese-war-dokdo-i.html?> adresinden alındı.

TheKoreaTimes. (2014, February 22). *Civic groups hold rally over Japan's 'Takeshima Day,' territorial claims*. Aralık 18, 2024 tarihinde TheKoreaTimes: <https://www.koreatimes.co.kr/southkorea/20140222/civic-groups-hold-rally-over-japans-takeshima-day-territorial-claims> adresinden alındı.

TIMETURK. (2012, Ağustos 11). *Uzakdoğu'daki 'Kardak Krizi' Adalet Divanı yolunda*. Şubat 28, 2025 tarihinde TIMETURK: <https://www.timeturk.com/tr/2012/08/11/uzakdogu-daki-kardak-krizi-adalet-divani-yolund.html?> adresinden alındı.

Tokyo Weekender. (2013, February 27). *S. Korean schools required to teach "'Dokdo' classes"*. Haziran 10, 2025 tarihinde TW-Tokyo Weekender:

<https://www.tokyoweekender.com/japan-life/news-and-opinion/s-korean-schools-required-to-teach-dokdo-classes/?> adresinden alındı.

Treaty of Kanghwa. (1876, February 26). Haziran 13, 2025 tarihinde "The World and Japan" Database of Japanese Politics and International Relations: <https://worldjpn.net/documents/texts/pw/18760226.T1E.html> adresinden alındı.

Treaty of San Francisco. (1951, September 8). Aralık 3, 2024 tarihinde [en.wikisource.org: https://en.wikisource.org/wiki/Treaty_of_San_Francisco](https://en.wikisource.org/wiki/Treaty_of_San_Francisco) adresinden alındı.

Treaty of San Francisco. (1951, September 8). *Treaty of San Francisco*. Haziran 13, 2025 tarihinde United Nations — Treaty Series: <https://treaties.un.org/doc/publication/unts/volume%20136/volume-136-i-1832-english.pdf> adresinden alındı.

Tsukamoto, T. (2014, August 29). *The Late-Seventeenth-Century "Takeshima" Dispute, with Reference to the Dajokan Order of 1877*. Haziran 13, 2025 tarihinde The Sasakawa Peace Foundation, Review of Island Studies: <https://www.spf.org/islandstudies/research/a00012.html> adresinden alındı.

Tsukamoto, T. (2015, March). An Outline of the Territorial Dispute over Takeshima. *Rule of Law Series, Japan Digital Library*. http://www2.jiia.or.jp/en/digital_library/rule_of_law.php adresinden alındı.

Tsukamoto, T. (2018, Spring). Examining the Korean Government's Claims with Regard to Sovereignty over Takeshima: A point-by-point analysis of the official publicity pamphlet "Dokdo, Beautiful Island of Korea". *Japan Review*, 1(3).

Tsukamoto, T. (2018, March). U.S. Department of State Documents regarding the Dispute over Territorial Sovereignty. *Japan's Territories Series, Japan Digital Library*, s. 79-89. Haziran 10, 2025 tarihinde https://www.jiia.or.jp/en/pdf/digital_library/japan_s_territories/2018_Tsukamoto_US_

Department_of_State_Documents_regarding_the_Dispute_over_Territorial_Sovereignty_over_Takeshima_Addendum.pdf? adresinden alındı.

Tsuruta, J. (2023, January 30). *China's Navy, the West Pacific and the Role of Okinotorishima*. Haziran 09, 2025 tarihinde The Diplomat: <https://thediplomat.com/2023/01/chinas-navy-the-west-pacific-and-the-role-of-okinotorishima/>? adresinden alındı.

Tsuruta, J. (2023, Ağustos). Marine Scientific Research in Japanese EEZ surrounding Okinotorishima. *Hukuk Çalışmaları*(115), s. 87-101. Haziran 13, 2025 tarihinde https://www.google.com/url?sa=i&url=https%3A%2F%2Fmeigaku.repo.nii.ac.jp%2Frecord%2F2000155%2Ffiles%2Fhougaku_115_87-101.pdf&psig=AOvVaw1S71sUROqX9QkpLpDKO6ns&ust=1751530745566000&source=images&cd=vfe&opi=89978449&ved=0CAcQr5oMahcKEwiYhcDb3p2OAxUAAAAAHQAA adresinden alındı.

Ulleungdo/Dokdo Island & Seoraksan During Chuseok. (t.y.). Aralık 23, 2024 tarihinde Adventure Korea: <https://adventurekorea.com/amazing-ullengdo-dokdo-island-trip-during-chuseok-holiday/> adresinden alındı.

UNCLOS. (1982). *United Nations Convention on the Law of the Sea* *United Nations Convention on the Law of the Sea*. Nisan 3, 2025 tarihinde United Nations: https://www.un.org/depts/los/convention_agreements/texts/unclos/unclos_e.pdf adresinden alındı.

Uzun, T., & Bilir, M. (2011). Siyasal İletişim ve Propaganda: Yöntemler ve Uygulamalar. *Düşünce Dünyasında Türkiz*, 2(8), s. 21-50. Mart 11, 2025 tarihinde <https://dergipark.org.tr/tr/pub/turkiz/issue/77688/1306099> adresinden alındı.

Van Dyke, J. (2003). The Republic of Korea's Maritime Boundaries. *THE INTERNATIONAL JOURNAL OF MARINE AND COASTAL LAW*, 18(4), s. 509-540. doi:10.1163/157180803322711001

- Van Dyke, J. (2007). Legal Issues Related to Sovereignty over Dokdo and Its Maritime Boundary. *Ocean Development & International Law*, 38(1-2), s. 157-224. doi:10.1080/00908320601071504
- van Niekerk, G. (2024, June 21). *Japan's Foreign Policy Evolution During the Late Modern Period: The Meiji Era (1868-1912)*. Mayıs 25, 2025 tarihinde Stellenbosch University Japan Centre: <https://www0.sun.ac.za/japancentre/2024/06/21/japans-foreign-policy-evolution-during-the-late-modern-period-the-meiji-era-1868-1912/>? adresinden alındı.
- Wiegand, K. (2015). The South Korean-Japanese Security Relationship and the Dokdo/Takeshima Islets Dispute. *The Pacific Review*, 28(3), s. 347-366. doi:http://dx.doi.org/10.1080/09512748.2015.1011209
- Wiegand, K., & Choi, A. (2017). Nationalism, public opinion, and dispute resolution, The Dokdo/Takeshima dispute. *Journal of Asian Pacific Communication*, 27(2), s. 233-247. doi:10.1075/japc.27.2.05wie
- William, C. H. (2013, October 3). The Visual Representation of Border Tourism: Demilitarized Zone (DMZ) and Dokdo in South Korea. *International Journal of Tourism Research, Int. J. Tourism Res.*, s. 151-160. doi:10.1002/jtr.1973
- Wirth, C. (2015, February 24). 'Power' and 'Stability' in The China–Japan–South Korea Regional Security Complex. *The Pacific Review*, s. 1-22. doi:http://dx.doi.org/10.1080/09512748.2015.1012538
- Xinhua. (2015, April 6). *S. Korea slams distorted Japanese textbooks over disputed islets*. Mayıs 26, 2025 tarihinde Global Times: <https://www.globaltimes.cn/content/915389.shtml>? adresinden alındı.
- Yi, T. J. (2016, Winter). Treaties Leading to Japan's Annexation of Korea: What Are the Problems? *Korea Journal*, 56(4), s. 5-32.

- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2011). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (8. b.). Ankara: Seçkin Yayıncılık. Aralık 110, 2024 tarihinde <https://www.scribd.com/document/562272672/Alı-Y%C4%B1ld%C4%B1r%C4%B1m-Hasan-%C5%9Eim%C5%9Fek-Sosyal-Bilimlerde-Nitel-Ara%C5%9Ft%C4%B1rma-Yontemleri?> adresinden alındı.
- Yılmaz, Ş. (2022, June). The Dokdo and Kuril Islands: Japan's Twin Disputes. *Asian Territorial and Maritime Disputes: A Critical Introduction* (s. 84-102). içinde E-International Relations Publishing. Haziran 9, 2025 tarihinde <https://www.researchgate.net/publication/361470640> adresinden alındı.
- Yin, R. K. (2003). *CASE STUDY RESEARCH Design and Methods* (2 b.). California: SAGE Publications. Aralık 13, 2024 tarihinde https://iwansuharyanto.wordpress.com/wp-content/uploads/2013/04/robert_k_yin_case_study_research_design_and_mebookfi-org.pdf adresinden alındı.
- Yonhap News Agency. (2019, August 14). *S. Korean Olympic chief: IOC will have answers on Japan's Dokdo labeling*. Haziran 13, 2025 tarihinde UPI, United Press International: https://www.upi.com/Sports_News/2019/08/14/S-Korean-Olympic-chief-IOC-will-have-answers-on-Japans-Dokdo-labeling/7161565768769/? adresinden alındı.
- Yonhap News Agency. (2021, June 04). *N. Korea slams Japan for describing Dokdo as its territory in Olympic map*. Haziran 5, 2025 tarihinde Yonhap News Agency: <https://en.yna.co.kr/view/AEN20210604007700325> adresinden alındı.
- Yoo, J., & Schwartz, T. A. (2022, January 05). Maritime Territorial Disputes in Asia and the Relaxation of Cold War Tensions: The Case of Dokdo and the 1965 Japan-Korea Normalization. *Chinese Journal of International Law*. doi:<http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.4004210>
- Yoon, J. K. (2005, March 14). *Korea May Recall Its Ambassador to Japan*. The Dong-a Ilbo: <https://www.donga.com/en/article/all/20050314/240265/1?> adresinden alındı.

Yoon, S. (2020, June 07). *World must know of Dokdo's common themes: US documentary filmmaker.* Haziran 13, 2025 tarihinde Korea.net: <https://www.korea.net/NewsFocus/People/view?articleId=186150> adresinden alındı.

Yuh, L. (2013, August). In Defence of the State: The Kabo Reforms, Education, and Legitimacy. *International Journal of Korean History*, 18(2), s. 81-98.

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgi

Adı Soyadı : Burhan AYDIN

Eğitim

Lisans Üniversite : TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü (2021)

Y. Lisans Üniversite : Sakarya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Tezsiz YL Programı (2022)

Y. Lisans Üniversite : Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi, Bölge Çalışmaları Enstitüsü, Asya Çalışmaları Tezli YL Programı (2025)

İlgi Alanlarım :

Mart, 2021. Tarih Lisans Bitirme Tezi: Kore Yarımadası'nın Kuzey-Güney Olarak Bölünme Süreci ve Savaşa Giden Yol

2022. Eğitim Yönetimi ve Denetimi Tezsiz YL Programı Bitirme Projesi: Ortaöğretim Kurumlarındaki Yöneticilerin Yönetmelik Sorumluluklarının Branşlarındaki Gerileme Düzeyine Etkileri (Samsun İli Örneği)

Konferans listesi :

12-14 Aralık 2024, IV. Uluslararası Hitit Güvenlik Çalışmaları Kongresi, “Dokdo/Takeshima Adası Anlaşmazlığı: Arka Planı ve Bölge Güvenliğine Yansıması”.